APPARATUS MEDICAMINUM

TAM SIMPLICIUM

QUAM

PRAEPARATORUM et COMPOSITORUM

IN PRAXEOS ADIUMENTUM

CONSIDERATUS.

VOLUMEN SEXTUM.

AUCTORE

JO. ANDREA MURRAY D.

EQUITES ORD. REG. DE WASA

M. BRIT. REG. A CONSIL. AUL. PROFESSORE MED. ET BOT. ORD. IN ACAD. R. GOTTING. PRAEFECTO HORT. R. BOT. SOCIET. SCIENT. STOCK. UPSAL. GOTHENB. LUND. FLORENT. LUGD. DIVION. AUREL. HARLEM. ET ULISSING. MEDIC. PARIS. NANC. OT HAUN. COLL. MED. EDINB. ATQUE SOCIET. OECON. BERN. CELL. GEORGOPHIL. ET PARIS. MEMBRO

POST MORTEM AUCTORIS

EDIDIT

LUDOV. CHRISTOPH. ALTHOF

MED. DOCT.

TICINI MDCCXCII.

In Typographia Balthassaris Comini

EX PRIVILEGIO.

WELLCOME
HISTORICAL
MEDICAL
LIBRARY

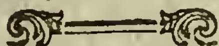

LUDOVICUS CHRISTOPH. ALTHOF

M. D.

LECTORI BENEVOLO

S. D.

Prior huius voluminis pars, ea nimirum, quae de stirpibus, genere et specie cognitis, agit, typis iam excusa erat, cum praematura sane, nec satis lugenda, quamvis praevisa, morte nobis eriperetur Auctor, eruditione haud vulgari praeclarus, tantisque in primis de materia medica meritis longe lateque conspicuus. Altera pars, quae medicamina vegetabilia ignoti generis vel speciei comprehendit, exarata quidem erat, sed iterum perlustranda,

locaque passim ex scriptoribus citata iterum conferenda erant, antequam typothetae committi poterat. Hanc mihi paucis ante obitum horis tradidit beatus Auctor, ut recognitam prelo subiici curarem. Ea praeterea, pro singulari erga me benevolentia, mecum communicavit, quae ad volumina priora augenda collegerat. Nihil itaque est in hoc volumine, si indicem excipias, quod non Auctori debeatur.

Indicem enim, quem in calce voluminis quinti adiecerat beatus Auctor, emendavi, locupletiorem reddidi, nominibus stirpium systematicis auxi, eaque suo loco inserui, quae in hoc volumine continentur.

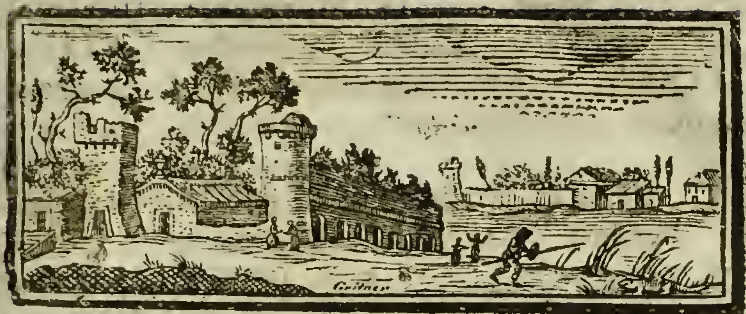
Quae autem de plantarum quarundam in prioribus voluminibus iam pertractarum, viribus, nuperius vel primum, vel curatius perspectis, commemoranda supersunt; ea novae huius

operis editioni, quae propediem in lucem prodibit, reservantur.

Haec praemonenda putavi, ne quid immerito tribueretur editori.

Scripsi in Georgia Augusta, mense Martio MDCCXCII.

A.

STIRPES

In praecedentibus voluminibus omiſſe, ſed genere vel ſpecie cognitae, ut lege ordinum naturalium inſeri poſſint.

---

18. b.

(Vol. I. p. 52. pone Quercum Robur.)

Pharm. GALLAE TURCICAE.

Quercus Cerris; foliis oblongis lyrato-pinnatifidis, laciniis transverſis acutis, ſubtus tomentoſis LINN. *Spec. plant. p.* 1415. Cerrus Robur III. CLUS. *rar. plant. Hiſt. p.* 18. *c. fig.* quae recuſa a DODON. *Pempt. p.* 825. Quercus cortice hiſpido glande minore C. B. Arbor exigua, interdum humanam altitudinem

nem non ſuperans, in Mauritania, Hiſpania (Caſtella veteri CLUS.), Auſtria (CLUS. JACQU.), Galliae Burgundia (MILL.), locis montoſis creſcens.

Galla et productum et domicilium inſecti cuiusdam eſt, Cynipis Quercus folii (LINN. *Syſt. regni anim.* p. 918. *n.* 5.) et Cynipis Quercus inferae L. (*l. c. n.* 6.). Ineſt hiſce ac tot aliis inſectis ea natura, quod ſtirpibus congeneribus delectentur. Ita e. c. Curculio Scrophulariae non unam Scrophulariae ſpeciem conſumit, Chryſomela Gottingenſis pluribus Menthae ſpeciebus inhaeret. Cynips Roſae in variis Roſis effingit Bedeguar. Non mirum igitur, quod praeter vulgarem Quercum ſ. Robur L., in qua gallae hinc inde vere gignuntur (CLUS. *l. c. p.* 19.), nominatim in Svecia (LINN. *Skanska Reſa* p. 268. *Amoen. acad. vol.* 3. *p.* 324. *Syſt. animal p.* 918.), item in Helvetia (HALL. *Hiſt. ſtirp. helv. n.* 1626.), alias ſpecies occupet, ut vel illi, qui Cluſianas icones intuetur, comparet. Quod vero Quercum Cerrin praefigam, non ideo fit, quod CLUSIUS praegrandes huius gallas deſcribit, et tam frequentes, ut ramulus vix palmam ſuperans novem vel pluribus gallis inſtruatur, ſed quod Gallis Turcicis hanc origiuem tribuunt varii (e. c. BERG. *Mat. med. p.* 739. *Ph. Edinb. nov. p.* 27. CULLEN'S *Treatiſe of the Mat. med. vol.* 1. *p.* 201.). Cuius quidem aſſerti rationem equidem aeque parum hactenus novi, ac eius, quod Quercus

Aegi-

Aegilops L. etſi non ſine adiuncta dubitatione alibi (*Diſpenſ. Brunſ. p.* 76.) aſſignetur. In pluribus Quercus partibus Cynipes tubercula generant, in foliis, petiolis, pedunculis, ramulis, cortice, gemma, bacca. Gallae, quae in inferiori foliorum ſuperficie Quercus Roboris in Svecia generantur, magnitudinem Avellanae habent, globosae, opacae, rubrae (LINN. *Syſt. l. c.*) Mirum in Britania non reperiri (ALSTON'S *Mat. med. vol.* 2. *p.* 286.). Quas CLUSIUS (*l. c.*) describit et depingit, Quercui Cerri L. inhaerentes, tantum non omnes ramulis inſident, praegrandes ſunt, exigui mali magnitudinis, sphaericae, aliquot tuberculis resperſae, rubentes, dum recentes sunt.

Nimirum Cynips foemina aculeo caudae perforat epidermidem et ovula deponit, quae ſtagnationem et accumulationem ſuccorum gignunt, ſimulque, dum hi ſenſim indureſcunt, domicilium aptum larvarum et pupparum effingunt, donec hae involucro depoſito forma muſce clauſtra foramine ſolventes avolent. Europaeae gallae plerumque non indureſcunt et deteriores ſunt, attamen atramento in commodo connubio idoneae (HALL. *l. c.*). Praeſtantiores ex Aſia minori, nominatim Alepo, advehi ſolent, quae plerumque coloris coeruleſcentis vel nigreſcentis ſunt, vel griſei, ſuperficiei inaequalis et verrucoſae, et exiguo pedunculo ex inſertione inſtructae. Iuniores colorem profunde coeruleum prae ſe ferunt, ponderoſiores, texturae firmioris et ſummae

effi-

efficaciae. Aetate provectiores et per insectum iam egressum perforatae, intrinsecus erosae, leves, flavidae et vilioris pretii existunt. Hinc et mercatores has ipsas tingunt colore coeruleo, ut iuniores referant; sed dignoscuntur foramine et colore iusto profundiori et crassius illito (FABRICII *Briefe aus London*. p. 229.). Necesse igitur est, colligere gallas, antequam insectum illas perforaverit (DU HAMEL *Traité des arbres* vol. 2. p. 210.). Externa seu corticalis pars durior est fortior, quoad virtutem, quam interna friabilis.

Sapor valde acerbus et stipticus, odore nullo. Et aqua et spiritus vini extrahit particulas adstringentes, quae inspissando coadunantur, ita tamen, ut spiritus parciorem quantitatem extracti largiatur, scilicet $\frac{3}{4}$, idque magis adstringentis, aqua maiorem, scil. $\frac{7}{8}$ (NEUM. *Chemie* vol. 2. P. 2. p. 346.). Aqua infusa eruitur sal griseum, acidum, cuius uncia dimidia pro solutione requirit unciam unam et dimidiam aquae fervidae, vel uncias duodecim frigidae; spiritu vini facile solvitur; igne aperto flammam facile capit; destillatione sublimatum offert, referens Sal Benzoës, ut alias dotes silentio transeam (SCHEELE *Vet. Acad. Handl.* 1786. p. 30. sq. Cf. RICHTER in CRELL'S *Annal.* 1787. vol. 1. p. 139.). Vix ullum stipticum vegetabile hocce potentius exstat, quae ipsa eius natura ex matrice, sive Quercu ipsa, derivanda, nihil animalis admiscetur. Hinc in connubio vitrioli martis nigredinem profundam in-

inducit, et vulgatiſſimum additamentum pro parando atramento ſcriptorio praebet. Apud veteres materies pingendarum litterarum varii quidem coloris erat, ſed niger color apud hosce quoque uſitatiſſimus, qui quidem vetuſtiori tempore ex aliis rebus, quam quibus nos utimur, obtinebatur (De quo argumento CANEPARIUS *de atramentis cuiuscunque generis*, cuius *editio Roderot.* 1718. iam praeſto eſt, et recens auctor WEHRS *vom Papier*, *p* 58 . *ſqq.* conſulendi). Interim experimentis factis in codicibus a ſaeculo nono ad decimum quintum uſque manu ſcriptis conſtitit, atramentum ſimile noſtro in usu fuiſſe (BLAGDEN in *Phil. Tranſact.* 1787. *p.* 451.). Compendiarius uſus maxime commendat vulgare noſtrum atramentum ex vitriolo martis, gallis, gummi arabico et liquido commodo, quod vulgo aqua eſt. Vitriolum martis aqua ſolutum decomponitur ſenſim, et ochram in fundum dimittit ea proportione, qua phlogiſton ferri diſpergitur. Addita autem vegetabili quadam ſubſtantia ſtiptica, ut gallis, quae aliquid phlogiſtici continent, particulae ferreae attrahuntur ab ea, et combinantur cum ea, unde nigredo. Ne vero utraque pars fundum una petat, mucilaginosum vel glutinoſum requiritur, quod aquam tam ſpiſſam reddit, ut dimittere dicta non poſſit. Simul eo praecavetur, ne liquidum per chartam penetret. Praeſtat in hunc ſcopum mucilaginoſum vegetabile, ut gummi quoddam, quum gluten animale putredinem et foetorem excitet. Ut vero color tam profundus quam

dura-

durabilis fiat, scita proportione partium opus est, scilicet gallarum uncia una et dimidia, vitrioli uncia dimidia, aquae unciis viginti (Conf. RINMAN'S *Förfök til Järnets Historia*, p. 670. *sq.*). Id taedium parit, quod saepe nigredo litterarum sensim pallescat, vel plane deleatur, praecipue si ab accessu aëris illae arceri nequeant. In conservanda ista videntur veteres recentioribus antecelluisse. Resuscitatur scriptura optime per lixivium sanguinis primo illitum, succedente postea cauta illitione acidi debilis; ne vero nigredo rediviva exundet, charta bibula applicata absorbere oportet superfluum liquidum (BLAGDEN in *Phil. Transf. l. c. p.* 455.). Alius solutionem vinosam gallarum litteris illinendam in hunc scopum commodam declarat (CRELLS *chem. Annalen* 1786. *vol.* 2. *p.* 545.). Non minus emolumentum redundat ex miscela vitrioli martis et gallarum ad tingenda fila et texta lanea, fericea gossypina, lintea (Vid. LEWIS *phil. Commerce of arts*, *p.* 403. *sq.* POERNER *chem. Vers. zum Nutzen der Färbekunst*, *vol.* 1. *p.* 351. RINMAN *l. c. p.* 637.), item coria, cornua aliasque materies, ut adeo in arte tinctoria praecipuam basin pro colore nigro producendo constituat, et pro varia proportione mox niger, mox violaceus, mox brunus emergat.

Tinctura gallarum, ex pulvere earum et spiritu vini parata, ferrum in aquis solutum detegitur. Uncia dimidia gallarum ruditer contusa digeri potest cum spiritus vini unciis duabus

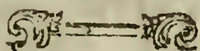
duabus subsequente colatione. Color non debet esse nimis saturatus, sed quo debilior est, eo sensilior (WESTRUMB *kleine physik. chem. Abhandl. vol.* 1. *P.* 2. *p.* 85.). Si ferri exiguum inest, enascitur purpureus color, si multum, niger; quin si vel tria modo grana vitrioli martis in cantharo aquae solvuntur, haec per unicam iam tincturae guttam manifeste intra quinque minuta prima purpurascit, quum tamen in tribus vitrioli granis ferrum nonnisi $\frac{1}{24}$ grani efficiat (BERGM. *Opusc. vol.* 1. *p.* 97). Hinc ad copiam ferri in acidulis martialibus si arte parari debent, determinandam eiusmodi tinctura conducit. Usus fuit cl. MONRO (*Medic. Essays and Observations of Endinb. vol.* 3. *p.* 51.) in hunc scopum tinctura gallarum aquosa saturata, cuius primo tantum aquae cuidam martiali nativae ex mensura definitae guttatim instilletur, donec color non amplius mutetur. Hisce factis aequalis numerus guttarum tincturae gallarum instillatur aquae simplici, iam in mineralem factitiam vertendae, intra vitrum similis dimensionis, crassitiei et pelluciditatis, et dein tot guttae solutionis vitrioli martis instillantur aquae, quot requiruntur, ut color idem sit ac aquae mineralis. Explorata hac ratione semel ferri quantitate necessaria in exigua aquae copia, postea iustum ferri pondus pro impraegnanda magna aquae quantitate facile definitur. Sed quum aquae ferrum vehentes aliis etiam partibus imbutae sint medicamentosis, aëre fixo, salinis, hasce addere in factitiis omnino opus est. Quomodo id

id fiat, nemo concinnius expoſuit etiam poſt fata ſummae laudabili BERGMANO, qui initium encheireſeos ab impraegnatione aquae per aërem fixum facit, et ferrum immutatum adhibet (*Opuſc. vol.* 1. *p.* 212. *ſq.*).

Ineunte saeculo praesenti in Gallia a cll. RENEAUME et HOMBERG gallae commendabantur contra febres intermittentes ex multis ut fertur, documentis felicis eventus, et in eo cortici Peruviano praeferendae iudicabantur, quod amaritie careant, calorem non accendant, minori doſi valeant, recidivis aegrius locum concedant, et parvo pretio veneant. Argumentis convellere dicta tanto minus opus eſt, quum alii medici Gallici BOULDUC, LEMERY, pater et filius, et GEOFFROY, experientiam ſibi pluribus caſibus adversam opponant (*Hiſt. de l' acad. R. d. ſc.* 1711. *p.* 37.). Metuo ſtiptica fortiora in febrium intermittentium curatione, quum ſuffocent potius febres, quam ſanent, et obſtructiones viſcerum ciëre ſoleant. In miſcela tamen Gentianae vel aliorum amarorum nihil mali gallae attulerunt (CULLEN'S *Treatise of the Mat. med. vol.* 2. *p.* 46.). Flatibus in inteſtinis ex relaxatione collectis, et dolores lateris vel ventriculi, vomitum, meteoriſmum, tuſſim etc. cientibus, profuerunt in mixtura ex gallarum granis decem ſenſim aſcendendo ad drachmam unam, aquae deſtillatae unciis ſex cum ſyrupi cuiuſdam unciis tribus, cochleatim longioribus intervallis vel breviori horae exhibita in Gal-

lia

lia (GODART in *Journ. de Med.* 1778. *p.* 242. 367.). Alvum non constipavit, quin in multis solvit, et praecaveri hoc potest purgante per vices dato (*l. c. p.* 369.). Decoctum earum in clysmate profuit in dolorosis affectionibus lumborum et coxae ex relaxatione intestini recti, qua saepe congestiones haemorrhoidales excitantur (*l. c. p.* 371.). Conspirat egregie cum hisce ultimo loco dictis usus gallarum in Scotia in haemorrhoidibus coecis, dum vel unguentum ex pulveris subtilis gallarum et axungiae porcinae vel butyri aequalibus partibus illinitur (Ita BELL in *System. of Surgery*, *vol.* 2. *p.* 257. CULLEN *l. c. p.* 46. vero octuplum axungiae desiderat), vel si sedes valde alta in intestino recto est, infusum saturatum gallarum immittitur. Externa decocti, instar epithematis vel in iniectione, applicatio ad relaxatas partes confirmandas, ut in prolapsu ani vel uteri, haud rara est.

CYNARA

CYNARA.

LINN. *Syſt. veg. p.* 607. *Gen. pl. p.* 410.

31. b.

(Vol. I. p. 71. pone Onopordum Acanth.)

Pharm. CYNARAE *Capita virentia; Folia.*

Cynara Scolymus; foliis subſpinoſis pinnatis indiviſiſque, calycinis squamis ovatis LINN. *Spec. pl. p.* 1159. Cynara hortenſis foliis non aculeatis C. B. Icon: BLACKWELL'S *Herbal. tab.* 458. Perennis, in agris Italiae, Siciliae, inferioris Galliae ſpontanea.

Sed colitur in hortis, per hyemem apud nos fimo obtegenda, et praecipue quidem ob capita, quae magnitudine antiſtant omnibus reliquarum ſtirpium affinium. Sed vel huius reſpectu varietates exſtant capitibus grandioribus, item minoribus. Reſecantur capita ante floſculorum coeruleorum eruptionem; tumque baſi ſquamarum calycinarum adhaeret interius caro ſuccoſior et receptaculum florum diſcum conſtituit craſſiorem ſuccoſiorem. Coctione utraque pars emollitur, et ſapore ex amaricante dulci placet, praecipue receptaculum, in connubio ſapidi embammatis ex ovis, butyro,

ſale

ſale vel ſimilibus. Reliquum, dentium imperio obnitens, reiicitur. Quidam frixis capitibus utuntur. Alii cocta poſt refrigerium cum oleo, aceto et pipere ingerunt. Taedium ſub eſu Cynarae potius quam insalubrem eius naturam accuſandam arbitror; attamen ſuccum biliofum inde gigni et melancholicum GALENUS arguit. Facile contra digeritur, nec ob mucilaginis tantilium, quod cum dulcedine copulatur, nutriendi vi omnino caret. Arabes lotium inde pelli notarunt, et ſic corpus a sordibus liberari; putidam adeo urinam inde reddi et venerem ſtimulari SEBIZIUS (*de aliment. facult.* p. 346). — Flosculi recentes aqua frigida macerati per duo nychthemera admixto tantillo ſalis vesci lac coagulant (YOUNG *Diſſ. de lacte* in SANDIFORT *Theſſ. diſſ. vol.* 2. *p.* 534.). Hinc et Arabes et Mauri eoſdem pro parando caſeo adhibent (SHAW'S *Travels* *p.* 241.).

Folia. Horum et quidem maiorum inferiorum coſtae elixae, ut alia olera, comedi solent.

Memoranda vero hic praecipue sunt ob ſuccum, qui in hydrope a quibuſdam extollitur. Huius et vini maderaici ope partes aequales ad tria cochlearia mane et veſperi intra hoc malum feliciter hauſtae (*Journal entranger.* Excidit locus). Magnum praeſidium etiam ſimilis miſcela fuit in Dania, c. c. succi unciae quatuor cum vino generoſo (AASKOW in

Act. ſoc. med. Havniens. vol. 1. *p.* 201.), praeſertim in hydrope ſcorbutico.

43. b.

(Vol. I. p. 90 pone Lactucam ſativam.)

Pharm. LACTUCA SYLVESTRIS *Herba*.

Lactuca viroſa; foliis horizontalibus carina aculeatis dentatis LINN. *Spec. pl. p.* 1119. Lactuca ſylveſtris odore viroſo C. B. Θριδαξ ἀγρια DIOSC. ut videtur. Icon in COLLIN *Obſerv. circa morb. P.* 6. Pl. biennis, in aggeribus et ſepibus Europae auſtralioris creſcens.

Scatet, ut congener Scariola, lacte amaro acri, viroſo, quae ſpecies igitur natura ſua deflectunt a reliquis ſemifloſculoſis et tuentur nequitiam aliarum lacteſcentium ſtirpium. Viroſa dicta cenſetur efficacior quam altera. De iſta ſcimus ipſos vapores inebriare itidem comeſtam id facere (HALL. *Hiſt. ſtirp. Helv. n.* 15.). Lac eius prout cum papaverino convenit odore et ſapore, ita probabile hanc Lactucam fuiſſe, quae antiquitus (DIOSC. *M. m. lib.* 4. *c.* 65.) opio lucri fraudulenti causa admiſta fuit, quin etiamnum ſubinde admiſceri.

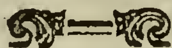
Sed alia eaque potior ratio, cur peculiari commentatione eam prosequar, continetur vi, quam in hydrope aliisque quibusdam morbis recentius illam exseruisse narratum est. COLLINUS (*libro cit.* qui unice de huius viribus agit, edito a. 1780.) primus ad eam tentandam animum advertit, usus quidem, ut refert in libro ipso, Lact. Scariola, depingens autem in tabula Lactucam virosam, in quam bene descriptio amplior HALLERI (*Hist. stirp. Helv. n.* 15.) quadrat. Hic etiam declarat verius pro varietatibus unius eiusdemque speciei, quam peculiaribus speciebus haberi. — Male a rhizotomis vel pharmacopolis huic subinde Sonchus oleraceus L. substituitur.

Ut autem initio statim noscatur, qua speciatim de re sermo sit, monendum herbae succum in extracti densitatem inspissatum adhiberi. Scilicet succus ex recenti planta et anthesi vicina expressus, et per nychthemerum loco frigido ne fermentescat servatus, decantatur, et, postquam ebulliverit per aliquot momenta, colatur et ope albuminis ovorum et traiectione per pannum laneum depuratur, et dein leni igne ad dimidium evaporatur; ab igne remotus et refrigeratus secunda vice per albumen ovorum brevi coctione praegressa per pannum traiicitur, clarior redditur, demum leni igne in extracti spissitudinem densatur. Eiusmodi extractum non raro spiculis salinis micat. Ideo autem depuratio tam sollicite peragitur, ut particulae terreae, quibus obvelantur salinae, a

quibus summa vis, plurimam partem auferantur (COLLIN. *l. c. p.* 14. *sq.*). Neglecta depuratione iusta, dupla vel tripla dosi opus est. Conserva herbae recentis inanis reperta (JOSEPH. DE PLENCIZ *Act. et observ. med. p.* 107.). Ex multo maiori numero 24. casibus praestantiam huius extracti confirmare annisus est COLLINUS, initio experimentorum inde ab anno 1771. facto. Hoc ipsum materiam lentam glutinosam viscera obstruentem attenuat, solvit, et idoneam reddit, ut per lotii vias, cutem, vel, si pulmones obsederit, per screatus reiiciatur. Icterum a tali vitio in hydropicis natum feliciter curat simulque bilis vices supplet. Praecipue autem in hydrope valuit, sive ille ab eiusmodi viscido obstruente sive nimia laxitate solidorum et humorum dissolutione originem traheret. Sufficit interdum in hisce quotidie grana octodecim, viginti, triginta capere, qua minori dosi in vitio dissolutionis et laxitatis acquiescere licet. Inveteratae autem viscerum obstructiones maiores doses sibi vindicant, a drachma una ad tres. Nec maior dosis nocet, licet omnino nauseam excitet. Sub decursum curationis urinam pellit, saepe etiam sudorem copiose. Alvum plerumque simul mollem reddit, non vero diarrhoeam ciet. Raro opus est, hydrope sublato, roborantia subiungere, subinde tamen id necesse videtur. Sub usu ipso autem creber potus non negligendus est.

Fatendum omnino pauciores imitatores experimentorum excitaſſe hanc ſtirpem, quam multas alias Vindobonae primum celebratas; ſaltim eventus peregrinorum a pauciſſimis publici iuris factus eſt. Unicum caſum modo ſiſtit cl. JOSEPH. A PLENCIZ (*l. c.*), in quo extractum cito efficaciam ſuam prodidit. Adverſum illi eſt iudicium L. B. A QUARIN (*Animadv. pract. p.* 188.), qui ſaepe in hydrope queritur fruſtra propinatum, addens qui huic remedio faverent, ut eius famam tueri poſſent, extracti Scillae magnam doſin admiſcuiſſe. COLLINUS eiuſmodi connubium non memorat.

Media via ſemper ſoleo inter magnas laudes et magna vituperia virium medicaminum ire. Et in hocce conſilio ratione ſtirpis, de qua agitur, confirmor cl. DURANDE (*Hiſt. de la Soc. R. de med. tom.* 2. *p.* 297.) experientia, qui ſucceſſu in hydrope ſe quidem deſtitutum hacce Lactuca dolet, sed ob anodynam et aperientem efficaciam ſub variis conditionibus ſalutarem haud parum invenit; nominatim in febribus intermittentibus, in quibus ſtimulus biliosus nervos irritat, in colica hepatica et affectionibus aliis doloroſis.

GLOBULARIA.

LINN. *Syſt. veg. p.* 119. *Gen. pl. p.* 47.

84. b.

(Vol. I. p. 148 pone Scabioſam Succiſam.)

Pharm. ALYPI *Folia*.

Globularia Alypum; caule fruticoſo, foliis lanceolatis tridentatis integriſque LINN. *Spec. pl. p.* 139. Thymelaea foliis acutis, capitulo Succiſae C. B. Hippogloſſum valentinum CLUS. *rar. pl. hiſt. p.* 90. *c. fig.* Alypum monſpelienſium, ſ. Frutex terribilis JO. BAUH. *Hiſt. pl. vol.* 1. *p.* 598. NISSOLE *Mem. de l' Ac. d. ſc. de Paris* 1712. *p.* 341. *tab.* 18. Globularia fruticoſa, myrti folio tridentato GARID. *Hiſt. des plantes d' Aix*, *p.* 210. Suffrutex in Gallo-Provinciae, Valentiae et Murciae, item Italiae, ſylvis ad rupes et ſaxosa creſcens.

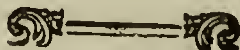
Habent pleraeque regiones medicamina quaedam ſibi familiaria, quae alibi ſaepe vix nomine nota ſunt, in ampliori recenſu autem omitti nequeunt, dum certiora quaedam, quam vulgo per itineratores licet, de iis in medium proferri poſſunt. Haec eſt ratio, cur et Alypum reliquis ſtirpibus interſeram, quod qui-

dem in Gallo-Provincia praecipue medico uſu inclaruit.

Amarities inſignis ſtirpis iam dudum notata, nec vis efficaciter alvum movens latuit praecedentia tempora (V. CLUS. JO. BAUH. *loc. cit.*). Quin cum Tithymalo comparata (J. B.). Placuit quoque olim empiricis in Gallo-Provincia, Sennae eam ſubſtituere, ſed ambiguo eventu, ob draſticam eiuſdem vim (NISSOLE *l. c. p.* 341.). A circumforaneis eius Hiſpaniae regionis, quae olim Baetia dicta, decoctum lue venerea affectis quondam non ſine magno ſucceſſu oblatum fuit (CLUS.). Sed neque ex horum experimentis multum bonae frugis capi poteſt, neque ex aliis ſerioribus ruſticorum Gallo-Provinciae, quibus cognoſcitur pulverem Alypi ad pondus drachmae unius (GARIDEL *l. c.*), vel infuſum ex eius drachmis duabus et aquae drachmis octodecim circiter factum (TOURNEFORT apud GARIDEL *l. c.*), abſque hypercatharſi vim exercuiſſe. Oportuit accedere medici attenti examen, quod ipſum iamiam nobis ſuppetit, a cl. RAMEL M. D. praeſtitum (in *Journ. de Medec.* 1784. *tom.* 62. *p.* 379. *ſq.*). Hic ipse herbam non ſolum ruſticis ibidem hodie uſitatam alvi purgandae cauſa novit, ſed ipſe tam in noſocomio quam apud cives oppidi Gallo-Provinciae inferioris Aubagne ſaepiſſime adhibuit, item in ora Africana. Sic igitur Alypum ſordes primarum viarum, ex tono labefactato collectas, egregie everrit; diarrhoeas ex eadem

B 4 cauſa

caufa fubnatas compefcit; hydropes relaxatione et diathefi aquofa humorum oriundos tollit (*l. c. p.* 382.). Sed praecipue efficaciam fuam declarat in febribus intermittentibus (*l. c. fq.*), duplici sua natura, qua et fordes eliminat et roborat. Praecedit in curatione eius talis administratio, ut alvum moveat, quo fine foliorum eius drachmae duae cum faie cathartico et manna iunctim dantur; fordibus rite subactis Alypum folum inftar febrifugi in decocto propinatur, fcilicet et foliorum uncia dimidia, per quadrantem horae in tribus unciis aquae cocta, parato, hocque colato et in duas partes divifo, quarum una capitur mane, altera paullo ante paroxyfmum vel quarta hora poft meridiem. Nimium fi purgat, diminuenda dofis eft. Nolo addere plura, quae ex coniectura probabili unice petita videntur. Scopo purgandi uncia una decocti conceditur. Sicciores additamento drachmae dimidiae cremoris tartari opus habent; palato velificamur additis aliquot fegmentis mali citrei. Nec delicatiores abhorrent in provincia Galliae fignificata ab ufu huius remedii; nec nocet hominibus fyftematis nervofi fenfilioris (*l. c. p.* 386).

PARIS.

P A R I S.

LINN. *Syst. veg. p.* 315. *Gen. pl. p.* 198.

142. b.

(Vol. I. p. 281. pone Ruscum Hypoglossum)

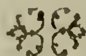
Pharm. PARIDIS *Herba* ; *Radix*.

Paris quadrifolia ; LINN. *Spec. pl. p.* 526. Solanum quadrifolium bacciferum C. B. Icon: *Fl. Dan. tab.* 139. Planta perennis locis nemorosis crescens et ineunte aestate florens.

Suspecta planta, colore lurido, odore viroso et narcotico. Gallinas fructus necant (C. GESNER, *Epist. p.* 99. *a*, ex peregrina narratione). Nec omnino nullum nocivae naturae argumentum desumi potest ex nominibus vernaculis, quorum Wolffsbeere, Raisin de Renard, Trollbär (Svec. h. e. baccae fascinatoriae) exempla praebent. Sed maneamus in iis, quae in corpore humano comperta sunt, etsi paucioribus documentis, quam rei pondus requirit. Opio aemula F o l i a et fructum declarat C. GESNERUS (*l. c. et p.* 53. *a.*), et recepta stirps in antidotum Saxonicam. Haec ipsa compositum remedium erat (*l. c. p.* 99. *a.*) hinc experimentum, quod in se ipse cum eadem cepit, non ad solam Paridem applicari potest.

poteſt. Inclyta illa antidotus olim contra peſtem erat, in qua notum opii olim magnam fiduciam fuiſſe. Plura diſcimus ex propriis cl. BERGII (*Mat. med. p.* 313.) periculis, qui pulveris foliorum ſiccatorum ſcrupulum unum quavis veſpera pueris 10. vel 12. annorum tuſſi convulſiva correptis dedi, unde alvus leniter fluxit, ſomnus pacatior evaſit, ſymptomata aliquantum mitigata. Convulſiones saepe hocce pulvere compeſcuit.

Radix filiformis, geniculata, craſſitie culmi frumentacei, extus albido bruna, interne alba. Vomitum dupla Ipecacuanhae doſi excitare, iam dudum notaverat ſummus LINNEUS (*Fl. Lapp. p.* 117.). Nuperius id confirmatum, dum grana 35. ad 50. modicum modo effectum praeſtiterunt (COSTE et WILLEMET *Eſſays sur quelques plantes indigenes, p.* 12.

CYTINUS.

CYTINUS.

LINN. *Syst. veg. p.* 688. *Gen. pl. p.* 506. 151. b.

(Vol. I. p. 297. pone Asarum Europaeum.)

Pharm. HYPOCISTIDIS *Succus.*

Cytinus Hypocistis; LINN. *Syst. veg. l. c.* Asarum Hypocistis *Spec. pl. p.* 633. Hypocistis C. B. Hypocistis flore luteo TOURN. *Coroll. p.* 46. *tab.* 477. DU HAMEL *Traité des Arbres vol.* 1. *p.* 170. *tab.* 68. ubi initia eius cernuntur. Planta perennis parasitica, carnosa trium vel quatuor pollicum, radicibus specierum variarum Cisti in calidioribus regionibus innascens. Reperitur in regionibus aridis et arenosis, in quibus frutices isti crescere solent, et praesertim Cisto ladaniferae adhaeret (GERARD *Fl. Galloprov.* p. 157.), ut Gallia inferiori, Hispania, Lusitania, Italia; maiori adhuc copia in Graecia et Asia minori obtinet.

Stirpis, vel passim modo succi inde expressi, meminerunt iam THEOPHRASTUS, DIOSCORIDES (*M. m. lib.* 1. *c.* 127. *p.* 64.), PAULLUS AEGINETA aliique Graecorum, quibus planta *Υποκιστις* dicitur.

Incla-

Inclaruit *ſ u c c o*, quem ex fructibus recentibus contuſis exprimunt et ſolis calore in extractum ſolidum denſant (GEOFFROY *M. m. Traité, tom.* 4. *p.* 372.). Narrat quoque DIOSCORIDES quoſdam ſtirpem arefactam contuſamque macerare et decoquere, demum poſt colationem praegreſſam ſuccum inſpiſſare. Tranſfertur Maſſiliam ex Creta et Languedocia pro venditione ad exteros. Maſſam repraeſentat nigram, in fragmento ſplendentem, fragilem, ſaporis ſubacidi adſtringentis, inodoram. Maſticatione adhaeret primum dentibus, ſed ſaliva ſenſim ſolvitur. Tam aqua, quam ſpiritus vini, illum ſolvit. Nigredinem contrahit ſolutio eius addito martis vitriolo.

Vires eius ſolent exigi ad modulum ſucci Acaciae verae (*Appar. med. vol.* 2.), a quo praeſens differt eo, quod fere omnino ſpiritu vini recipitur, quum ſuccus Acaciae ſui parum modo vel nihil illi impertiat (LEWIS *M. m. p.* 317.). Veteres eodem haemorrhagias et profluvia alvina coërcebant, et ob tonicam vim magni faciebant. Noſtra aetas vilipendit ob rariorem ſtiptica adhibendi opportunitatem, et quod alia efficacia proſtant. Compoſita varia maiorum noſtrorum ampli ambitus etiamnum intrat, ut T r o c h i s c o s d e C a r a b e, T h e r i a c a m, M i t h r i d a t i u m.

154. b.

(Vol. I. p. 307 pone Galium Mollug.)

Pharm. APARINES *Herba*.

Galium Aparine; foliis octonis lanceolatis carinis fcabris retrorfum aculeatis, geniculis villofis, fructibus hifpidis LINN. *Syft. veg. p.* 127. Απαρινη DIOSC. Aparine vulgaris C. B. Icon: *Fl. Dan. tab.* 495. Planta annua, ad fepes creberrima, etiam in cultis.

Facile confunditur cum Valantia Aparine, quae, ne dicam de claffico charactere, diftinguitur caule breviori, firmiori et rectiori, parum ramofo, flofculo hermaphrodito feffili, lateralibus mafculis pedicellatis, ternis vel quaternis; quum in Galio dicto caulis fit ad aliquot pedes longior, fragilis, pedunculis unifloris.

Tota ftirps recens fcatet fucco aquofo. Guftata prodit saporem amaricantem, quem excipit subacris. Odoris vero expers eft. Fruftra quaeritur in plerisque materiae medicae indicibus. Nolo conlicere vires ex guftatu, qui quidem herbam ab opprobrio inertiae liberat, fed manebo in iis, quas experientia suggerit, qua ut ulterius confirmentur virtutes tanto magis excitandi funt practici, quum ad vulgatiffimas ftirpes haec ipfa pertineat. Herbam contritam et axungia exceptam externa ap-

applicatione ſtrumas diſcutere, DIOSCORIDES (*M. m. lib.* 3. *cap.* 104.) iam notavit. Serius in Italia vis in scrophuloſis tumoribus confirmata, profuitque ibidem tam in clauſis quam apertis, butyro fervente macerata (GASPARI *Oſſervazioni ſtoriche, mediche etc.* 1731. *p.* 17. *ſq.*). Simili modo adhibita in ditione Veronenſi in epidemica conſtitutione, qua praeeunte febre glandulae ad collum intumuerant induratae, profuit; teſticulorum vel mammarum intumeſcentia, quae aliis contigit, fomentatione decocti huius herbae diſcuſſa (*l. c. p.* 20.). Sub nuperioribus tamen quibuſdam periculis (CULLENI, qui adſtringentibus accenſet in *Treatiſe of the Mat med. vol.* 2. *p.* 37.) exſpectationi non reſpondit. Incipiente hydrope ſuccus, ad tres uncias cum vino bis de die captus (DE MAYERNE *Prax. med. P.* 1. *p.* 390.), tam aperiendo, quam lotium ducendo, opem praeſtare videtur. Noſtris temporibus antiſcorbutici egregii laude Aparine celebrata eſt; quo fine confert, cyathum ſucci expreſſi quovis mane per novem vel decem dies haurire, vel ſub recentis herbae inopia infuſum theaeforme ſiccae ſubſtituere (*Medical and philoſophical Commentaries, vol.* 5. *p.* 326. *ſq.* Item EDWARDS'S *Treatise on the Goose graſſ, or Clivers and its efficacy in the cure of the moſt inveterate Scurvy. Lond.* 8. Videtur haec ſcriptiuncula a. 1784. prodiiſſe). Caſus recenſiti inter alia ſymptomata dolores et eruptiones ſcorbuticas memorant. Infantibus quoque tuto praebetur.

IGNA-

IGNATIA.

LINN. *Syst. veg. ed.* 14. *p.* 227. *Suppl. plant. p.* 120 183. b.

(Vol. I. 401 pone Strychnon colubr.)

Pharm. FABA St. IGNATII vulgo FABA INDICA Ph. Paris.

Ignatia amara; LINN. *Suppl. pl. p.* 149. Ignatiana philippinica LAUREIRO *Flor. cochinchin. tom.* 1. Igasur. seu nux vomica legitima Serapionis CAMELL. in *Phil. Transf. vol.* 21. *n.* 250. *p.* 88. *tab.* 1. *fig.* 4. 5. 6. Cucurbitifera Malabathri foliis scandens, Cotolongay et Cantara Philippinis orientalibus dicta PLUCKEN. *Mant. p.* 60. Arbor insularum Philippinarum.

Serius Strychnos species visa est arbor (Vid. BERG. *Mat. med. p.* 146.); novissime peculiare genus constituere illam debere didicimus. Faba sic dicta per Jesuitas ex insulis istis translata fuit, unde ratio nominis ab auctore huius ordinis desumpta.

Fructus pomum pyriforme est, uniloculare, intra corticem crassum ligneum continens copiam s e m i n u m, saepe viginti, pro sede diversa formae multiplicis. Haecce, prout sicca

ea

ea ſervamus tenuiſſime ſubſtriata, ab una parte gibba, ab altera multangularia ſunt, ſubcompreſſa, diametri fere pollicaris, extrinſecus pallide fuſca et farina quaſi conſpersa, ſed tenaciter inhaerente, interne fuſco viridia, compagis corneae, ut tamen cultro ſcindi poſſit. In cotyledones non dehiſcunt. Ex hac deſcriptione Fabae nomen vitioſum eſſe cognoſcitur.

Innotuerunt inde ab a. 1699. per GEORG. JOSEPHUM CAMELLI, qui Rayum et Petiverium de iis certiores reddiderat, unde enata commentatio in phil. Tranſactionibus cit.

Inſigni amaritie inſtruitur ipſum ſemen guſtatum, ut vel exiguum ſegmentum, per momentum linguae applicatum, ſenſum hunc per linguam ſatis durabilem diffundat. Non vero inſtar ſimplicis amari conſiderandum eſt, sed narcoticas vires iunctas habet.

Dimidium fere extracti aquoſi primi largitur, reliquum fere nonniſi terreſtres partes conſtituit, ut tamen et aqua reſinoſas partes, quae partes, quae parcius inſunt, evolvat; nam per ſpiritum vini prima extractione eliciuntur reſinae scrupuli duo cum dimidio (NEUMANN *Chym. med. vol.* 2. *P.* 2. *p.* 294.). Infusum utriuſque generis valde amarum eſt. Aegrius in pulverem contunditur, hinc infuſionibus raſurae cum aqua vel spiritu vini factis praecipue utuntur.

De narcotica indole teftantur casus funefti tam in brutis, quam et aliquando in hominibus, observati. In brutis iidem effectus apparuerunt, quales a nuce vomica. Nempe pulveris drachma dimidia, cum mica panis in bolum fubacta, et cani maiori ingefta, hic poft femihorium male affici coepit et faliva ex ore large effluxit, poft horam convulfionibus quater correptus periit (SIDREN et ALM *Diff. de nuce vomica, Upf.* 1780. *p.* 13). Alius mediocris magnitudinis canis ex fcrupulo dimidio subtriftis et inquietus valde et pavidus inter salivae crebrum profluvium poft viginti convulfivos infultus hora octava a sumpta f ba exftinctus eft (*l. c. p.* 24). Pulvis vel in inteftino ieiuno vel ileo vel coeco in hifce repertus poft mortem eft. Ut ne vero cum meritisfimo CULLEN (*Treatise of the Mat. med. vol.* 2. *p.* 64) exiftimes in amaritie ipfa latere virus, contraria funt experimenta cum amaris infignis gradus ftudio capta e. c. cum extracto Gentianae, Centaurii minoris, Trifolii fibrini, fellis bovis, quae omnia nihil mali infigniori dofi attulerunt (ALM. *Diff. cit. p.* 15). — Apud homines facile vomitum ciet alvumque movet (*l. c. p.* 91); imo exempla funt spafmorum et convulfionum, rifus involuntarii, anguftiae pectoris, vertiginis, fudorum frigidorum inde et apud homines natorum (CAMELLI), vel ex teneriori eorum natura vel iufto maiori dofi. Ita Hifpani in infulis dictis hifce malis afficiuntur, quum Indi impune femen ingerunt. Mirum igitur, quod cl. VALENTINUS

NUS (*Hist. simpl. reform. p.* 198. §. 4.) ausus fuerit, infantibus adeo sugentibus illud praecipere, unde non aliud malum, praeter borborygmos, consequutum refert. Mitius quoque de illo sentit cl. LAUREIRO (*l. c.*) a granis sex ad duodecim concedens aqua vel vino captum, et vertiginem spasmosque, si a maiori dosi generantur, aqua frigida et fluido Limoniorum dispelli affirmans, nuceque vomica blandius pronuncians.

Id saltim nemo dicta perpendens inficiabitur, non sine provida cautione aegris administrari posse. Ridenda omnino credulitas incolarum insularum Philippinarum, quae in magna varietate morborum natura contrariorum fere cuivis accommodatum putat, et instar amuleti applicatum vel collo suspensum ad arcenda contagia et veneficia adhibet (CAMELLI, VALENTYN.). Praecipue inclaruit vi febrifuga, etiam serioribus experimentis confirmata. Placuit hoc fine pauca grana rasurae cum aqua Cardui benedicti per nychthemerum macerare illudque liquidum ante paroxysmum suppeditare, quo ipso saepe febris cessavit (NEUM. *l. c. p.* 291). Grana octo adultis, grana sex infantibus exhibita in febribus intermittentibus, contra corticem Peruvianum rebellibus FOUR DE BOURIER in *Hist. de la Soc. en Med. vol.* 1. *p.* 340.). Quin grana duo eiusdem potentiae ac integra dosis corticis Peruv. habita fuerunt (LEWIS *M. m. p.* 412). Alius propinandi semen modus haud minus commodus est

in

in infusione cum aqua fervida. Ita ex seminis granis duobus et aquae unciis duabus liquidum emersit nauseosum, amarum, quod bis per diem datum, quatuor homines a febre quartana sanavit, in octo aliis autem iners fuit (LIND *Dis. in hot. climates p.* 306).

In epilepsia aliisque convulsivis vel spasticis motibus plures illud extollunt (*Act. Berolin. Dec.* 2. *vol.* 10. *p.* 12 HERM. *Cynos. Mat. med. tom.* 2. *p.* 231). Sanatus est infans tenellus, epilepsia fere septies afflictus, aliquot huius granis (VALENTIN. *l. c. p.* 198). Sed nihil temere moliendum cum medicina effectus tam ambigui, nec satis adhuc explorati.

196. b.

(Vol. I. p. 429 pone Violam odoratam.)

Pharm. VIOLAE CANINAE *Radix.*

Viola Canina; caule adultiore adscendente, foliis oblongo-cordatis LINN. *Spec. pl. p.* 1324. Viola martia inodora sylvestris C. B. Icon: CURTIS *Fl. Lond.* Planta perennis, frequens in sylvis caeduis et dumetis.

Insuetum est, illam inter medicamina admittere. Nam quod fraudulenti homines saepe

floribus additis, qui odore omni carent, syrupum violarum corrumpant (RICHT. *corrupt. medic. p.* 39), reprehensione dignum est. Nec emolliendi et refrigerandi efficacia adeo *Herba* eminet, ut pro fomentatione, clysmate et lotione, commendari (prout fecit THEODORUS TABERNAEMONTANUS in *Kräuterbuch*, *p.* 687) possit.

Radicis haud ita pridem primum mentio facta fuit, in qua et plurimum efficaciae latet. Haec tenuis, varie flexa, hinc inde nodosa, fibris bene multis, cortice ex fusco albido, parenchymate albo. Sicca odorem mucidum spirat, ceterum insipida. Ex cognatione radicem eius, ut istam Violae odoratae et V. Ipecacuanhae, vomitum ciëre et alvum movere iam coniicitur. Pondus vero accedit grave experimentis factis in hominibus. Unicum eiusmodi sistitur a. 1778. a cll. COSTE et WILLEMET (in *Essais sur quelques plantes indigenes*, *p.* 7), nec satis exacte descriptum, in quo decoctum ex radicis ad minimum drachma una vomitionem unam et alvi deiectiones septem excitavit. Plura Gottingae a cl. NIEMEYER (*Diss. de Violae caninae in medicina usu* 1785.) instituta radice sicca et leni calore siccata, et quidem in hominibus diversae aetatis, victui crudo et crasso assuetis et magnas medicaminum doses requirentibus. Consectaria ex undecim casibus deducenda paucis complectar. Itaque pulveris scrupulus unus, ad drachmam dimidiam exiguis intervallis repetitus, unicam vomi-

vomitionem creavit et quinquies vel sexies alvum ſollicitavit (*l. c. Caſ.* 1. 2.). Fuerunt, quibus, ex eiuſmodi doſibus eodem ordine repetitis, modo alvus ſoluta (*Cas.* 3. 7.). Decoctum non valde dilutum, ex radicis drachmis duabus ad unciam dimidiam, partitim captum, neque ſurſum neque deorſum effectum exſeruit (*Caſ.* 4.). Nec miſcelae pulveris cum aqua (*Cas.* 4. 5.), nec infuſi (*Caſ.* 6.) haecce vis fuit. Tartaro emetico autem ſtimulatus pulvis utrumque eventum poſt ſe traxit, ut facile cogitatu eſt (*Cas.* 8-11.). Auguria ex hiſce periculis, quoad varietatem experimentorum paucis, nolo addere. Fidem ſtabiliet futurà aetas. Inter mitiora evacuantia collocari meretur.

196. c.

(Vol. I. poſt Violam caninam.)

Pharm. VIOLAE TRICOLORIS *Herba.*

Viola tricolor; caule triquetro diffuſo, foliis oblongis inciſis, ſtipulis pinnatifidis LINN. *Spec. pl. p.* 1326 *β.* Viola tricolor hortenſis repens C. B. Jacea s. Flos trinitatis CAMER *epit.* MATTHIOL. *p.* 912. Icon. *Fl. Dan. tab.* 623. CURTIS *Fl. Lond.* Annua, in pratis,

 arvis

arvis montanis temperatioris Europae habitat, ſponte in hortis ſeſe diſſeminans.

Herba recens maſticata subamaricans cum sapore florum Naphae aemulo, ſalivam viridem reddens et mucilaginoſam, et in lingua diu poſt senſum acredinis relinquens. Odorem fortius contrita ſpargit, ad illum nucleorum Perſicae nonnihil accedentem. Conquaſſata ob mucilaginem tenacitarem cataplaſmatis acquirit. Inſuſum aquoſum ſive recentis ſive ſiccae herbae ſimilia criteria prodit. Inſuſione protracta autem gratia odoris aufugit.

Deſtillatione ſiccae vel recentis herbae cum aqua una cum hac pauxillum olei ſupernatantis erumpit odoris dicti, ſaporis ſubacris (HAASE *Diſſ. de Viola tricolore*, *p.* 7). Extractum aquoſum pr. conſtituit dimidium ponderis ſiccae herbae, $\frac{1}{8}$ autem circiter recentis (*Ibid. p.* 8). Aliae analyſes alio ſum petendae (Vid. HAASE *Diſſ. cit.*). Effectus licet medicaminum in corpus humanum ne ex ſubtiliſſima analyſi tuto eruantur: aliqua tamen lux accenditur in eorum diiudicatione, qui mox recenſebuntur, ſi ad partes oleoſas aethereas, mucilaginoſas et acre, quod lingua revelat, attenditur.

Inſuſum aqua factum alvum laxat, etiam quibuſdam ſtomachum ſubvertit teſte medico celebri Svecico (BERGIO in *Mat. med. p.* 709), qui et ſiccam herbam purgare, ſed maiori

maiori doſi, narrat. Alius vero concedit quidem, purgantem vim emergere in pueris tenerioris aetatis ex decocto ſiccae, parato ex herbae uncia dimidia et aquae libra una, et paullatim hauſto, negat autem emeticam, licet in quibuſdam nauſea accederet (HAASE *l. c. p.* 14). Pulvis radicis ad drachmam unam captus conatus vomendi quidem excitavit, non autem veram vomitionem, lotium ſimul largiter movit (*Ibid.*).

Atque haec herba praeterito et illum praecedente ſeculo in haud exigua exiſtimatione fuit, ut, inter virtutes magis ambiguas, epilepſiae, aſthmati, praecipue autem morbis cutaneis, ſcabiei, pruritui, ulceribus mederi aſſirmarent, prout legere eſt apud MATTHIOLUM (*Comment. in* DIOSC. *p.* 822), FUCHSIUM (*Hiſt. ſtirp. p.* 804), JO. BAUHINUM (*Hiſt. pl. tom.* 3. *p.* 547) alioſque, qui breviter enunciatis eadem fere ediſſerunt. Amplior reliquis eſt in viribus proponendis THEDORUS (*Kräuterbuch, tom.* 2. *p.* 691), miſcelam variam et aquam, ſyrupum, ſal quoque huius Violae commendans.

Longum vero poſtea ſilentium de iſta apud medicos obtinuit, donec cel. STRACK (*De cruſta lactea infantum eiusdemque remedio diſſertatio, quam acad. ſcient. Lugd. Gall. praemio coronavit; 1776. Franc. ad Moen.* 1779. 8.) ſtirpem iterum celebraret. Indeque ab hoc tempore confirmata veritas a vetuſtioribus me-

dicis prolata, in affectionibus variis cutis chronicis haud exigui momenti Violam hanc esse; sed coaevi nostri id primum praestiterunt, ut res in verum aegrorum commodum deduci posset. Si hoc praecipuum artis est: parum refert, utrum recentiores propria sagacitate ducti eandem in usum vocaverint, an contra nonnisi praecedentis aetatis vestigiis admoniti. Etenim sunt, qui vocem antiquam Germanicam Freysam s. Freisam idem significare dicunt ac crustam lacteam, alii (FRISCH *Teutsch Latein. Wörterbuch*, *p.* 290) idem ac epilepsiam; certe nomen Freysamkraut iam antiquitus nostrae stirpi in Germania tributum fuit. STRACKIUS in exploranda et confirmanda eius contra crustam lacteam praestantia unice versatus est. Hoc malo lactantes infantes magis quam ablactati corripiuntur, attamen et serius aliquando infestat, et ultra ablactationem perdurat, faciemque praecipue deturpat. Iste vero sanavit illud vitium herbae recentis pugillo uno, cocto in lactis vaccini sufficiente quantitate (quam ille non indicat); vel et pulveris herbae drachma dimidia per bihorium in lacte cocta et mane vesperique hausta; variandae exhibitionis causa pultem quoque ex decocto hocce lacteo adiecto, pane vel farina, parari curavit. Sic post octo dies eruptio uber succedit, et lotium, nisi iam antea prae natura morbi decrescentis foetore urinam felinam retulerit, hanc spirat (STRACK *l. c. p.* 43 SCHäFFER in vers. Germ. libri ARMSTRONG *v. d. Kinderkrankheiten*, 1786. *p.* 72). Continuatio

pro-

protrahitur, donec crusta delapsa fuerit et cutis pura appareat. Ad recidivas avertendas, e re est, diutius herbam administrare, donec facies mollis nec amplius tumida conspiciatur, cutis quoque omnino sana, et lotium foetoris expers (*loc. cit. p.* 44. *sq.*). Fidem fecit cel. viro, ut dicit, experientia viginti annorum (*p.* 30). Contra eundem morbum alii haud pauci hanc stirpem adhibuerunt non minori successu, vel eadem ratione vel alia mutata. Ita cel. METZGER (*Verm. med. Schriften, vol.* 2. *p.* 239) pusionem nutricibus debilitatum herba variis cibis lacteis cocta intra sex hebdomades a crusta lactea liberavit, remanente modo pruritu, quem aqua saturnina GOULARDI sustulit. In Svecia pluries successit (*Veckoskrift för Läkare, vol.* 2. *p.* 153 378 *vol.* 4. *p.* 95 *vol.* 9. *p.* 27); et casu singulari ibidem proficuum visum, infusum saturatum iunctim infanti lactanti et nutrici exhibere (*Veckoskrift för Läkare, vol.* 2. *p.* 153). Viola bicolor arvensis C. B. etiam in Svecia tentata longe debiliorem effectum exseruit (*Veckoskrift, vol.* 9. *l. c.*). Cl. HAASE dissertatio (*de Viola tricolore. Erlang.* 1782.), ut in universum lectu de viribus huius stirpis dignissima, ita de virtute eius in crusta lactea memorabiles historias sistit (*Cas.* 5. 14. 16.). Harum seorsim dicenda illa de puero tussi gravissima cum metu suffocationis simul affecto, quae autem pectoris mala una cum crusta lactea decocto Violae omnino cessarunt (*Cas* 5.), ut et inde lux affulgeat asserto maiorum de vi eius in liberando pectore.

Quod

Quod alibi (*Progr. de medendi tineae capitis ratione Paralipomena* in *Opusc. vol. 2. p.* 228) innui, inter exanthemata pleraque capitis, variis etsi nominibus insignita, non tantum discrimen intercedere, ac vulgo putatur id quum multis documentis, et inter haec quoque remediorum eorundem in diversis hisce exanthematibus aequali vi manifestatur, et auxilio Violae huius in tinea capitis, achoribus, serpigine. Seorsim noto, matronam sexaginta annorum, per dimidium annum tinea laborantem, fere integre eandem decocto Violae lacteo superasse; perfectae sanationi obstitit modo herbae penuria (*Veckoskrift för Läkare*, *vol. 2. p.* 377). In muliere rustica intra septem hebdomades idem felix eventus contigit (*l. c. vol.* 4. *p.* 95). Ita continuatione pertinaci puella tredecim annorum sanata (*l. c. vol.* 8. *p.* 4.). In puero trienni induratio et intumescentia glandularum colli simul suberat, attamen per quatuor hebdomades sanabatur; hic idem reddidit lotium felini instar olens (HAASE *Diss. cit. cas.* 4.). Virgo nobilis septendecim annorum, achoribus frontis cum serpigine infestata, inde convaluit (*l. c. cas.* 12.); item puella achoribus per totam faciem foedata (*l. c. cas.* 13.). Superfluum erit plura tineae curatae exempla afferre (Conf. *Veckoskrift för Läkare*, *vol.* 4. *p.* 74). — Patet hisce exemplis, et adultioribus et aetate provectis opem in hisce angustiis stirpem ferre. Odor lotii peculiaris descriptus etiam in pueris tinea correptis sentitur Violae decocto valde saturato hausto

(HAA-

(HAASE *l. c p.* 14). Imo foemina rheumatica poſt eius uſum una cum alvo liquida urinam foetidiſſimam minxit (*l. c. cas.* 8.). Id quoque omnibus commune eſt, quod eruptio capto remedio uberior ſubſequatur.

Sed ſeorſim ſignificandum, herpetis eximium eſſe remedium (*Veckoſkrift*, *vol.* 4. *l. c. vol.* 8. *p.* 115). Hoc vitio aegrotavit foemina per decem annos, liberata ab eodem demum decocto ſtirpis lacteo et ſolutione mercurii ſublimati extus appiicata (*Bemerkungen üb. versch. wicht. Gegenſtände d. Wundarzneykunſt*, *p.* 77). Addo dictis morbis cutaneis impetiginem (HAASE *diſſ. cit. p.* 15 *caſ.* 1. *caſ.* 21.), ſcabiem (*l. c. caſ.* 3. 20.), furunculos totum fere corpus obſidentes in connubio achorum (*l. c. caſ* 2.), faciem intumeſcentia variarum partium, livore et cruſtoſa aſpredine deformem (*l. c. caſ.* 5.), guttam roſaceam (*l. c. cas.* 12.), puſtuloſum exanthema in pedibus praecipue erumpens (*l. c. cas.* 17.), maculas et ſquamas in cute (*caſ.* 19.), in quibus omnibus auxilium Viola exoptatum exhibuit.

Antequam ad alios morbos tranſeam, adiiciendum dictis puto, quosdam adverſum de ea iudicium tuliſſe. Improbat illam cl. MURSINA (*Med. chirurg. Beobacht.* 2. *Samml. p.* 107), qui nec foetorem urinae felinae apud aegros animadvertit. Cl. ACKERMANN (in *Commentar. de reb. in ſc. nat. et medic. geſtis*, *vol.* 27.

p. 170

p. 170) rurſus fatetur, ſe quidem aliquoties in cruſta lactea laudato illam adhibuiſſe, aliquando tamen fruſtra, reſtringit quoque efficaciam in ulceribus aliiſque morbis cutaneis. Mirum, qood STRACKIUM (*l. c. p.* 40) ſtirps in cruſta lactea nunquam feſellerit. Rediit aliquando malum, ſed iterum ceſſavit. Negat cl. HENNING (*Beob. über einige Arzneymittel, p.* 65) ſibi unquam in affectionibus cutaneis, etiamſi diu continuaretur, ſucceſſiſſe.

Extendere quoque vis ſtirpis ad alia mala ſeſe patitur. Loquor primum de arthritide et rheumatiſmo (HAASE *l. c. cas.* 7. 8. 9.). Fuit foemina, quae una cum ſcabie ab arthriticis doloribus Viola immunis evaſit (*loc. cit. caſ.* 7.). Iuvenis, qui ex venere impura varos frontis et gonorrhoeam contraxerat, ſucco expreſſo ad uncias duas dato et decocto herbae utrumque malum devicit (*loc. cit. cas.* 10.). Alius ex intempeſtiva gonorrhoeae ſuppreſſione tumore teſticuli mulctatus, cataplaſmatis ex herba, lacte et aqua cocta, applicatione externa, iuncta cum potu decocti et laxante convaluit (*Diſſ. cit. p.* 32). Adiuverunt quoque pilulae ex extracto aquoso et pulvere Violae curationem ulceris pedis pertinacis (*l. c.*). — Incidit et recentius caſus epilepſiae, in infante ſeptem menſium eius ope diſcuſſae (*l. c. cas.* 15.).

Qua forma herba aegris administranda sit, passim hactenus significavi, sed iunctim quae illam spectant complecti opus est, et alii modi subiiciendi. Plerisque placuit decocto lacteo praeeunte STRACKIO uti. Quoniam iste autem proportionem inter herbam et lac reticuit: monendum, cl. WENDT pro puero tenello manipulum herbae ex libris duabus lactis coqui curasse (HAASE *Diss. cas.* 16.), et duplam quantitatem herbae pro eadem aquae usurpatam a matrona, ita ut bis dimidium consumeretur (*Veckoskrift för Läkare*, *vol.* 2. *p.* 377). Est, qui linteo inditam in lacte coxit (SCHäFFER in ARMSTRONG *l. c.*). De pulte et additamento in cibis lacteis iam dixi. Nec destituitur infusum aquosum (*l. c. p.* 153) sua vi, cuius de die mensuram unam foemina in vitio cutaneo ingessit (HAASE, *cas.* 19.). Decoctum cum aqua vel saturatius exhibetur e. c. ex herbae manipulo uno in libris aquae duabus cocto et per diem consumpto (*l. c. cas.* 7.); item ex herbae drachmis sex et aquae libra dimidia; vel magis dilutum pro potu ordinario e. c. ex herbae manipulis duobus in aquae tribus mensurae partibus (*l. c. cas.* 17.), vel ex herbae manipulo uno et aquae mensura una (*cas.* 1.). Potus eiusmodi apte iungitur cum alia efficaciori medicina ex hac Viola parata. Sapor decocti gratior reddi potest seminibus aromaticis ut Foeniculi, Coriandri, additis (*cas.* 2.). Simplicissima forma in pulvere cum saccharo est (SCHäFFER *l. c.*), tenellis tamen liquidum facilius ingeri potest.

Suc-

Succus addita aqua, qua opus ob mucilaginosam herbae naturam, commode exprimitur; huius adultis unciae duae datae pro dosi (HAASE, *caf.* 10. 11.). Ferri et potest extractum eius gummosum, quod cum pulvere in pilulas redigitur, ad drachmam unam vel duas quotidie per dimidias mane et vesperi datas. Aqua solutum et rite mixtum cochleatim propinatur (*Diss. cit. p* 31). Infanti lacte solutum commode ingeritur (*Veckoskrift*, *tom.* 4. *p.* 95). Hisce si tempestive utimur, vix herbae aqua destillata, quae oleo praegnat, vel syrupo florum, vel julepio ex eodem, indigemus (HAASE *Diss. cit.* §. 9.).

Praesente primarum viarum colluvie praemittitur usui purgans; deficiente vero ista, sibi a purgante metuit STRACKIUS (*l. c. p.* 47.) in crusta lactea, ne eo criticus per cutem aut lotium exitus interpelletur. Quidam tamen aegri mollem inde alvum experiuntur. Prodest egregie in scabie cum interno usu lotionem decocti iungere (HAASE *Diss. cit. caf.* 3. *et p.* 32); in lichenibus autem vehementiorem excitat pruritum, sanationi adversum. Pulvis ulceri inspersus mitiores dolores creat, si cum aqua in cataplasma reducitur, qua ratione ulcus purius evadit et foetor ex parte evanescit. Curatio aliquando paucis hebdomadibus absolvitur, subinde aliquot menses sibi vindicat. Malum si post aliquod tempus redit, ad priorem medicinam recurrendum est.

Scopo

Scopo tinctorio etiam herba accommodata est, et sub vario additamento color pallide flavescens, brunus, cinereus, coeruleus, palide viridis, inde redundat (V. experimenta cl. HAASE recensita in *Diss. cit.* §. 11.).

201. b.

(Vol. I. p. 506 pone Cinchonam officinalem.)

Pharm. CORTEX PERUVIANUS RUBER.

Praeter speciem Chinchinae, in quam supra (*Appar. med. vol.* 1.) ample commentatus sum, et cui innumeri homines valetudinem suam vitamque debent, plures aliae serius inclaruerunt, quarum notitia fere omnis botanicos adeo ante paucos annos latuerat, sed quae passim pariter beneficae generi humano repertae sunt, et quidem in pluribus eorum morbis, quibus usitatus hactenus cortex Peruvianus medelam attulit. Unde iterum elucet, stirpium cognationem ad notitiam virium non parum adiumenti impertire.

Excellit reliquis existimatione cortex sic dictus Peruvianus ruber, quod nomen ei primi tribuerunt Angli, *Red Peruvian bark*, nec non subinde *Flat bark* illum vocantes.

A qua ſpecie Cinchonae ille proveniat, etiamnum latet: ex hoc genere tamen eſſe, inde coniiciunt cll. COMBE et GROSCHKE, quod in collectione herbaria LINNEI Equ., quae poſt mortem filii emptione cl. SMITT M. D. ad Anglos pervenit, figura reperiatur, quae non quadrat in alias cognitas Cinchonae ſpecies (Vid. cel. BLUMENBACH *med. Biblioth. vol.* 2. *p.* 486). Quicquid lacunae in hocce argumentationis genere ſuperſit, non firmiori ſane fundamento nititur coniectura, a multis e. c. FABRICIO (*Briefe aus London p.* 230), HEYER (CRELLS *chem. Annal.* 1784 *vol.* 2. *p.* 24). imo a cl. SAUNDERS (*Obſervations on the ſuperior Efficacy of the red Peruvian bark in the Cure of fevers, ed.* 4. *p.* 5) declarata, corticem rubrum ex truncis et ramis craſſioribus eiuſdem arboris, quae corticem vulgarem erogat, detrahi, hunc vero ex iunioris arboris vel tenellis ramis, et conſequenter non iuſtam maturitatem aſſequutum eſſe et debiliorem virtutem exercere; additum adeo, corticem rubrum forſitan ex arboribus emortuis deglubi (FABRICIUS). Nam ipſe numeroſa corticis huius exempla inter ſeſe comparans, rubedinem et firmam texturam et craſſitiem maiorem in tenuioribus corticis exemplis aeque ac craſſioribus, quae amplioribus ramis vel truncis debentur, reperi. Vix crediderim, tantam diverſitatem a ſtatione vel altiori vel profundiori vel ſolo deduci poſſe.

Sermo

Sermo eſt de cortice, qui longioribus et craſſioribus longe fruſtis transfertur, quam vulgaris, et ponderoſior longe eſt. Concava intrinsecus sunt fruſta, dimidium fere plerumque rami exaequant, qui ſesquipollice ſubinde maior, vulgo tamen minor eſt. Craſſities ſaepe lineas duas ſuperat. Extrinſecus aſper et fiſſuris multis transverſalibus diſtinctus, saepe caneſcens et lichene flaveſcente tectus comparet. Latet ſub hacce epidermide et acceſſorio dicto tegmine ſtratum coloris fuſco rubri compactum, fragile, et aliud interius rubicundum, magis fibroſum lignoſum. In quibusdam corticis veri rubri ſpeciminibus pallidiorem hanc rubedinem inveni quam in aliis; an pallidior evaſit hiſce caſibus ſoli radianti expoſitus, salva tamen vi (SKEETE'S *Experim. on the Peruv. bark*, *p.* 93)? Pulvis huius corticis longe intenſiorem rubedinem habet vulgari, amaritie illi antiſtat, nec minorem in lingua adſtrictionis ſenſum excitat. Nihil vero odoris prodit. Aliquando tameu rubedinem ſervat, licet ſaporis expers, et conſequenter efficaciae; unde exploratio per guſtum ante uſum praecedat. Plura exſtant indicia, iam ante decennium, et quod excurrit, proximum, quo in Anglorum manus caſu ille pervenit, variis naturae ſcrutatoribus et practicis innotuiſſe. Inter tres iſtos cortices Chinchinae, quorum meminit apud POMETUM (*Hiſt. generale des Drogues*, 1694. *p.* 132) peregrinans muſicus BERNARD, unius deſcriptio in corticem rubrnm quodammodo quadrat. Cum cuius effatis de eo conſpirant

ea, quae Chirurghus ARROT (*Phil. Transact. vol.* 40. *p.* 83) et DE LA CONDAMINE memoriae prodiderunt (Conf. *Appar. medic. vol.* I.), et quae in codicibus manu scriptis IOSEPHI DE IUSSIEU notata existunt (*Hist. de la Societé de Med. de Paris*, 1779. *p.* 253), adeo ut cl. BAKER (*Medic. Transact. vol.* 3. *p.* 161) probabile iudicet, rubrum eundem esse ac eum, quem teste ARROT Hispani *Cascarilla colorada* vocarunt. Cortex, quem LISTERUS (*de Hydrophob.* in *Append. oper.* MORTON, *p.* 70) tanti fecit, licet coloris non meminerit, in reliquis cum hocce convenit, an vero recte trunco eiusdem arboris adscripserit, nondum quidem constat? Quem cl. GEOFFROY (*Matiere medic.*, *Traité*, *tom.* 2. *p.* 309) tanquam optimum depraedicat ad rubrum proxime accedit. Sunt et veterani practici nostri temporis, qui meminerunt in iuventute sua rubrum in pharmacopoliis tanquam usitatum obvium fuisse. Horum e numero COTHENIUS (in *Nouveaux Memoires de l' Ac. d. sc. de Berlin* 1783. *p.* 81) est, qui ante sexaginta annos in Pomeriana venalem fuisse et optimo successu praeceptum narrat. Ita senex quidam Anglus asseveravit, inter prima sua praxeos auspicia rubrum corticem frequenti in usu fuisse (BAKER *l. c. p.* 161. Conf. narratio senis medici SMIT, forsitan eiusdem FOTHERGILL apud SAUNDERS *p.* 157). Quantum equidem sentio, vix firmari idoneis argumentis potest, SYDENHAMI et MORTONI tempore hunc corticem loco exilioris, qui postea usu venit, inva-

invaluisse, eique praecipue praestantiorem efficaciam deberi, cuius isti mentionem faciunt, quorsum inclinat cl. SAUNDERS *l. c. p.* 1). Saltim *tenuem* ex ramulis cinnamomei coloris MORTONUS (*Oper. med. Amstel. in* 8. *tom.* 2. *p.* 97) tanquam praestantissimum proponit. Nec satis convincor Hispanos rubro cortice unice uti, alterum peregrinis nationibus vendi (COTHENIO sentiente *l. c. p.* 83). Ad sententiam JOSEPHI DE JUSSIEU, qui a. 1739. Loxae commoratus fuit, ruber primo tempore, quo fama Chinchinae inclaruit, in usum tractus fuit, sed dicto anno, eo teste, tanta iam arboris ibidem penuria exstitit, ut paucissimi modo trunci superessent. Ipse vero huic praerogativam tribuit summam et extractum inde paravit, quod ultra quadraginta annos adhuc integritatem et potentiam suam servavit (*Mem. de l' Ac. d. sc. de Paris vol.* 3. *p.* 255). Quanam autem data occasione recentius in artis exercitium vocatus fuerit, certius novimus. Nempe in bello inter Hispanos et Anglos gesto navis quaedam Hispanica, Lima in portum Gaditanum tendens ab Anglica a. 1779. capta fuit et Lisbonam deducta (prout a. 1702. in alia nave Hispanica ab Anglis capta accidit; apud SAUNDERS *l. c. p.* 136). In hac praecipuam mercem constituit cortex hicce ruber, qui partim in Anglia remansit, partim modico pretio exteris venditus. Post aliquam, ut in re insolita fieri solet, cunctationem experimenta tam in nosocomiis Londinensibus, quam alibi in Anglia, dein hinc inde in America septen-

 trio-

trionali et insulis Indiae occidentalis, item in multis regionibus Europaeis aliis praeter Britanniam ſuſcepta fuerunt, in febribus intermittentibus praecipue, in quibus praeſtare vulgari creditus. Hinc inde ſenſim penuria eius ſubnata, unde et valor nimium crevit, et aſtutia eundem corrumpendi fraudulentos invaſit; donec ſerius a. 1786. iterum 30 adeo ciſtae eodem repletae ex Hiſpania in Angliam transferrentur (SKEETE *on the Peruvian Bark*, p. 355). Ad augendam eius exiſtimationem multum contulerunt, praeter ſignificatam ſcriptionem cl. SAUNDERS, in qua propria experimenta cum multis aliorum combinantur, aliae tres, Edinburgi incitamento praemii Harvejani concinnatae: intelligo IRVING'S *Experiments on the red and quill Peruvian Bark*, *Edinb.* 1785.; SKEETE'S *Experiments and Observations on quilled and red Peruvian Bark*, *Lond.* 1786.; et KENTISH'S *Exp. and Obſerv. on a new ſpecies of Bark*, *Lond.* 1784.

Retardavit adminiſtrationem huius corticis hinc inde fraus, qua alii cortices nonnihil ſimiles ſubſtituti fuerunt. Ita maiora fragmenta vulgaris corticis, reliquis corticis rubri intermixta, exſtiterunt (ORLOVII *Progr. de cort. Peruv. rubro*, *Regiom.* p. 4). Alibi (Berolini) tres vel quatuor corticis ſpecies venditae eodem nomine (PYL in verſ *commentat.* cl. COTHENII *Praef.*). Ita cortex rubro ſimillimus, diu in quibuſdam pharmacopoliis inſtar reiectitii ſervatus, hac opportunitate venditus

fuit

fuit (*l. c.*). Quin exemplum exſtat, pigmento quodam rubro vulgarem, quoad internam ſuperficiem oblitum fuiſſe. Unde colligitur, inſidam inprimis eſſe venditionem corticis huius in pulvere, qui facilius corruptelam admittit.

Quum non tam novas in cortice rubro vires eruere, quam praeſtantiam eiuſdem in morbis haud paucis iiſdem, quibus vulgaris alias opponitur, ſibi datum practici putarent: comparatio frequens utriuſque in experimentis facta eſt. Sic et in chemicis, ad quae vires intenderunt haud pauci. Gravitate ſpecifica ruber ſuperat alterum (COTHENIUS *l. c. p.* 74). Experimentum vero ad hanc determinandam aliquando variat (SCHOT Diſſ. *Examen cort. Peruv. rubri*, *Harderv.* 1785. *p.* 13 qui chemica potiſſimum perſequitur). Facilius in pulverem subigitur altero. Stratum vero fuſco rubrum facilius pulverulentam formam ſub piſtillo acquirit, altero fibroſo; et iſtius infuſum aquoſum profundius tingitur affuſa ſolutione vitrioli martis, quam huius (IRVING *l. c. p.* 28). Unde e re eſt pulverem, tempore contuſionis priorem, poſteriori praeferre. Maiorem longe quantitatem solubilium partium ruber cortex altero vulgari tam ſpiritui vini quam aquae impertit (SAUNDERS *l. c. p.* 93). Et utrumque menſtruum ſaturatiorem colorem ex rubro contrahit, quam ex altero; aquoſum manifeſte amarius eſt. Plus quoque longe reſinae ruber continet quam alter; nimirum ex exploratione cl. HAGEN (in ORLOVII *Progr.*

l. c. p. 7) resinosi extracti $\frac{1}{4}$, gummosi $\frac{1}{8}$, vel teste cl. AIKIN (apud SAUNDERS *l. c. p.* 174) extractum resinosum rubri corticis sese habet ad extractum idem alterius, ut 3 ad 2 (Conf. etiam de extractis variis utriusque experimenta cl. COTHENII item cl. SCHOT in *Diss. cit.* quae inter se variant). Nec decoctum corticis rubri eandem decompositionem patitur, et expositum aëri libero hunc diutius fert longe absque acore, quam decoctum corticis vulgaris, in quo ipso enascitur intra paucos dies (FOTHERGILL apud SAUNDERS *p.* 114). Ex iudicio sensuum adeo infusum frigidum corticis rubri superat vi decoctum optimi corticis alius (SAUNDERS). Crystalli, ex extracto ad modum Garayei parato redundantes, albidiores sunt iis alterius corticis, et saporem valde amarum habent, Quassiae aemulum (HERMSTADT in CRELLS *chem Annal.* 1785. *vol.* I. *p.* 117). Aqua eiusdem destillata albido colore tingitur, et manifestius globuli aetherei olei in eiusdem superficie conspiciuntur, quam in aqua destillata corticis vulgaris (IRVING *l. c. p.* 33 *not.*). Pluribus experimentis chemicis inhaerere hoc loco, minus opus esse videtur; relegandi potissimum, qui ea desiderant ad scripta citata, quorum titulus indicat, dedita opera auctores in corticem rubrum inquisivisse. Praetereo studio experimenta, validioris ignis impetu instituta (de quibus vid. COTHENIUS, SCHOT *ll. cc.*).

Ad-

Admiſtus partibus animalibus, haſce longe diutius contra putredinem tueri, quam alter deprehenditur (SKEETE in SAUNDERS'S *Observ. p.* 26 et in EJUSD. proprio *libro cit. p.* 106 *sq.* item IRVING *l. c. p.* 117 *ſq.*).

Maximi vero ponderis eſt noſſe, quid in ipſo corpore humano efficiat. Pleraque huius generis experimenta ad febrem intermittentem ſpectant. Et ſane ſi vel in hac unice vulgari cortici praeferendus ſit, praeconio valde honorifico ornandus eſt. Ita eſſe haud pauca obſervata ſuadent. Etenim a pluribus animadverſum, in minori doſi ſufficere. Vereor, ne nimis ſubtiliter ex ingenio ſuo CAMPERUS drachmas rubri ſex potentia aequiparaverit unciae uni alterius praxin ſuam in Friſia citans, ubi febris haec endemia eſt (SIMMONS apud SAUNDERS *l. c.*). Aliis dimidia doſis ſatisfecit (SAUNDERS *l. c. p.* 56 180 BRABANT, qui auct. verſ. Latinae *libri* EJUS *l. c. p.* 179). Celerius quoque febrem ſufflaminat, ita ut aliquando alterum ſubſequuturum paroxyſmum iam avertat (SAUNDERS *l. c. p.* 57 RIGBY apud EUND. *p.* 122). Nec parvi cenſendum, quod corpus contra recidivas egregie muniat, ita ut redeunte vigore priſtino non opus ſit repetitionibus crebris, ut aliter moris eſt, aegrum ſollicitare (SHERWIn apud EUND. *p.* 112 MADOCKS *ibid p.* 141). Sufficit etiam in pertinacioribus febribus, ut quartanis diuturnis, et quibus complicationes variae moleſtae acceſſerunt, e. c. tuſſis, dyſpnoea, rauce-

do (SAUNDERS *p.* 58 COLINGWOOD in *medic. comment. vol.* 10. *p.* 274), vel icterus (SIMMONS apud SAUNDERS *l. c. p.* 167). Et efficaciam praeſtat, quando ſpe auxilii ex altero excidimus (SAUNDERS *l. c. p.* 58 MADDOCKS *ibid. p.* 141 SHIRREFF *ibid. p.* 151). Noviſſimum eius documentum in virgine habui, quae quotidiana vehementi per duas cum dimidia hebdomades afflicta et rite a me tractata, fruſtra uſa fuerat per plures apyrexias cortice vulgari, ſed paucis pulveribus ſcrupuli unius corticis rubri hunc ſtatim effectum ſenſit, quod paroxyſmus, qui olim ſtatus fuit, quatuor horas ſerius rediret et longe mitius, demum continuato usu ſileret omnino nec rediret, etiamſi celer virium reditus pertaeſam eam repetitionis redderet. Alii quoque in praxi mea velocis et conſtantis effectus caſus mihi obviam venere. Fuit qui uncias ſex corticis tenuis fruſtra ingeſſerat, ſed uncia una et dimidia rubri erat ſanatus (COLINGWOOD *l. c. p.* 273). Equidem pulvere maxime delector, alii quoque, ad ſcrupulum unum, drachmam dimidiam (SHIRREFF apud SAUNDERS *p.* 152 *ſq.*), ſcrupulos duos (FARRE *l. c.* apud SKEETE *p.* 118). Nec nocuerunt maiores doſes drachmae unius vel ſcrupulorum quatuor, quavis ſecunda vel tertia hora (FARRE *l. c. p.* 116). Omnes tamen tam inſignem doſin non ferre, inde cognoſcitur, quod vir alias robuſtus ex drachma una animo linqueretur, nec aegritudine ſua niſi emetico dato liberaretur. Aliis placet infuſum frigidum (SAUN-

(SAUNDERS *p.* 59), vel pulvis una cum ſaturato decocto et tinctura eius addita (JACOB apud EUND. *p.* 87), quibus ambagibus arbitror non opus eſt; alius acquievit electuario addito oleo Menthae Piperitae et ſeminum Carui (BISHOP *ibid. p.* 93); aliis e re viſum extracto reſinoſo uti (JACOB *l. c. p.* 89 BRABANT *l. c. p.* 179). Tincturae quidam plurimum tribuerunt (FARRE apud SKEETE *p.* 118).

Licet et ipſe magni hunc corticem faciam, nolim tamen tantopere deprimi vulgarem iſtum tenuem, ut multi praeconum rubri faciunt. Innumeros aegros a febre intermittente aliiſque multis morbis eius ope ſanatos, quis negare audebit; multos non ſanari, in vitio medici iuſto timidioris vel aegri iuſto negligentioris cauſam ſaepe habet. Nec aſſentiri poſſum inde praeſtantiam habere rubrum, quod ex trunco vel ramis petitus ſit, prout cerdones praeferunt ſcopo coriario corticem craſſum tenuiori, quod argumentum LISTERI nimis crebro repetitum a recentioribus practicis. Nam dubium ſupra propoſui, an uterque cortex ex eadem arbore ſit; et quodſi eſſet, quo iure aliquis in adſtrictionis vi, quae omnino in craſſiori cortice eminet, totam dignitatem corticis Peruviani quaerit? Ab hacce ſi unice virtus febrifuga Chinchinae dependeret locum cedere deberet cortici Quercus, Gallis, radicibus Tormentillae, Biſtortae etc., quae ſuffocant quidem febrem, non curant.

Com-

Commemoranda quoque adversa quaedam huic cortici in febribus intermittentibus effata. Edinburgenses plures medici sunt, quibus vel nullam praerogativam mereri prae vulgari visus, vel qui illum virtute cassum repererunt; displicet quoque variis Belgicis medicis (KENTISH *l. c. p.* 46). Ita medicus Gothoburgensis DUBB praerogativam negat (*Veckoskrift för Läkare, vol.* 5. *p.* 162). Dolet et cl. VOGLER (*Pharm. sel.* 1788. *p.* 27) exspectationi suae non respondisse rubrum. Sed quid mirum si non omnibus auxilio fuerit; quale specificum tam infallibile est, quin aliam subinde medendi normam admitteret. Aliquando, etiamsi modica dosi, stomachum gravavit, nauseamque et vomitum excitavit; unde ab administratione eius recessit cl. BAKER (*Med. Transf. vol.* 3. *p.* 162).

Ast et in aliis morbis, etsi paucioribus exemplis, vires eius tentatae sunt. Ex hoc numero rheumatismus acutus fuit, praecipue tertianam duplicem mentiens, in quo tutissimum illo uti in connubio antiphlogisticae medelae post septimum diem a febris rheumaticae initio (SAUNDERS *l. c. p.* 75 *sq.*). Ita in periodicis doloribus praesertim capitis conducit, quando tonicis locus est (MADDOCKS *l. c. p.* 143 *sq.*); prout etiam rheumatismo periodico medelam praebet (COLINGWOOD *l. c. p.* 274). Febres lentas nervosas celerius tollit, quam alter cortex, etiamsi nulla crisis percipiatur (ID. *l. c.*). In febre putrida, summa

vi-

virium proſtratione et delirio ſtipata, eximium ſuum praeſtat (FOTHERGILL *l. c. p.* 118). Sphacelo, qui febrem malignam excepit, in connubio anodynorum et vini limitem poſuit (BISHOP *l. c. p.* 93 Conf. liber cl. SKEETE *p.* 118).

201. C.

Pharm. CHINCHINAE CARIBAEAE s. JAMAICENSIS *Cortex.*

Cinchona Caribaea; pedunculis unifloris LINN. *Sp. pl. p.* 245. *Syſt. veget. ed.* 14. *p.* 214. JACQU. *Obſerv. bot. P.* 2. *p.* 27 *tab.* 47. *Amer. pict. p.* 35 *tab.* 63. Conf. cl. WRIGHT deſcriptio in *Philos. Trans. vol.* 67. *a.* 1777. *p.* 504. *ſq.* et icon *tab.* 10. Arbor in inſulis Caribaeis ſpontanea, nominatim in Jamaica, latere ſeptentrionali ſolo lapidoſo prope littus marinum.

Altitudinem pedum viginti (WRIGHT *l. c.*) ad quadraginta (ID. in *Med. comment. vol.* 5. *p.* 398) attingit, trunco quoad proportionem modice craſſo, ſed duro, tenaci et coloris intrinſecus flavido albi. Corticis numeroſis ſpeciminibus, quae mihi miſit cl. WRIGHT, edoceor, eundem variare inſigniter pro parte, ex qua deglubitur. Ex trunco ſeparatus frag-

menta

menta convexo plana, ſpithamam circiter longa, ſeſquilineam ſubinde craſſa, repraeſentat, in quibus duo ſtrata facile diſtinguas, aliud externum craſſius, ad lineam fere uſque ex epidermide enatum, multis profundiſque fiſſuris ſcabrum, flavidum, ſpongioſum, facile inter digitos conterendum, inſipidum; aliud firmum, fibrosum, profundius, vel ex virideſcenti brunum, ex dulci nauſeoſe et intense amarum. Specimina ex ramis ſeparata convexa vel convoluta exiſtunt, epidermide tenui griſea rugoſa obducta, cui adhaerent ſubinde manifeſtius lichenes leproſi, nec demta hacce aliud quam brunum ſtratum cernitur. In ramulorum cortice omnia teneriora et pallidiora ſunt. Cortex, qui praeſto eſt radicis, fragmenta plana refert, exuta epidermide. Saporem raphanaceum et aromaticum, quem cl. WRIGHT ſignificat, ſub primo guſtatu immixtum nullibi ſentio, nec manifeſtam adſtrictionem. In meis exemplis omnibus et ſingulis, quin et feſtucis interna ſuperficies cryſtallulos ſcintillantes emiſit. Arbitror ſtratum externum tanquam iners reiiciendum eſſe. In pulverem redactus refert hicce corticem Peruvianum vulgarem. Aquam tam frigidam quam calidam imbuit ſuis virtutibus. Uncia eius dimidia, cum aquae fontanae libris duabus ad unam cocta, ſaturatum decoctum praebet, et coloris profundioris, quam ex triplo corticis vulgaris, coloris bruni, ſed non turbidi (WRIGHT). Debilior longe adſtringendi vis illi ineſſe videtur, vel ex iudicio experimenti cum martiali admixto

(SKEE-

(SKEETE'S *Exper. and Obſ. of the Peruvian bark*, p. 339).

In febribus remittentibus, qualibus accuratius non determinat cl. WRIGHT, iſte saepe in Jamaica corticem hunc tentavit optimo eventu, praemiſſo ſurſum vel deorſum evacuante. Ventriculum roborare, nauſeam et vomitum compeſcere, morboſam primarum viarum colluviem corrigere ſicque morbum vincere obſervavit. In univerſum merito pro efficaci tonico et antiſeptico declaratur.

Hactenus deſunt per partes enucleatae de eius vi hiſtoriae; nec tantum famae excitavit, ut per commercia officinas noſtras intraret.

201. d.

Pharm. CHINCHINAE SANCTAE LUCIAE *Cortex.*

Cinchona floribunda; floribus paniculatis glabris, capſulis turbinatis laevibus, foliis ellipticis acuminatis glabris SWARTZ *Prodr. veget Ind. occid. p.* 41 (Citat *Act. nat. curioſ.* 1787. qui ipſe annus nondum prodiit). Cinchona floribus paniculatis glabris, laciniis linearibus tubo longioribus, ſtaminibus exſertis, foliis ellipticis glabris BANKS in DAVIDSON'S *Account* in *Phil. Tranſ. vol.* 74. *p.* 453 cum fig. *tab.* 19. (floribus clauſis) item DAVIDSON in *Tranſ. of the Amer phil. Society*, *vol.* 2. *p.* 292. Cinchona *montana*; foliis ovatis utrinque glabris, ſtipulis baſi connato-vaginantibus, corymbo terminali, corollis glabris DE BADIER in ROZIER *Obſervat. ſur la Phyſique, tom.* 34. *p.* 129 *tab.* 1. (floribus apertis et praeſtantior quam ſupra citata icon). Quinquina-Piton ou des Montagnes, Quiuquina indigene de la Guadeloupe et de la Martinique Gallis (DE BADIER). Nomen Piton ſignificat loco natali ſummitatem montium (MALLET). Arbor in inſula St. Lucia, Martinicia, Hiſpaniola, Guadelupa, creſcens.

Male

Male a quibusdam, ut cl. DAVIDSON (*Amer. Transf. l. c. p.* 292), item cl. KENTISH (*Exper. and Obs. on the Peruvian Bark, p.* 51), Cinchona haec et Caribaea pro iisdem declarantur, quum corticum vires aeque ac arbores ipsae differant. Nec ad Caribaeum corticem, sed ad illum St. Luciae pertinent experimenta a cl. KENTISH (inde a *p.* 51. narrata.

Arbor aemulatur in insula Lucia staturam Cerasi, delectatur umbra, hinc sub altioribus arboribus sese abdit, et plerumque in medio monte prope rivos situ ex septentrione occidentali insulae reperitur. Occupat vulgo argillam tenacem rubrum. Lignum leve et spongiosum est caretque amaritie corticis, sed haecce inest foliis, et flores, semina etc. apparent hisce magis amara et adstringentia (DAVIDSON *ll. cc.*). Arbores vetustiores tamen crassiorem truncum gerunt, quam qui a viro brachiis comprehendi possit (DE BADIER). In Guadelupa et Martinica haud procul a summitate montium crescit.

Circa annum 1780. detecta arbor ab ANDERSONIO in insula S. Lucia, ubi paullo post cum cortice in nosocomio generali experimenta capta (DAVIDSON). Ast in Galliam cortex iam anno 1777. ex Martinica a cl. DE BADIER parva quantitate translatus fuit. Novas dein suppetias ibidem procuravit praefectus Martinicae DE TACHER. Sensim quoque in An-

Angliam et parcius in Scotiam pervenit. Paucioribus tamen modo hiſtoriis in Europa de effectu conſtitit, in inſulis Americanis crebrior eius uſus fieri videtur.

Sub epidermide griſea, hinc inde maculis albis, forſitan ex lichenis initio, difformibus latis veſtita, parenchyma latet pallide brunum fibroſum, nonnihil tenax. Specimina, quae coram ſunt ex vario fonte, convolutam formam habent, dodrantalis imo pedalis longitudinis, diametri digiti maioris, craſſitiei dimidiae lineae vel tenuioris.

Sapor eius primum adſtringens, ſed superatur hicce mox inſigni amaritie, Gentianae ſaporem aemulante et nauſeoſa; odore caret, nec ſpirat exhalando liquida eo impraegnata ullum. Omne fere ſolubile aqua extrahi poteſt, et ſola frigida infuſio iam illi colorem valde rubrum et amaritiem cum adſtringendi ſenſu ipſius corticis impertit. Idem color et ſapor ex infuſione aquae calcis. Quartam extracti aquoſi nigri amariſſimi partem largitur (MALLET in *Mem. sur le Quinquina de la Marlinique connu ſous le nom de Quinquina-Piton*, 4. *p.* 8): quin alius $\frac{2}{3}$ coctione eruit (WILSON in *Phil. Trans. vol.* 74. *p.* 453). Spiritus vini, cortice digeſtione impraegnatus, poſt biduum turbatur ex gummoſa materie, ſed aqua commiſceri poteſt abſque pelluciditatis iactura (ID. *p.* 9). Tinctura ſpirituosa pariter grate rubra eſt, et extractum praebet,

ama-

amaritie Aloi non cedens, quarta parte corticis gravius. Qualecunque menſtruum ex dictis ſit, color enaſcitur addito martiali aliquo praeparato intenſe niger (DAVIDSON). Amplior experimentorum horum aliorumque ſimilium recensus aliunde petendus (Ex MALLET *l. c.* KENTISH *l. c. p.* 58 DOLLFUSS in CRELLS *chem. Annal.* 1787. *vol.* 2. *p.* 147), ubi et in comparatione chemica corticis vulgaris cum iſto St. Luciae res verſatur.

De viribus autem eius in corpus humanum nonniſi immediata eius adminiſtratione certe iudicari poteſt. Sane vel hae innotuerunt, quae ne coniectura quidem comprehendi poterant. Etenim, ſive oſcitantius ſiccetur ſive maiori ſollertia, facile vomitoria et alvi deiectiones excitat (DAVIDSON in *Amer. Tranſ. l. c. p.* 291). Si in pulvere exhibetur, ventriculus non ultra grana viginti fert; hinc nunquam ultra viginti grana data (ID. in *Phil. Tranſ. cit. p.* 454). Quin grana octo aliquando eundem effectum excitarunt (MALLET *l. c. p.* 13). Sed eadem et decocti et boli cum ſyrupo Althaeae parati evacuandi poteſtas (MALLET *p.* 12). Unde repugnat facile in uſu pergere.

Praecipua eius laus in febre intermittente fuit; in qua ipſa evacuandi eius poteſtas permiſit, ut iam ſecundo paroxyſmo eoque nondum exſpirante praebaeretur (DAVIDSON in *Amer. Trans. l. c.*). Plurium caſuum ſucceſ

ſum breviter exponit cl. MALLET, unde conſequitur etiam in protractiori febre valuiſſe et ſub tam vim exſeruiſſe, modo iuſtam continuationem non recuſarent. Tutiſſimum eſt, parvis doſibus granorum quinque octo, decem, acquieſcere ſub iuſtis intervallis, et Canellam albam vel aliud aroma ad ventriculum placandum addere (KENTISH, *p.* 79). Quin in quartanis contra vulgarem corticem, item rubrum obſtinatis, valuit ter de die ad octo grana cum Canellae albae quinque granis datus (*l. c. ſq.*). Sic et immorigerae tertianae eius ope sublatae (*l. c.*). In noſocomio Guyano Londini quum tentaretur ad drachmam dimidiam, nauſea quibuſdam aegris moleſta fuit, nec velocitate effectus ſeſe commendavit; hinc omiſſus eius ulterior uſus (SKEETE *on the Peruvian Bark*, *p.* 352).

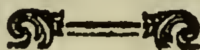
Praeter pulverem aliis commodius viſum, infuſum frigida aqua, vel aqua calcis, paratum exhibere, ea proportione, ut corticis uncia una pro aquae pintis tribus ſumerentur (DAVIDSON in *Phil. Trans. cit. p.* 454. *Amer. Trans. l. c. p.* 291). Sufficit infundere corticis drachmae uni, vel in quibusdam caſibus dimidiae, per duodecim horas pintam unam aquae (KENTISH *l. c. p.* 79). Elegans tinctura ſpiritu vini cum Canella alba enaſcitur, ſed longe intenſiorem ſaporem habet illa, quae ex ſeminibus fit (DAVIDSON *l. c.*). Extractum aquoſum vel ſpirituoſum a ventriculo melius fertur, et videtur extractum utroque

men-

menſtruo paratum continere omnem corticis efficaciam (ID. in *Amer. Tranſ. cit. p.* 291). Decoctum (MALLET, *p.* 12) ſine dubio reliquis omnibus praeparatis ingratius capitur.

In dyſenteria putrida et dyſenteria febre intermittente copulata egregiam virtutem praeſtat, cuius non minima pars haec eſt, quod evacuet (DAVIDSON in *Amer. Tranſ. l. c. p.* 293).

Efficaciae quoque exemplum in diſpepſia (KENTISH, *p* 80), aliud in dyſpnoea (*l. c. p.* 88) extitat. Sed pauciora iutto hactenus experimenta ſuppetunt, quam ut hic cortex diu uſitato palmam praeriperet.

201. e.

Pharm. CHINCHINA DE SANTA FE'.

Sub hoc nomine exſtant corticis duae ſpecies, quae a cl. ORTEGA Madrito ad Baronetum JOSEPHUM BANKS miſſae fuere, item in collectione rerum naturalium LINNEI, filii, poſt mortem deprehenſae.

Ab hoc una (A) vocata *Cinchona Peruviana*, adſcriptumque fuit ſpecimini, illud a. 1780. a LOVIS NEE Loyae in Peruviano regno repertum. Huius cortex magis flavus apparet, quam alter. Refert sapore vulgarem corticem Peruvianum, non vero aeque efficax viſus; ſubinde mixtus cum eodem in iiſdem ciſtis, quibus tranſmittitur, obtinet (GROSCHKE in BLUMENBACH *Bibl. vol.* 2. *p.* 490). In meis ſpeciminibus, quae ſubplana ſunt, fragmentis palmam longis lineam dimidiam craſſis, ſub cuticula alba verrucoſa compagem fibroſam ex flavo brunam modice tenacem conſpicio, ſaporem ſentio longe minus amarum, quam in reliquis omnibus Cinchonae corticibus. Ex dictis conſtat Peruvianum regnum patriam agnoſcere.

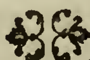
Altera

Altera ſpecies (B) a LINNEO, filio, *Cinchona Bogetenſis* (non Bogerenſis) dicta. Plantae eius ſiccae adſcriptum fuit nomen cl. MUTIS et LOVIS NEE 1780, et patria St. FE' in Carthagena. Colorem eius obſcuriorem eſſe notat cl. GROSCHKE, quod et in meo ſpecimine ita ſeſe habet, tam quoad epidermidem, quam ſubiectum corticem, cuius ſuperficies ſuperior rubicunda, ſapor non valde amarus, ſed tanto acerbior. In mappis geographicis intra Terram firmam notatur quaedam Santa Fè de Bogeta, quae ſine dubio ad indicia dicta pro eius loco natali habenda, eſt.

Sunt hae ſine dubio eaedem ſpecies corticum, quae iuſſu Regis Hiſpaniae tam ad ſocietatem medicam R. Pariſienſem (*Hiſt. de la Soc. R. de Med.* 1779. *p.* 257 *ſq*), quam ad ſocietatem R. Londinenſem (BAKER in *Med. Tranſ. vol.* 3. *p.* 115) explorationis cauſa per cl. ORTEGA, Prof. Bot. Madritenſem, una cum ſtirpis ſiccis miſſae fuerunt. Ex Cinchonae genere eſſe agnoverunt Pariſienſes botanici. Cl. BUCQUET (*Hiſt. de la Soc. de Med. l. c. p.* 259) extractum ex utroque paraverat, cuius proportionem et naturam data opera hic omitto. Uterque cortex circa a. 1779. magna copia admixtus vulgari cortici Londini repertus eſt, et inſuper ſimul haud parum ſpurii cuiuſdam corticis. Ex iudicio ſaporis et externi habitus poſtponit iſtos ex Santa Fè multum vulgari cl. BAKER, cui de ſapore effato quoque ſubſcribo.

Quantum ſcio, in Europa ſerio neuter hactenus praeſcriptus aegris fuit, ſed manſit in cimeliis collectorum ſuppellectilis medicae. Tractatum vero peculiarem de eo conſcriptum: *Memoria o Diſſertazione ſopra la nuova China del regno de St. Fè, nell' America meridionale cioè Alcune Riffleſſioni sopra la Medeſima fatte dal Dottore* ASTI *ed a lui scritte in due Lettere* 1784. 1785. *al chiar. Borſieri. In Mantua* 1786. 4. quoad titulum modo novi.

Deſignantur insuper aliae ſpecies Cinchonae in St. Fè oriundae, a botanicis hucusque non ſatis determinatae, ſed in collectione ill. BANKS obviae, ſcil. Cinchona corymboſa a cl. ORTEGA miſſa, Cinchona pubeſcens ab eodem (GROSCHKE *l. c.*), quarum vero cortices uſu medico non inclaruerunt. Patet ex omnibus nomine St. Fè adscripto locum natalem non ſatis indicari, quum plurium provinciarum auſtralis Americae loca exſtent hocce nomine inſignita.

201. ſ

201. f.

Pharm. CHINCHINAE ANGUSTIFOLIAE *Cortex*.

Cinchona angustifolia; foliis lanceolatis pubescentibus, floribus paniculatis SWARTZ in *N. Vet. Ac. Handl.* 1787. *p.* 119 *c. ic. tab.* 3. Cinchona angustifolia; floribus paniculatis glabris, capsulis oblongis pentagonis, foliis lineari lanceolatis pubescentibus ID. in *Prodr. veget. Ind. occid. p.* 42. Arbuscula, habitans ad ripas fluviorum insulae Domingo.

Ibidem eam invenit cl. SWARTZ, qui unicus eiusdem et virtutis corticis hactenus meminit. Cortex inferioris trunci partis crassus, scaber, rimosus est, griseus praeterea vel obscuri coloris, interna superficie viscosus; superioris autem partis et ramorum minus viscosus. Sapor intense amarus et praeterea nonnihil dulcis cum levi aromate. In comparatione cum vulgari cortice Peruviano apparet, infusum tam aquosum calidum quam spirituosum profundiorem colorem ex eadem quantitate adsciscere et hunc corticem breviori tempore decoctione cum aqua erogare partes suas solubiles (SWARTZ in *Vet. Handl. l. c. p.* 121 *sq.*). Vitriolo martis mixtum nigrorem pro-

fundum contrahit. Aemulari vires vulgaris medicas paucula SWARTZII experimenta suadent.

Nolo heic peculiari articulo augere numerum corticum huius generis cortice *Cinchonae corymbiferae* FORSTERI (*Nov. Act. scient. Upsal. vol.* 3. *p.* 176 LINN. *Suppl. plant. p.* 144. *Syst. veg. ed.* 14. *p.* 214) intra tropicos in insulis Tongatabu et Eaoowe maris pacifici habitantis, quoniam modo formam et saporem eius novimus, qui amarissimus, subadstringens, simillimus cortici Peruviano describitur. Equidem mea specimina, quae cl. ABILDGAARD, Professori Hafniensi, debeo, omnibus numeris congruere specimini sub litt. (B) corticis de St. Fè reperio. Convolutam formam habent. Id modo addo, cautum esse debere medicum in eligenda prae aegris una vel altera horum novorum corticum specie, ne fallatur nomine. Nam pharmacopolae servant sub eodem saepe diversissimos forma, et consequenter etiam virtute, cortices, ut pluries comperi. Dono mihi quoque misit cl. WRIGHT cortices *Cinchonae albae* s. Cascarillae Hispanorum, *Cinchonae brachyurae*, *Cinchonae triflorae*, qui omnes sapore amaro vel et simul aromatico insignes vires spondent, sed omittendi hic sunt, quum de experimentis ex instituto cum iisdem factis mihi nihil innotuerit.

De *cortice Angusturae*, *cortice Chinchinae regio* s. *Chinchinae flavo*, item *cortice Chinchinae*

Su-

Surinamensis insra intra vegetabilia ignoti generis agetur.

RHODODENDRON.

LINN. *Syst. veg. p.* 337. *Gen. pl. p.* 218.

214. b.

(Vol. 2. p. 64. pone Vaccinium Myrtillum)

Pharm. RHODODENDRI *Herba*.

Rhododendron Chrysanthum; foliis oblongis inpunctatis supra scabris venosissimis, corolla rotata irregulari, gemma florifera ferrugineo-tomentosa LINN. *Suppl. pl. p.* 237 *Syst. veg. ed.* 14. *p.* 405. Rhododendron Chrysanthum; foliis ovatis scabris, margine reflexis, subtus glabris, umbellis terminalibus, corollis flavis irregularibus PALLAS *Flor. Ross. tom.* 1. *P.* 1. *p.* 44. *tab.* 30. *Reise durchs Russ. Reich*, *vol.* 3. *p.* 369. *tab. n. fig.* 1. 2. KÖLPIN *prakt. Bemerkungen üb. d. Gebrauch d. Sibir. Schneerase* 1779. cum *ic.* ex PALL. Itiuer. cit. Andromeda foliis ovatis, utrinque venosis, corollis campanulatis obliquis longissimis GMEL. *Flor. Sibir. vol* 4. *p.* 121. *tab.* 54. absque flore. Frutex crescens in summis montibus nivalibus iugi

Saia.

Saianenſis ad Jeniſeam fluvium, in elatioribus alpium inter Sibiriam et Dauriam, in alpeſtribus elatioribus circa lacum Baicalem; per omnem frigidam Sibiriam orientalem etiam in humilioribus montibus in Camſchatca et inſula Beringia tam in ſummis rupeſtribus, quam locis depreſſis muſcoſis ad radices montium et ſtagna. In alpinis pedali minor, in depreſſioribus ſeſquipedalis.

Serioribus modo annis hac ſtirpe aucta fuit ſuppellex medica, eiuſque prima in ſanatione morborum laus ex patria eius originem traxit. Inde quoque petere opus fuit herbae quantitatem, medicis cultiorum et a Ruſſia remotiorum regionum neceſſariam; quod una cum valore cariori, quo venit, in cauſa videtur eſſe, quod pauciora experimenta cum eodem facta et per partes enucleata innotuerint. Senſim cecidit Petropoli valor a novem Rublonibus (KöLPIN in GRUNER *Almanach für Aerzte u. Nichtärzte* 1783. *p.* 171.) ad unum pro libra (PALL. *Fl. Roſſ. p.* 45.). In Helvetia quidam Rhododendron ferrugineum L. illi ſubſtituere coeperunt (*N. nord. Beytr. vol.* 4. *p.* 404.).

Quodſi vero ſummam efficaciam exercere debeat, ſedula ratio tam ſoli, quo creſcat, quam temporis collectionis, habenda eſt, quibus momentis haud parum a gentibus, inter quas indigena eſt, peccatur. Ad Baicalem enim decerpta folia eminent ſola vi narcotica, ad

Lenam

Lenam autem potius cathartica; ita in Camſchatca debiliora, et in inſula Beringii decoctum fruticis nec inebriat, nec alvum movet, ſed ſenſu ſuffocationis, licet poſt aliquot horas evanido, torquentur (STELLER in GMEL. *Fl Sib. l. c. p.* 124.). Praeſtat efficacia ſtirps alpina iſti in depreſſioribus locis creſcenti. Male quoque herba nonniſi capſulis maturationi proximis vel ſerius a Coſaccis colligitur, quo tempore flaveſcere iam incipiunt folia nonnulla, minori amaritie inſtruuntur, quam dum floret (PALL. *Reise l. c. p.* 370. *Fl. Roſſ. p.* 46.). Merito itaque vel ante antheſin vel per eandem collectio fieri deberet.

Non potuerunt exteros ad uſum medicum excitare, quae peregrinatores quidam antiquiores per Ruſſiam proficiſcentes ſuis ſchedis notarant, quum ſero tantum ex tenebris ſuis protractae fuerint. Intelligo cl. JO. GE. GMELIN *Florae Sibiriae tomum quartum* (qui modo a. 1769. prodiit, editore SAM. GOTTL. GMELIN), STELLERI et MESSERSCHMIDII pugillares. Verum poſtquam ill. PALLAS in peregrinatione ſua per Ruſſicas ditiones vires ſtirpis curatius inveſtigaſſet et prolixius de iiſdem poſtea expoſuiſſet (*Beſchäftig. d. Berl. Geſellsch. naturforſch. Freunde, vol.* 1. 1775. *p.* 421. interprete cl. KÖLPIN. *Neue nord Beytr. vol.* 3. *p* 399. *vol.* 4 *p.* 404. praeter *Itinerarium* et *Fl. Roſſ. ll. cc.*), celebrari hinc inde coepit. In Germania inclaruit praecipue KÖLPINI eleganter de eo conſcripto libello, pluri-

bus

bus caſibus practicis ornato. — Poſtea praeter *Pharmacopoeam Roſſicam*, *p.* 43. *Ph. Edinb. noviſſima p.* 50. eam recepit.

Ex Ruſſia tranſmittuntur in pharmaceuticum uſum non folia ſolum, ſed et ramuli circiter palmares, quibus inſident cum gemmis convolutis et ſerie ſquamarum gemmacearum, ramulos undique cingentium, et ſaepe una pedunculi reſidui terminales cum receptaculo florum, prout ex ſarcina a generoſ. L. B. AB ASCH mihi miſſa cognoſco. Deprehendo in hac quoque multa folia decoloria maculata, et folia quidem omnia verſus ramulos replicata; unde vinculum faſciculos in formam rotundato oblongam coarctat. Stipites, ut cum pharmacopolis loquor, utpote inertes fere creditos reiicere ſuaſum (PALLAS *Fl. Roſſ. p.* 45.), ſapor tamen tenellorum ramulorum licet differat ab iſto foliorum, non tamen inertiam indicat. Nempe folia ſicca auſtera ſunt cum notabili amaritie; ramuli mihi parcius amari. ſed magis auſteri apparent una cum ſenſu acrimoniae manifeſto; hunc et cognovi in cortice ramulorum lignoſorum, dum in tenerioribus tota compages acri penetrari videretur. Odor in ſicca ſtirpe ad rhabarbarinum nonnihil inclinat. Decoctum bruno rubicundum eſt et odorem ſpirat nauſeoſum; ſaporem vero exhibet ex auſtero, amaro et acri, compoſitum. Infuſum concentratum ad Theam Boheam proxime accedit (KöLPIN *l. c. p.* 24.). Adſtringens

na-

natura sese etiam declarat nigredine infusi ex martialibus (HOME'S *clinical experiments p.* 145.).

Multa sese signa efferunt, quod in nervos eorumque fontem insignem efficaciam exserat, narcoticorum in morem. Non brutorum naturam contra hanc omnino obduruisse exemplum capreoli mansueti testatur, qui foliis denis devoratis post aliquot minuta pr. temporis tripudiare, caput allidere, titubare coepit, dein in genua procidit; refectus tandem somno per quatuor horas durante, ita tamen ut postea stirpem oblatam omnino repudiaret (STELLER in PALLAS *Fl. Ross. p.* 45.). Sed prout animantium indoles multipliciter discrepat: ita pabulum innocuum constituit cervorum et moschorum, et in horum quidem occisorum ventriculo reliquiae stirpis repertae sunt (PALLAS *Reise l. c. p.* 370.). Non culpa eam liberat, quod dilutum eius virus homines non afficiat, praecipue si vis consuetudinis sese immisceat, prout Tataris sylvicolis ad Sajanense iugum degentibus instar Theae quotidiano usu et, ut putant, salutari venit (*l. c. p.* 369. *Fl. Ross. l. c.* 45.). Idem vero infusum, si saturatius sit, paullo inebriat, ut sint, qui grati inebriaminis instar istam usurparunt (STELLER *l. c.*). Et decoctum ex ramulis et foliis clauso probe vase paratum, quod saturum amarum et brunum est, calorem febrilem, inebriationem imo mentis absentiam generat, sub qua in artubus vel interioribus partibus, dolore correptis,

for-

formicationis ſensus continuus enaſcitur, evanido poſtea dolore et reconciliata omnino priſtina mentis ſerenitate (PALLAS *Reise l. c.*). Calor, qui sub uſu ſubinde redundat, ſitim ciet ſaepe intenſam, quam ſi gelida pota reſtinguere tentant, emeſis ſubſequitur vehemens et ſalutaris (PALLAS *l. c.*). Dedocto foliorum duo vel tres dies potato venatores et glaciei mariae foſſores ad Lenam habitantes, dum primis diebus laborum defatigantur et perpetuo montium aſcenſu genuum dolorem contrahunt tam laſſitudini quam dolori medentur, ſed nonniſi praevio somno et inebriatione (GMELIN *l. c. p.* 123.).

Haecce phaenomena alios invitarunt ad ſtirpem in doloribus rheumaticis et arthriticis applicandam, ſub qua adminiſtratione acceſſerunt haud pauca alia, quae narcoticam naturam confirmant. Reſtringenda autem eius laus eſt ad chronica mala vel ſaltim nonniſi deſaeviente febre ea propinanda; nam licet in nonnullis arteria 14, 24, 30, 38 ictibus lentius et debilius poſt captam illam micet (HOME *caſ. l. c.* Conf. *caſ.* cl. KöLPIN), item intermittat (KöLPIN *cas.* 1.): aliis calor febrilis ſentitur (Vid. ſupra et KöLPIN *caſ.* 13. *et* 14.); nec levamen ullum doloris in morbis huius naturae acutis ſubſequutum, rem dirigente cl. HOME, etiamſi venaeſectio et medicina antiphlogiſtica non negligeretur, et Rhododendron tanta doſi caperetur, ut vertigo accederet. Abſente febre autem quantum valeat,

caſibus

caſibus quindecim a cl. KöLPIN, quatuor a cl. GRUNER (*Almanach cit. p.* 172. *ſq.*) et duobus a cl. STARCK (in ZAHN *Dſſ de Rhododendro Chryſantho, Ien. p.* 18. *sq.*) uberius deſcriptis, edocemur. Symptomata capta illa emergentia non apud omnes hoſce aegros eadem ſunt. Id tamen evincitur, nauſeam vomitionem materiae viſcidae brunae amarae et alvum ſolutam uon rarum eſſe, caput obnubilari facile, quibuſdam ardorem et conſtrictionem ſaucium moleſtam eſſe, alios ſentire oppreſſionem pectoris, pruritum oculorum, naſi vel cutis, vel pati ſenſum uſtionis, formicationem, vel punctionem quaſi ab acubus, vel ſtuporem partis, quibuſdam lacrymari oculos, exanthemata erumpere. Praeter dictas evacuationes in aliis ſudoris copioſior eiuſdemque foetidi eruptio adiuvat medelam. Quibuſdam quoque lotium abundantius fluxit (HOME *l. c. p.* 149.). Varii ingrati ſenſus, de quibus dixi, acrimoniae ſtirpis, quantum apparet, effectus ſunt, brevis tamen durationis. Praeſtantiam vero ſuam declarat, ſive dolor fixus inhaereat, ſive vage oberret (Caſus a GRUNERO propoſiti). Tuſſim et ſcreatus pituitoſos ex malo pectus occupante quoque levat. Non ſufficere iſchiadi nervoſae tollendae ex caſu ſingulari annotavit KöLPINUS (*l. c. caſ.* 13.). PALLASIUS autem meminit viri diuturna iſchiade nervoſa paene claudi et emaciati, ſed diuturno uſu Rhododendri omnino ſanati (*Fl. Roſſ. p.* 46.). Citius et efficacius aegris robuſtis et integritate virium fruentibus auxilium

llum affert, quam contrario modo ſeſe habentibus.

Mitigat quoque dolores artuum venereos, quamvis ipſum virus in Dauria non ſufflaminaverit. Sed non omni huius generis efficacia carere, ſingulare exemplum perſuadere viſum eſt (KöLPIN *cas.* 2.).

Audaciores admonendi ſunt, rem eſſe cum efficaci remedio, quod providam adminiſtrationem, tam in ſelectu aegrorum quam doſi et ordine praebiorum adhibendam, requirit. Attamen et exemplum praeſto eſt continuationis per biennium protractae et doſeos quatuor unciarum infuſi ſaturati impune capti (PALLAS *Fl. Roſſ. p.* 46.). Sordes primarum viarum ſi latent, hae ante praebia ſtirpis everrendae ſunt. Pro formula proponitur ſequens: ℞. Stipit et folior. Rhodod. dr. ij. ad unc. ß. Infund. cum Aqu. font. unc. ix. Stent in digeſtione in vaſe bene obturato per horas xxiv. ad ebullitionem uſque. Colat. D. S. Capiatur cyathus dimidius vel ſupra pro doſi ſemel vel bis de die (KöLPIN *l. c. p.* 26.). Prudentis et ſcientis eſt, pro re nata infuſum vel ſaturatius vel debilius parare, augere vel minuere doſin, tum et praebia, ſi opus, per tempus intermittere. Generoſo A DEMIDOF Moſcuae placuit uti pro ſe aliiſque tinctura ex foliorum unc. ij. Spirit. Gall. et Vini Hiſpan. ana lib. ſemis per duas hebdomades infundendo parata et cum decocto reſidui in libra una aquae diluta

luta ad cochlearia quinque mane (*Neve nord. Beytr. vol.* 3. *p.* 399.). Profuit multis, inter solitas molestias, in affectionibus arthriticis, etiam in haemorrhoidibus coecis post usum per dies duo vel tres (IBID.).

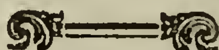
Queritur medicus quidam Svecius (DUBB in *Veckoskrift för Läkare*, *vol.* 5. *p.* 161.) de inertia huius medicinae, et licet infusi libram unam per diem aegri eius hauserint, hi neque bonum neque malum effectum inde experti sunt. Diiudicare causam huius inertiae, in tanta brevitate dictorum non vacat.

Commodi ex applicatione externa quaedam quoque documenta adsunt. Scilicet ulcere cruris enato in arthritica foemina fomentatio cum decocto secundario stirpis tam pus correxit quam consolidationem adiuvit (KöLPIN *cas.* 4.). Dolores pariter dentium ex causa eadem conticuerunt, eodem dolenti parti admoto (ID. *p.* 114.).

De vi foliorum in alvi profluvio cruento coërcendo memorat MESSERSCHMIDIUS (PALL. *Fl. Ross. p.* 44.), quam vero subsequa aetas non curavit. — Nec de potestate eius in tumoribus scirrhosis et cancrosis mammarum, cuius Catharinaepoli quaedam indicia observata, serius aliquid cognovimus (Vid. BüTZOW in *N. nord. Beytr. l. c. p.* 399.). Narratum vero, post captam unciam dimidiam

dolorem et tumorem imminutum, ichoris acrimoniam mitefcere coepiffe, et unam aegram poft fefquiunciam omnino convaluiffe (IBID.).

Pulvis fcopo errhino in Sibiria contra catarrhum et in cephalalgia naribus attrahitur (L. B. AB ASCH in *litt.*). Ipfe inde copiofum muci affluxum cum fubfequente fternutatione in me percepi. Quin ex fafciculis modo herbae apertis, et in menfam vicinam repofitis, pruritum fingularem narium cum vellicatione ad fternutationem fenfi.

310. b.

(Vol. 2. p. 308. pone Aſtragalum Tragacanthum.)

Pharm. ASTRAGALI EXSCAPI *Radix.*

Aſtragalus exſcapus; acaulis exſcapus leguminibus lanatis, foliis villoſis LINN. *Mant. pl. p.* 275. *Syſt. veget. ed.* 14. *p.* 685. JACQU. *Collect. ad bot. vol.* 2. *p.* 269. Icon: EJUSD. *Pl. rar. vol.* 2. *faſc.* 1. *tab.* 17. recuſ. in GIRTANNERI *Abhand. üb. d. ven. Krankh. tom.* 1. *tab.* ad eund. Cf. WINTERL *Ind. hort. bot. Peſtin. p.* 14. Aſtragalus perennis ſupinus foliis et ſiliquis hiſpidis flore luteo KNAUTH *Fl. Hal. p.* 41. BUXBAUM *Pl. Hal. p.* 32. Cicer montanum ακαυλον C. B. *Pin. p.* 341. *Prodr. p.* 147. Glaux lanuginoſa montana acaulos RUPP. *Fl. Ien. ed.* HALL. *p.* 270. Planta perennis, in montibus Thuringiae, collibus ſaxoſis, glareoſis circa Nordhuſam (C. B.), in collibus Wettinenſibus Halae vicinis (KNAUTH), Traiecti ad Viadrum (HARTMANN apud TIEZ), in Hungaria, ſpontanea.

Radix ſimplex, nonniſi verſus apicem diviſa, perpendicularis, quatuor vel plurium pedum, lente gracileſcens, fibras ad latera ſpargens. Sicca radix multiceps, rugoſa et ſtig-

matibus fibrarum resectarum notata, epidermide bruna, parenchymate albo, in filamenta facile longitudinaliter divisibilis. Sapor eius amaricans et subadstringens est, odor nullus. Decoctum sapore ad infusum Liquiritiae prope accedit, hinc non ingrate capitur (QUARIN *Animadv. pract. p.* 320.), alius cum Amygdalarum amararum sapore comparat (ENDTER *Diss. de Astragalo exscapo, p.* 12. *Gotting.* 1789.) coloris subfusci. Idem vitrioli martis solutione sensim obscuratur, non vero nigrescit. Extractum aquosum pr. sesquidrachmam circiter ex uncia una constituit (ENDTER) alius eius scrupulos decem obtinuit (WEGERICH *Diss. de Astragali exscapi radice, Erf.* 1789. *p.* 4.), saporis extracti Dulcamarae. Spiritus vini praebet extracti primi subamari grana triginta duo (*Diss cit. Gott.*). Subtiliora vel magis ambigua experimenta (*Diss Erford.*) non attinet hic repetere, ex quibus hoc etiam colligitur, acidum sacchari inesse. Nolo ex dictis expedire, quod sit resolvens, demulcens, involvens, et morbos, quibus tollendis par sit, divinare. Sed iis potius insistam, quae arte de eius vi explorata esse videntur.

Periodum, intra quam inclaruit radix instar medicaminis ab anno 1786. numerare convenit, quo ipso ill. L. B. A QUARIN in lectu dignissimo libro (*Animadv. pract.*) de experimentis quibusdam usui in lue venerea faventibus referret. De hoc cl. WINTERL, Prof. Pestinensis, Vindobonam perscripserat, in confini-

finibus Hungariae, addit cl. SWEDIAVER (*On venereal complaints*, *p.* 259.) Turciae proximis a mulieribus morbos venereos decocti ope sanari. Capta igitur Vindobonae in nosocomio magno experimenta, quorum successum exoptatum historiis quatuor confirmat. In duobus horum arthritis cum symptomatibus variis dirioribus venereis, ut tophis, ulceribus, iuncta fuit; sed utrumque malum cessavit decocto ex Radicis uncia dimidia cum aquae unciis quindecim, donec libra una remaneret, cocta, quod liquidum tepide mane et vesperi sumendum erat. Haec formula etiam aliis, qui medicinam hanc tentarunt, pro norma fuit. Seriem experimentorum ibidem in nosocomio factorum continuat cl. CRICHTON Anglus, testis oculatus (in cel. GIRTANNER *Abh. über. d. vener. Krankh. vol.* 1. *p.* 406. *sq.*). Haecce cum prioribus, nec alia, in dissertatione Gottingensi (*l. c.*) proposita sunt. Symptomata venerea, quae Astragalo curata dicuntur, difficilioris quod partem generis sunt, ut exostoses capitis, tibiae, costarum, claviculae, nodique, tophi, exanthema faciei, gonorrhoea, condylomata labiorum pudendorum, bubones, scabies, exanthema squamosum superficiei corporis, bubones, tinea capitis, ulcera. Et hisce affecti aegri omnes, tam viri, quam foeminae, intra aliquot hebdomades vel menses valetudini restituti feruntur solo decocto radicis, et subinde applicatione eius externa. In tinea capitis (CRICHTON *l. c. p.* 410.) adiumento fuit praescindere crines ante applicationem exter-

 nam,

nam, unde exigua ſuppuratio et ſquamarum delapſus. Et hiſce quidem nihil mercurii antea datum fuit, certe non ſub decursum novae curationis. Teſtis fidei experimentorum noſocomii Vindobonenſis quoque exiſtit cl. WERNER (in *Diſſ. de virtute Saponariae offic. Traj. ad Viadr.* 1789.). Memorabile poteſtatis exemplum exhibuit decoctum ore captum et linteolis externe applicatum in puella, poſt rebellem luem veneream exoſtoſi diuturna coſtae ſeptimae dextrae cum foeda exulceratione tentata (TIETZ *Diſſ. de virtute Aſtragali exſcapi antivenerea memorabile exemplum, Traj. ad Viadr.* 1790. *p.* 14.). Aveo legere hiſtorias a cl. CARMINATI concinnatas, quae EJUSD. *Opusculorum therapeut. tomo* 2. ſervantur, quum a viro tantae perſpicaciae, ingenii et in experimentis inſtituendis patientiae, quicquid ad verum eruendum pertinet, discuſſum exſpectari poſſit: conſectariis inde factis non parum uſui faventibus et dicta partim confirmantibus hactenus acquieſcere oportet (expoſitis per litteras, Ticini regit datas *d.* 15. *Febr.* 1790. in *Allgemein. Litt. Zeit.* 1790. *n.* 60. *p.* 483.).

Quoad partem modo auxilio fuit foeminis tribus iſtis, de quibus cl. WEGERICH (*Diſſ. cit. p.* 9.) narrat. Sublata quidem varia pectoris, a morbo debilitati, mala, ſed ulcera faucium et pudendorum et ſcabies pertinaciter poteſtati radicis reſtiterunt, excepto uno caſu, quo ulcera faucium conſolidata; ita ut ad alia praeſtantiora, quae ſpem confirmarunt, tranſ-

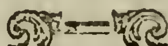
cundum

eundum eſſet. Non miror, quod non ſuffecerit caſu ſingulari, quo vuula et tonſilae conſumptae erant, oſſa naſi carie correpta et ulcera ichorem mali moris fundebant, praevio ptyaliſmo bis excitato, licet initio levamen afferret (CRICHTON *l. c. p.* 411.). Miror potius, quod idem cl. CRICHTON, qui ambiguum huncce eventum deſcribit, nec ſine elogio Vindobonenſium experimente dimiſit, propriis ſuis ſerius Londini inſtitutis, ad contrariam partem tranſgredi coactus fuerit (ARNEMANN *Progr. de morbo venereo*, 1790. *p.* 11.).

Qui vere ex lue emerſerunt, vel modo levati, in hiſce omnium conſenſu poſt potum decoctum copioſus ſudor praecipue noctu ſucceſſit. Sunt, quibus uberius lotium movit. Initio curationis quidam alvum ſolutam inde experti ſunt, ſed poſtea ceſſantem et diaphoreſi et diureſi locum cedentem. Sedimentum in lotio vulgo apparuit, album, mucoſum (WERNER *Diſſ. cit. p.* 4.). Subinde effectum poſt doſin drachmarum duarum vel trium praeſtat, etiamſi quatuor vel ſex et ſupra dari poſſint (CARMINATI). Mitigat ſymptomata; inprimis dolores nocturnos, et diſſipat eos quadoque omnino. Nunquam dolores creat, ne in ſumme emaciatis et ſenſilibus, ut Guaiacum et Lobelia aliquando faciunt (IDEM). Ad iudicium CARMINATI, etiamſi inveteratam luem non ſanet, progreſſui tamen eius obicem ponit longe certius, quam omnia ligna et ra-

dices, quae antivenerea censentur. Dignum igitur, quae recipiatur in suppellectilem medicam, et ulterius exploretur, an recidivo malo avertendo par sit, anne valeat tum, quando mercurius iners est, et anne in connubio mercurii plura praestet, quam hic ipse solus.

Supra memini solatii aegrorum, una cum lue venerea, arthritide vel rheumatismo correptorum. Hoc forsitan ansam dedit tentandi radicem in proxime dictis malis, sola dum infestarent. In hisce satisfecit cl. HUNCZOWSKY saepe egregie, quum tamen in eius apud venereos administratione voto exciderit.

PTE

PTEROCARPUS.

LINN. *Syst. veg. p.* 533. *Gen. pl. p.* 366.

313. b.

(Vol. 2. p. 312. pone Trigonellam Foenum graec.)

Pharm. SANTALI vel SANDALI RUBRI *Lignum.*

Pterocarpus Santalinus; foliis ternatis subrotundis retusis glaberrimis, petalis crenatis undulatis LINN. *Suppl. plant. p.* 318. Auctore cl. KÖNIG, qui ex patria specimen cum descriptione et ligno transmiserat, lignum hoc arbori praefixae tribuit LINNEUS iun. in *Suppl.* HERMANNO (*Mat. med. tom.* 1. *p.* 236.) non videtur omnino ignota fuisse; nam arborem indicat esse siliquosam floribus papilionaceis affinem. Sandalum rubrum RUMPH. *Herb. Amb. vol.* 2. *p.* 47. qui tamen stirpem ipsam non vidit, sed pleraque ab aliis recensita modo, praecipue ab HERBERTO DE JAGER, colligit propria diiudicatione usus. Moutouchi suberosa AUBLET *Guian. vol.* 2. *p.* 742. *tab.* 200. huc a LINNEO iun. ob similitudinem florum et fructus refertur. Arbor altissima in montibus Palicatensibus Indiae intra montes Hageri

et

et Kair-Haevram et in Zeylanicis habitans (KöNIG *l. c.*), in Golkonda, in Timor et insulis circumiacentibus (DE JAGER in VALENTINI *Hist. simpl. p.* 386.).

Lignum. Idem ac lignum Caleaturicum (teste DE JAGER *l. c. p.* 406.). Plura ligna rubra Indica perperam Santali rubri nomine veniunt. Santalum dictum ob convenientiam odoris fragrantis cum reliquis lignis santalinis. Lignum, dum caeditur, odorem gratum spargit, tanto penetrantiorem, quo vetustior arbor est, quem odorem per tempus et exsuccum servat, radendo renovandum. Pars vero unice medullaris arboris in usum trahitur dicto nomine, quae, prout servatur, repraesentat frusta, secundum longitudinem scissa, compacta, rubra extus nigricantia fere, interne laetius rubra, fibris mox rectis mox undatis. Censetur melius, quo floridius vel pallidius rubrum est. Saturatius rubrum, quale illud est, quod contusum venditur, vilius iudicatur, vel salino quodam additamento inquinatum.

Omitti commode posset ex medicaminum censu, nempe neque sensus neque mutationes in corpore morboso magnam potentiam produnt. Unus negat, aquam tingi exinde alio colore, quam in flavum inclinante (LEWIS *M. m. p.* 517.); alii contra affirmant, aquam inde obscura (CARTHEUS. *M. m. vol.* 2. *p.* 545.), vel grata, rubedine (BERG. *M. m. p.* 906.) imbui. Hoc notare non superfluum,

quum

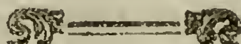
quum teſte cl. KEWIS tingere aquam rubedine ligno Braſiliano, quod facile cum Santalo rubro confunditur, non vero huic datum ſit. Infuſum huius generis quidem inſipidum et inodorum, sed extractum inde paratum, quod $\frac{1}{8}$ pendit, ſalsum et leviter adſtringens (CARTHEUSER; niſi de ligno Braſiliano loquatur) eſt; et ipſum infuſum vitriolo martis obſcurius fit. Spiritus vini autem avidius absorbet tingentes partes ad $\frac{1}{4}$ circiter uſque. Adeo rubrum eſt extractum ſpirituoſum, ut tantillum eius magnam spiritus vini quantitatem rubro grato ſuffundat, non vero olea ſive expreſſa ſive deſtillata (HOFFM. *Obs. phys. chym.* *p.* 71. qui reſinam illud vocat), excepto tamen ex horum censu oleo Lavendulae (LEWIS *M. m.* *p.* 518.).

In blanda adſtringendi efficacia tota eius virtus continetur. Arabes tam hoc, quam reliqua ligna ſantalina, exercitio artis dicarunt, subſcribente illis subſequente aetate; ut de Indorum in eo collocata fiducia nihil commemorem, in dyſenteria cum Oryzae aqua, in mictione cruenta, vomitu ſanguineo (RUMPH *l. c. p.* 52.). Niſi omnino hodie excludatur, vix niſi coloris cauſa amplius fertur apud hoſce, qui gratiam remedii vel artem celandi medicinam in rubedine quaerunt.

Pluris facienda in arte tinctoria eſt ad texta lanea el lintea, goſſypina, ſericea, coloran-

loranda, quod eo ſucceſſu sub neceſſario additamento fit, ut aëris iniurias impune ferant (POERNERS *chem. Versuche u. Bemerk. z. Nutz. d. Färbekunſt, vol. 2. p. 96. ſq.* VOGLER in CRELLS *chem. Annal.* 1790. *vol.* I. *p.* 193.). Scriniarii quoque adhibent lignum pro ſuppellectili varia lignaria, frequentius in patria quam alibi, ubi pretium impedimentum ſtruit, et vix niſi opificiis teſſellatis locum concedit.

Succus speciem ſanguinis draconis ſuggerit (LINN. *Suppl. plant. p.* 319.).

GEOFFROYA.

G E O F F R O Y A.

LINN. *Syst. veg. ed.* 14. *p.* 667. *Suppl. plant. p.* 378.

313. c.

(Vol. 2. p. 312. pone Pterocarpum santal.)

Pharm. GEOFFROYAE JAMAICENSIS *Cortex.*

Geoffroya Jamaicensis; inermis foliis pinnatis septemiugis (ad quindena) cum impari, pinnis oblongo-ovatis acuminatis, racemis compositis terminalibus MIHI. Geoffroea inermis; caule inermi arboreo, racemis compositis SCHREB. in KLINGSOHR *Diss. de Geoffroya inermi eiusque cortice medicamento anthelmintico, pag.* 11. *Erlang.* 1788. Geoffroea Jamaicensis inermis, Cabbage-bark tree or Worm bark tree WRIGHT in *Phil. Trans. vol.* 67. *P.* 2. *p.* 512. *tab.* 10. Dicitur et wild Cabbage-tree, ut distinguatur ab Areca oleracea L. quae simpliciter Cabbage-tree vocatur. Geoffroea inermis foliolis lanceolatis SWARTZ *Prodr. nov. gener. et spec. veget. Ind. occid. p.* 106. Spigelia foliis oblongis obovatis nitidis pinnatis, cortice glabro cinereo, The Bastard Cabbage tree BROWNE'S *nat. hist. of. Jam. p.* 367. CHAMBER-

BERLAIN *on the efficacy of Cowhage in diseases of Worms*, *Vers. German. vom Stizolobium*, *p.* 21. Arbor procera, ſed trunco modice craſſo inſtructa, in Jamaica frequens, praecipue in planitie graminoſa depreſſiori parteque occidentali.

Ligno inſtruitur duro, unde ad ea aedificiorum opera expetitur, quae duratione et firmitate inſigni opus habent (CHAMBERLAIN *loc. cit. p.* 20.). Nectaria alliciunt copiam apum aliorumque inſectorum. Sed in primis inclaruit cortice ſuo, cuius vis anthelmintica primum, quantum conſtat, in inſula Jamaica et quidem praecipue apud nigritas explorata eſt. Dein haec poſt pauca iſta. quae de eo a. 1775. tradiderat cl. DUGUID, Chirurgus olim Jamaicenſis (*Eſſays and Obſervations phyſical and lit. of Edinb. vol.* 2. impreſſ. *a.* 1770. *p.* 290.), eaque pariter pauca, quae cl. BROWNE (*Nat. Hiſt. of Jam.* 1756. *App. p.* 367.) de eo memoriae reliquit, in Britannia uberius innotuit litteris et commendatione cll. RUSH, med. Profeſſoris in Philadelphia (*Med. and phil. Commentaries*, *vol.* 1. 1773. *p.* 328.), MAC DONALD, Chirurgi Jamaicenſis (*l. c. vol* 2. 1774. *p.* 96. *sqq.*), ANDERSON (*l. c.* 1776 *p.* 84.) ex Jamaica Edinburgum praxin ſuam transferentis. Praecipue autem ibidem celebritatem ſibi acquiſivit, poſtquam cl. WRIGHT (*l. c.*) ſtirpem botanica deſcriptione et icone inſtrueret, id quod a. 1777. factum eſt, additis quae ipſe de virtutibus eius in Jamaica

maica cognoverat. Succefferunt tempeftive experimenta medicorum Scoticorum et Anglicorum, nec abfque effectu probo exfpectato, licet multi vehementiam in vomitu et alvi purgatione cienda redarguerint (DUNCAN in *Comment. cit. vol.* 1.), alii in diurefi movenda (DONALD MONRO *l. c. vol.* 2.). Haec in medium prolata incommoda videntur vulgatiorem corticis ufum retardaffe tam in Britannia quam extra eam, et in caufa effe, ut vix hactenus in libris de materia medica adoptatus exftet, nec, etiamfi in *Pharm. Edinb. a.* 1783. *p.* 27. receptus, in *Londinenfi a.* 1788. locum obtinuerit.

Corticis memorantur duae varietates: alter cortex coloris eft multo pallidioris, faporis ceteroquin fere communis, et vehementiorem effectum edit, fcilicet alvi deiectiones fluidas, naufeam infignem, tormina quin fubinde deliquia animi mox poft eundem ingeftum (ANDERSON in *med. and phil. Commentaries*, *vol.* 4. *p.* 85.). Alter, qui vulgo praxin medicam in insulis Americanis intrat, colorem obfcuriorem habet, quem cl. ANDERSON comparat cum colore Caffiae ligneae; quidni Caffiae caryophyllatae, cui fimilior eft? Ingratum eft, quod defcriptiones auctorum de genuino cortice tantopere varient, et quod et fpecimina, quae poffideo, inter fefe haud parum difcrepent; unde fucceffus in medicina ipfa fubinde ambiguus evadit. Ampliffima defcriptio corticis eft, quam cl. CHAMBERLAIN, qui ipfe in

Jamaica

Jamaica fuit (*l. c. p.* 19.), dedit, nimirum esse cinereum et subinde rubri vel ferrei coloris maculis distingui, epidermidem deglubi facile, corticem subiectum, si siccus evaserit, referre ferrum rubigine correptum et superficiem internam esse cineream, comparatque eam quoad externum habitum cum cortice Cascarillae. Hae notae satis bene quadrant in specimina ista, quae ipse clar. WRIGHT olim secum tulerat ex Jamaica et mecum liberali manu cum tot aliis materiae medicae et florae Jamaicensis cimeliis communicavit. Addo, specimina ab eo mihi missa, convexa pedalem assequi longitudinem, diametro pro aetate rami differre, item crassitie, quae aliquando lineam superat, epidermide dempta superficiem externam corticis minutis colliculis exasperatam esse, internam subtiliter striatam, frusta quaedam utrinque plane cinerea vel chalybeo colore tincta, alia extrinsecus vel profundius ferruginea comparere, texturam corticis esse fibrosam et modice tenacem. Recens detractus saporem mucilaginosum dulcem et insipidum prae se fert, odorem autem ingratum subnauseosum, etiam in decoctione superstitem, unde et arbor Bulge-water tree vocata est (WRIGHT). Amaricantem subausterum reperio corticem iam mihi praesentem. Discrepat valde ab hacce descriptio ista cl. BONDT (*Diss. de cortice Geoffroeae Surinamens p.* 17.), qui Jamaicensem corticem innuit interne Rhabarbarum referre fere, vel colorem ex flavo et viridi mixtum habere, ubi vero lignum tangat, flavo

fuscum

fuſcum eſſe, saporis valde amari. Eiuſmodi ſpecimina quoque poſſideo, ſed non dubito eadem ſpuria pronunciare, comparando ea cum Wrightianis. Deglubitur cortex de ramis non tam annotinis, quam biennibus vel triennibus.

Diſtinguunt Indi inter arborem maſculam et foemineam, quarum illa debilior vi vermifuga; in quo autem verum diſcrimen arborum harum conſiſtat, hactenus evinci nequit: utrum varietates an species adeo diverſae ſint (Vid. de hac re BONDT *Diff. cit. p.* 14. *et* 104. et CHAMBERLAIN *l. c. p.* 20-).

Cortex, prout aſſervatur, ſenſuum ſcrutinio ſubiectus, pauca modo effectus indicia prodit. Coniectura fert (WRIGHT *l. c. p.* 509.), narcotica vi efficacem eſſe; nec adverſatur, quod alvum expediat, quum id in quibusdam aliis narcoticorum exemplis pariter contingat. Manifeſtius senſus vellicat praeparatione varia ſubactus.

Etenim aqua eius deſtillata subacris eſt, odore ſubnauſeoſo imbuta. Qui odor decocto, quod ſaturatione fuſcum evadit, ut dixi, pariter ineſt. Inſpiſſando illud ex corticis drachmis ſex extracti aquoſi primi grana ſexaginta ſex eruuntur, amari, tum nonnihil acris. Tinctura cum spiritu vini rectificatiſſimo et eadem, quam dixi, quantitate corticis parata, colorem vini Rhenani generoſi habet, et extracti ſpiri-

tuosi primi grana viginti octo praebet, modice amari, acris tamen haud parum. Acrimonia singulorum tenacius ori inhaeret, praecipue autem extracti spirituosi secundi, quod adeo Hydropiperi vix acrimonia cedit. Arctus nexus inter gummosas et resinosas partes obtinet. In miscela cum solutione aquosa vitrioli martis enascitur ex pulvere color purpureus parum lutescens, neutiquam vero niger (Hasce aliasque encheireses tradit cl. KLINGSOHR *Diss. cit.* §. 6. 7.).

In lumbricis necandis et expellendis potestas eius nominatim explorata. Laborant hisce magna caterva nigritae insularum Americanarum, sed saepissime abigere istos hocce cortice succedit. Nec dubitatur etiam infantibus eundem ingerere (MAC DONALD in *med. et phil. Comment. vol* 2. *p.* 96. WRIGHT *l. c.*). Subinde tamen irrita reddunt experimenta sua pertinacia (CHAMBERLAIN, *p.* 30.), vel assuescit natura medicamini (WRIGHT *l. c. p.* 510.), ut vel ad alia discedere oporteat, vel alia commoda connubia facere. Qui de nausea, vomitu, alvi purgationibus fortioribus aliisque incommodis queruntur sub usu obviis (*Med. et phil. Comment. vol.* 1. *p.* 329. WRIGHT *l. c. p.* 511.) confusione forsitan corticum sibi imponi passi sunt, vel dosi nimia nec aetati opportuna. Ubi nigritarum vel ignorantiae vel temeritati res committitur, non mirum delicti poenas aegros luere. Commune et habet hic cortex cum aliis remediis, ut initio aegrius fera-

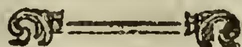
feratur, hinc plerumque initio vomitiones alvique deiectiones postea non percipiendae, dum in progressu natura eidem assuescat. Rarior est observatio, illum, loco excretionum dictarum, diuresin potentius pellere (DONALD MONRO in *med. phil. et Comm. vol.* 2. *p.* 98.). Tanto maioris interest modum exhibendi illum probe nosse.

Confert initium parva dosi facere et eandem augere, donec aeger nauseam percipiat. In pulverem cortex facile conteritur, et speciem pulveris Jalappae prae se fert. Homo robustus eius initio grana triginta, iuvenis grana viginti, infans biennis vel triennis gr. decem fert, infans anni unius dimidium, quod valet et de reliquis praeparatis in hac aetate (WRIGHT, *p.* 509.). Hac forma datus praecipue cito alvum laxat, sed non aeque certo vermes tum necat, ac in decocto. — Decoctum parari potest ex costicis uncia una in unciis triginta duabus (a quart) cocta, donec colorem ambrae vel vini Maderaici assumat (WRIGHT), vel (secundum consilium DONALDI MONRO in *med. and phil. Comment. vol.* 2. *p.* 96.), donec supersint unciae octo (boiled to half a pint). Colato liquido saccharum additur. Huius robustus quatuor cochlearia capiat; iuvenis tria, infans dictae aetatis unum (WRIGHT). Mane per tres vel quatuor dies capiantur doses dictae (CHAMBERLAIN *l. c. p.* 23.), nisi necessitas requirat, ut diutius usus continuetur in octo vel

novem doſes uſque, quod rarum eſt (ID.): Placet et decocti alia dandi ratio, ſcilicet ex corticis unciis duabus et dimidia et aquae quartis duabus ad libram civilem unam et dimidiam coctis, cuius colatae primo mane adulto detur cochleare unum, ſecundo cochl. unum et dimidium, ſenſim aſcendendo ad cochlearia quatuor vel quinque et continuando octo vel novem diebus (ANDERSON in *Comment. cit. tom.* 4. *p.* 87.). Decocti creberrimus uſus fit in America et efficaciſſimus, ſed non diu ſervari poteſt, antequam corrumpatur. — Syrupus ex hocce dupla quantitate ſacchari addita fit, servarique hic impune per aliquot annos poteſt, et capi eadem doſi, ac ipſum decoctum (WRIGHT). Eſt (RUSH *Comm. cit. vol.* 1. *p.* 328.), qui hanc formam reliquis corticem dandi praefert. — Extractum evaporatione decocti in balneo mariae conficitur. Tanta huic efficacia inſidet, ut nonniſi granis eius tribus adultus indigeat, et grana quinque robuſtum vehementius afficerent et pluries in eo alvum ſolverent, dein tamen grana modo decem eundem effectum exſererent (WRIGHT *l. c.*). Cl. WRIGHT non meminit neceſſitatis vel subiungendi vel interpolandi purgantia. Commodum tamen aliis viſum, poſt usum decocti per plures dies continuatum doſin Jalappae cum paucis granis Calomelanos ſubiungere, unde plerumque vermes ſeceſſerunt vel vivi vel mortui (ANDERSON *l. c. p.* 88.); vel interserere Jalappam, Rheum, ſal Glauberianum, vel quod praeſtat, olei Ricini unciam unam.

unam. Die autem, quo capiatur purgans, oportet corticem Geoffroyae huius omittere (CHAMBERLAIN *l. c. p.* 23.).

Multa vero incommoda exſurgunt, ſi aqua frigida bibitur durante effectu huius medicinae, ut nauſea, vomitiones, febris, delirium; item ſi doſis modum exceſſit. Tum copia aquae calidae ingeſtae eluendus eſt ventriculus, multum illico olei Ricini purgandi ſcopo hauriendum et ſuccus Limoniorum large potui vulgari admiſcendus, cuius vis hic, ut accidorum cum opio iuſto largius capto, ſumma (WRIGHT *l. c. p.* 510.) eſt. Caſu dubio in febribus, quae corticem Peruviannm ferunt, e re eſt utrumque corticem commiscere, item, quando exeunte febre ſuſpicio vermium latentium ſeſe exſerit (WRIGHT in *Lond. med. Journ.* 1787. *p.* 256.). Notatu digniſſima ſunt experimenta, ſub moderamine cl. WENDT Erlangae (KLINGSOHR *Diſſ. cit.* §. 10.) inſtituta in infantibus quatuor ad novem ſupraque annorum forma pulveris cum ſaccharo, vel pilularum ex extracto, item ſubinde in miſcela Rhei et ſalini inſtituta, ex quibus apparet, corticem hunc lumbricos quidem et aſcarides, neutiquam vero taeniam (*l. c.* §. 11.), ſubigere.

313. d.

Pharm. GEOFFROYAE SURINAMENSIS *Cortex.*

Geoffroya Surinamensis; inermis, foliis pinnatis quadriiugis cum impari, pinnis ovalibus obtusis, racemis compositis MIHI. Condidi hancce descriptionem ex ampliori cl. BONDT, quae comparet in EJUSD. *Diss. de cortice Geoffraeae Surinamensis cum tab. Lugd. Bat.* 1788, qui ipse tamen non vivam plantam examinavit, sed ramulos floriferos et foliiferos vel spiritui vini inditos vel siccos. Geoffraea Surinamensis; inermis, foliolis ovalibus obtusis s. retusis, carina dipetala BONDT *l. c. p.* 13. Wewe Indis, Blakke Cabbes vel Wormhoude, i. e. Cortex anthelminticus, Nigritis.

Corticis prima notitia debetur Americano cuidam sacerdoti et medico, nomine MACARI, qui ipse eodem a. 1770. servo nigritae, a vermibus convulso et occoecato, auxilio fuit. Hunc salutarem effectum conspiciens cl. VAN STUYVESANT, qui praxin medicam tum in Surinamia exercuit, a meritissimo NEPUEU, tunc Surinamensis coloniae Gubernatore, precibus impetravit, ut soluta liberaliter pecunia eiusdem cognitionem redimeret. Sic ad experimenta ipsius dicti medici res processit. In

Europa

Europa vero primum cortex in manus pharmacopolae Ultrajectini JULIAANS pervenit, una cum exemplis ipſius ſtirpis; unde copia facta fuit cl. VOLTELEN, Profeſſori medicinae Lugduno-Batavo, JULIAANS M. D., DE MAN, RUMPEL aliisque medicis Belgicis, illum apud aegros bene multos explorandi. Acceſſit horum a cl. BONDT collectis hiſtoriis numeroſis proprium eius in rimando cortice eiuſque ſtirpe quoad varios reſpectus laudabile ſtudium.

Cavendum maxime, ne confundatur cum cortice quodam a nigritis Tinkihoude dicto, qui inſtar cocculorum Indicorum piſces inebriat; nec minori noxa venditus fuit ſub veri nomine cortex Mezerei (BONDT *l. c. p.* 18.). Genuinus cortex, ex trunco vel ramis detractus diſcinditur in fruſta longitudinalia plana, pedem ſupraque longa et pollices aliquot lata, ponderoſa craſſitiei notabilis, et diverſae vel pro arboris aetate vel parte, a qua ſeparatus fuit. Colorem habet extrinſecus cinereum ex lichenibus innatis, quibus ſeparatis epidermis comparet rubra, purpurea fuſca intermixto cinereo pro varia aetate. Sub hacce compages conſpicitur filamentoſa, lamellosa coloris ferruginei fuſceſcentis cum intermixtis ſtriis maculiſque profundius coloratis rubris fuſcis. Tranſverſali ſectione splendet et variegatus eſt. Prope lignum colore tingitur atro-purpureo, vel variegato vel punctis albicantibus interſperſo. In pulverem contritus exhibet colorem pallide ci-

namomeum. Odoris expers, nisi recens, qui nauseosum odorem spirat, saporis leviter amari et nonnihil austeri: manifestior tamen amarities sentitur in strato atro purpureo, qui cortici contiguus est (BONDT).

Destillatione humida prodit aqua oleo omni carens etsi nonnihil lactescens, odoris nauseosi, saporis fatui (BONDT *l. c. p.* 20.). Decoctum aquosum saturatius post collationem fusco rubrum est. Protrahitur autem coctio per duas saltim horas, ut omne efficax eruatur. Extractum inde paratum saporem valde amarum et acerbum habet, et sub inspissationem spirat odorem amygdalarum amararum. Unciae corticis octo erogant extrocti huius mollis instar mellis uncias unam cum drachmis duabus praeter pellicularum drachmes supra tres. Tinctura spirituosa profunda rubra resinam dimittit ex corticis unciis octo, ponderis drachmae unius cum granis viginti quatuor friabilem amaricantem. Terrae rhabarbarinae s. selenitis ex terra calcarea et acido Acetosellae, quaelibet uncia corticis continet grana decem (BONDT). Taceo ea, quae destillatione sicca eruta fuerunt (BONDT *l. c. p.* 18. *sq.*), utpote minus usui medico accommodata.

Pleraque experimenta in lumbricis instituta sunt, ut tamen etiam ascaridibus cortex infensus sit, quin casu singulari taeniam frustulatim vel per articulos expulerit (*l. c. p.* 89.). Summam vero vim exercet in lumbricis necandis

candis et exturbandis, qua in re vix efficacius aliud agnoscit remedium, et nocivo omni effectu caret, modo provideatur. Iuvat et tum, quum multa anthelmintica frustra antea tentata fuerunt (*l. c. p.* 54. 58 62. 81.). Una cum vermibus pituitae immensam molem sursum vel deorsum (*p.* 40.) eliminat, ut et fuerit, qui in hac re praecipuam vim quaereret (DE MAN *l. c. p.* 65.). Sic tamen nidi verminosi efficacissime destruuntur, et praevertitur, ne vermium nova pullities fiat. Praeter hasce evacuationes, quarum alvi solutio modica crebrius incidere solet, lotii vias manifestius afficit. Nempe aliquando impetuose mictionem ciet et molestissimum vesicae tenesmum et stranguriam subinde creat (VOLTELEN *l. c. p.* 40.). Quum mortui saepe vermes cortice capto secedant et aliquando vivi protinus fugam eo ingesto capiant: videtur virosa potius quadam natura ipsos vermes aggredi, quam evacuando effectum suum praestare. Utut verò tutum sit, aliquando tamen turbas haud spernendas excitat, nauseas scilicet et vomituritiones, item anxietates nonnunquam diras (VOLTELEN *l. c. p.* 41. RUMPEL *l. c. p.* 65.). Contigit hoc vel a iusto maiori dosi, aut alvò stricta, nec sub eius effectu soluta, item in corporibus strictioris habitus. Laxa contra et pituitosa corpora, uti infantum, minus hisce incommodis opportuna sunt. Molestus est quoque aliquando in sensilioribus vesicae tenesmus. Et ipsa muci intestinalis per anum iactura tormina aliquando suscitat, alvi tenesmos cum striis

san-

ſanguineis muco intermixtis (VEIRAC apud BOODT *p.* 73.).

Varia, quae sub adminiſtratione corticis huius contra vermes ſeſe exserunt phaenomena, ansam dederunt adhibendi eam in variis quoque morbis chronicis, vermium ſodalitio carentibus. Nec eventus ſpem fefellit. Etenim valuit, ubi labes gaſtrica, cruda, pituitoſa ſubfuit, in colluvie ſeroſa, ſolidorum relaxatione, humorum inertia, ſpeciatim in obſtructionibus lentis, febre quartana, leucophlegmatia, anaſarca, chloroſi, nephritide pituitoſa, aſthmate humido mucoſo (VOLTELEN apud BONDT *l. c. p.* 40. 74.). Ita in tuſſi convulſiva et numerus et vis insultuum deſaeviit, et screatus pituitae levati sunt (*l. c. p.* 74.). In hydrope tam anasarca, quam ſaccato saepe quidem fruſtra tentatus, ſaepe emolumentum dubium praeſtitit; sed visa tamen eiuſdem cum aliis hydragogis miſcela idonea (*l. c. p.* 75.). In univerſum in hoc cortice praeter incidendi et attenuandi vim inſignem tonicam agnoscit inclytus Haaganus medicus A THUESSINK (in *litt.* d. 25. Aug. 1790. ad cel. BLUMENBACH, ab hocce mihi amice oblatis).

Mutari poteſt forma moduſque corticem huncce dandi pro voluntate aegri multipliciter. Nemo exempla uberiora huius rei dedit, quam cl. VOLTELEN. Acquieſcere tamen licet decocto, utpote satis efficaci, cuius formula eſſe poterit haec. ℞ Cort. Geoffr. Surinam.

dr. iij

dr. iij Coqu. in Aqu. comm. q. ſ. colat. unc. viij add. Aquae flor. Naph. v. ſimil. unc. j M. Adultus huius totum pro doſi ſumat mane, ab anno 12 ad 20 duae tertiae partes conducunt; ab anno 6 ad 12 dimidium; pueris a 2 ad 6 una tertia ſufficit. Intra quatuor dies vermes plerumque ſecedunt, quodſi vero non contingit, expellente opus eſt (VEIRAC apud BONDT *p.* 67.). Quibusdam placuit decoctum saturatius exhibere e. c. ut pro colaturae libra una corticis unciae duae ſumerentur (*l. c. p.* 43. 82.), vel pro colaturae unciis octo, corticis uncia una (*p.* 53.). Sponte patet et hic ſine limato medici iudicio aegrum ſalutari eventu potiri non poſſe. Syrupi grati e. c. Syrupi corticis aurantiorum additamento palato magis consulitur. — Cl. A THUESSINK (*loc. cit.*) aquae spiritum vini pro decocto addit, ſcilicet ita ut corticis huius unciae duae coquantur in aquae pintis duabus (puto Gallicis) additis ſpiritus vini unciis quatuor per quatuor horas, donec pinta una circiter remaneat. Huius primo die unciae duae ter per subsequentes horas mane exhibentur, unde duae vel tres modo alvi deiectiones plerumque cum exigua nauſea; ſecundo die, dum eadem quantitas praebetur, manifeſtior nauſea incidit, raroque aeger vomit, sed foeces alvinae pituitoſae redduntur; tertio die reliquum per cyathos capitur, unde unus vel alter vomitus cum deiectionibus pituitoſis et verminoſis (ſi ſtermes praeſto ſunt); quarto die purgans rudius ex reſina Jalappae

et

et Calomelano offertur, quod ipsum immensam copiam pituitae et vermium necatorum evacuat in solatium aegri haud mediocre. Et successit haecce medelae ratio reliquis anthelminticis irrito adhibitis.

Extractum aquosum ad grana viginti quatuor admitti potest; quod ipsum vel teritur sacchari eadem quantitate, vel aqua Menthae solvitur, vel in pilulas compingitur (Vid. e. c. BONDT *Diss.* p. 43. *sq.*). Valde extollitur extractum spirituoso aquosum in affectionibus pituitosis, scrophulis et obstructionibus glandularum (THUESSINK *l. c.*). — Locus quoque est tincturae ex corticis uncia una et spiritus vini unciis octo ad guttas sexaginta supraque. — Item resinae saccharo mixtae, infantibus a gr. tribus ad octo, adultis ad scrupulum unum usque. — Pulvis rarius exhibitus fuit e. c. cum extracto Absynthii in pilulis, quo tamen validius visum electuarium ex pulvere hoc et robe Ribesiorum (BONDT, *p.* 91.). — Prodest etiam infusum vinosum. — Ad debellandas ascarides plurimum confert corticem in clysmate exhibere ex corticis uncia una in aqua ad colaturam unciarum sex cocta et addita mellis uncia una (*l. c. p.* 45.).

Prouti vero, ut supra iam innui, nisi sola hacce medicina vermes eliminari queant, e re est quarto die laxans subiungere, e. c. ex Rheo: ita artis pariter est, in chronicis malis combi-

nare

nare cum cortice ſecundum conditiones diverſas varia commoda, quorum et exempla nonnulla ſuppeditavi. Alia auxilia deſiderat vehementior ipſius medicaminis effectus, anxietates, nauſea, vomitus, quibus vel diminuta doſis, vel purgans additum vel aromata, carminativa blanda, antiſpaſmodica ſubveniunt; ſicut emollientia mucilaginoſa et oleoſa moleſtias viarum urinariarum tollunt.

MYROXYLON.

LINN. *Suppl. plant. p.* 34. *Syst. veg. ed.* 14. *p.* 395.

315. b.

(Vol. 2. p. 322. pone Cassiam Fistulam.)

Pharm. PERUVIANUM *Balsamum.*

Myroxylon perviferum; LINN. *Suppl. pl. p.* 233. Hoitziloxitl HERNAND. *Thes. rer. med. nov. Hisp. p.* 51. *c. fig.* Cabureiba PIS. *Ind. Hist. nat. et. med. p.* 119. Arbor in regno Peruviano, Brasilia, Terra firma, Mexico, habitans.

Cl. MUTIS primus characterem botanicum determinandi ansam dedit, ramulo foliis floribusque instructo ex Terra firma ad LINNEUM iun. misso; antea enim ad medicamina ignotae originis hoc balsamum referebatur. Ferax arboribus balsamum fundentibus America australis gignit in hoc numero arborem, Houmiri balsamifera cl. AUBLET (*Hist. des plantes de la Guiane Francoise, tom.* 1. *p.* 564.) et Terebinthus procera balsamifera rubra cl. BARRERE (*Essai sur l' hist. nat. de la France equi-*

noxia.

noxiale, *p.* 198.) dictam, quae ſimile Peruviano balſamum ſtillat per corticem, colore rubro et odore ſtyracem aemulans.

Duplex nomine Balsami Peruviani venit, album et nigrum.

Album rariſſime in officinis noſtris praeſto eſt. Elicitur inciso cortice parca quantitate tenax ſubalbidum (MONARD in CLUS. *exot.* *p.* 302.). Senſim ſolideſcere et fragile fieri ſicque intra corticem fructus cucurbitae tranſferri lego (LEWIS *M. m. p.* 125.). An hocce vere ex praecedente temporis mora enatum, an potius peculiarem speciem conſtituit (quorsum videtur inclinare NEUMANNUS in *Chym. med. vol.* 2. *P.* 1. *p* 231.), Balſamum Peruvianum ſiccnm, Gallis *Beaume en coque* dictum? Odoris fragrantioris eſt et gratioris altero, et censetur minus calidum et purgans altero. Gutta calidae aquae inſtillata mox inſtar Opobalsami per ſuperficiem aquae ſe dispergit, et cuticulam format, quae facile demitur.

Nigrum hoc praecipue loco perpendendum. Coloris ex nigro rubentis eſt, dum vitro illinitur pellucidi, denſitate ad syrupum brunum vulgarem accedit, odoris ſuavis fragrantis ſtyracini, ſaporis acris calidi amaricantis. Saepe arte lucri causa effingitur. Fide cl. HERNANDEZ et hoc (fulvo nigrum vocat) inciſione corticis evocatur. Sed aliam originem etiam agnoſcit, scilicet coctione concisorum ſurculorum

rum cum aqua, ex cuius ſuperficie dein auſertur; id quod perpetuo fieri in hoc ramulis imo trunco comminutis, MONARDES (*l. c. p* 302.) edocet. Contra hoc coctionis artificium id dubium movet, quod portio balſami incidens in aquam fervidam ſeſe dispertiat in duas partes, quarum una maior fundum petat, altera ſubtilior saporis penetrantis per ſuperficiem sese diſpergat (HOFFM. *Opuſc. med. p.* 307.). Unde forſitan alia quam dicta encheireſis pro eo obtinendo adhibetur.

Calefactum balsamum ardet flamma admota. Diuturna ſtatione in fundo vaſis generantur cryſtalli salinae, quae solutae aqua flores Benzoes mentiuntur (CRELLS *chem. Journ. P.* 1. *pag.* 58.). Spiritu vini facile ſolvitur. Connubium oleorum deſtillatorum facile intrat, ſed reſpuit miscelam cum expreſſis vel pinguedine animali. Aquae fundum petit; nec niſi mucilagine quadam vel vitello ovi addito unionem cum illa ſubit: attamen aqua cum balsamo hoc conquaſſata impraegnatur partibus odoris. Non ſatis conſtans connubium praeſtat saccharum, ſi eo excipitur. Deſtillatione cum aqua dat ponderis ſui $\frac{1}{16}$ olei deſtillati, coloris rubicundi, odoris fragrantis et ſaporis pungentis. Deſtillationi ſiccae debemus oleum empyreumaticum ex flavo rubrum, aquae ſupernatans, cui ſuccedit craſſius ponderoſum (HOFFM. *l. c. p.* 307.).

Bal-

Balſamorum fama prout in univerſum ſerioribus temporibus valdopere imminuta, ita et huius balſami. Laudes ſimiles tulit, quales alibi de Balſamo Copaivae attigi (*Vol.* 4. *p.* 51. *sq.*), ut vel hocce nomine liceat eſſe brevioribus. Quales Peruvianus nominatim olim reportaverit, vel unice interprete FRIDERICO HOFFMANNO (*Diſſ. de balsamo Peruv. l. c.* inde a *p.* 309.), gravi alias viro, cognoſci poteſt, utne mentionem faciam praeconiorum, quae ex patria balſami commeatu iuſto liberaliori profluxerunt (V. HERNANDEZ, MONARDES, PISO). Reſpiciunt hae et vulnerariam virtutem, qua recentia vulnera conſolidare abſque ſuppuratione ſubſequente et cicatricis veſtigio fertur. Locum habet hoc, ut alia balſama, quando progenies carnis tenellae nimis lente ſuccedit, at haecce igitur arte acceleranda eſt. In primis vero hoc celebratum ad arcenda et lenienda ſymptomata atrocia, quae ex laeſis tendinibus vel nervis conſequi ſolent, dum leniter calefactum vulneri inſtillatur, dein ſpathula calefacta admota curatur, ut undique ſeſe diffundat; ſi nimis arctum vulnus eſt, dilatatio adeo eius requiritur; involvendum vero poſtea eſt totum membrum cataplaſmatibus aut epithematibus, fovendum quoque oleoſo blandiſſimo (SWIETEN *Comment. vol.* 1. *p.* 242.). Sic hoc balſamo applicato vulneri ſpasmus atrox et triſmus ex laeſione tendinis Achillis, in quo opium fruſtra tentarunt, ſedatus, et idem ultra drachmae doſin ſaccharo exceptum et primum ter dein

bis quotidie, donec tres unciae consumptae essent, ingestum convulsiones, ex cohibita excretione cutanea exortas, subito sopivit (KIRKLAND'S *Treatise on childbed fevers, p.* 28. *Cas.* 5. *p.* 32. *Cas.* 6.). Colicae pictonum dolorem sustulit SYDENHAMUS (*Proc. integ.* in *Oper. p.* 605.). guttis huius balsami viginti, triginta vel quadraginta, sacchari cochleari uno instillatis et bis vel ter de die captis; paralysis vero inde non cessit. Haec species elaeosacchari vel et syrupus ex balsamo factus in asthmate pituitoso efficaciam egregiam praestitit (HOFFM. *l. c. p.* 311.). Quicquid in hisce boni perpetrat, videtur stimulante potestate praestare, qua nervos vellicat et vasa irritat.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

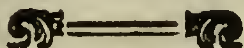
Essentia balsami Peruviani *Ph. Würt. p.* 78. Digestione paratur. Vires, adscriptae in ulceribus externis et internis, saeculi nostri iudicio non accommodatae sunt. Nec pro roborando stomacho fidem habet calidum remedium.

Syrupus balsamicus *Ph. W. p.* 204. Ex Julapio rosato et essentia nuper dicta. Iisdem laudibus, quales dixi, condecoratus.

Spi-

Spiritus balſami Peruviani *Ph. W. p.* 188. Deſtillatione cum alcohole vini addito ſale tartari. FR. HOFFMANNI (*l. c. p.* 206.) encomium celebravit tanquam praeſtantiſſimum in nervorum et cerebri item glandularum affectionibus frigidis. Sed nec hocce conſtantiam habuit.

Balſamum Locatelli *Ph. W. p.* 29. Balsamum Apoplecticum *Ph. Würt. l. c. p.* 28. Emplastrum Stomachicum *l. c. p* 73. Eſſentia Benzoës composita *l. c. p.* 78.

? TOLVIFERA.

LINN. *Syst. veg. p.* 331. *Gen. pl. p.* 102.

316. b.

(Vol. 2. p. 325. pone Guilandinam Moringam.)

Pharm. BALSAMUM TOLUTANUM.

Tolvifera balsamum; LINN. *Spec. pl. p.* 549. Balſamum Tolutanum, foliis ceratiae ſimilibus C. B. Conſ. Tolvifera JUSSIEU *pl. p.* 372. Arbor in Americes provincia Tolu pone Carthagenam ſita proveniens.

Nondum rite botanicis cognita, ſed celebris non ſolum Indig (MONARD. in CLUS. *exot.* p. 304. *sq.*), verum et exteris ob balſamum, quod fundit. Praefertur ob hocce culta et domeſtica. Colligitur illud ſauciato arboris cortice, qui tenuis eſt, intra ſuppoſita et arbori annexa cochlearia ex cera nigra illarum regionum confecta, ex quibus in alia vaſcula effunditur (MONARD.) Qui ſponte exigua quantitate erumpit liquor balſamicus in terram decidit abſque uſu. Transfertur ad nos alter in dimidiatis teſtis cucurbitarum exiguarum. Nam

Nam licet initio tenax liquidum referat, ſenſim indureſcit, qua natura facile diſtinguitur a reliqnis exoticis balſamis, quae officinae ſervant. Balſamum hoc coloris eſt rubicundo aurei, pellucidum, aetate fragile, ut digitis in pulverem conteri queat, cuius fragilitatis miror MONARDEM non meminiſſe, odorem ſpargit gratum inclinantem ad citreum, maſticatione emollitur et dentibus adhaereſcit. Igne liquatur et flammam concìpit grato fumo. Aqua illud quidem non ſolvit, attamen per duas vel tres horas cum eo cocta apparatu tecto recipit fragrantem eius odorem; prout quoque deſtillatione aqua impraegnatur odorifera eius parte. Requiritur ideo mucilaginis adiumentum, ut perfectum connubium fiat, ſolutione lacteſcente. Spiritu vini perfecte ſolvitur. Facile ſeſe commiscet oleis deſtillatis, difficilius expreſſis et adipe. Deſtillatione abſque aqua prodit non ſolum oleum empyreumaticum pallidum et profundioris coloris, ſed subinde exigua portio ſalinae materiae, floribus Benzoës natura ſimilis.

Taedet transſcribere virtutes de balſamo de Copaiva et Peruviano memoratas, a quibus eo tantum natura differt, quod blandius eſt, nec ita calefacit et ſtimulat. Laus eadem ceteroquin et vituperium idem locum habet. Indicatae ſimul optimae illud uſurpandi viae ſunt; nec doſis ex dictis difficultatem parit.

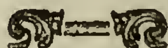
PRAEPARATA ET COMPOSITA.

Britannicis medicis in pretio esse, testantur formulae novissimis adeo pharmacopoeis insertae.

Tinctura balsami Tolutani *Ph. Lond.* 1788. *p* 92. Tinctura Tolutana *Ph. Ed.* 1783. *p.* 121. Digestione balsami cum spiritu vini rectificato.

Syrupus Tolutanus *Ph. Lond. p.* 115. Aquae cum balsamo coctae et colatae saccharum admiscetur.

Syrupus balsamicus *Ph. Edinb. p.* 192. Ex syrupo communi et tinctura tolutana.

347. b.

(Vol. 3. p. 82. pone Clematidem rectam.)

Pharm. VITALBAE *Folia*.

Clematis Vitalba; foliis pinnatis, foliolis cordatis scandentibus LINN. *Specl. pl. p.* 766. *α.* Clematis latifolia integra JO. BAUH. *Hist. tom.* 2. *p.* 125. *β.* Clematis latifolia dentata J. B. *ibid.* Variat foliolis integris et incisis saepe in eodem individuo; hinc quidam haecce discrimina non curent. Icon: BESLER *Hort. Eystett. aest. ord.* 6. *tab.* 4. *f.* 3. JACQUIN *Flor. Austr. tom.* 4. *tab.* 308. Partes fructificationis microscopio indagatas sistit VON GLEICHEN in *auserl. microsc. Entd.* 53. 54. Planta perennis sarmentosa, sensim truncum lignosum basi crassum formans, crebra in australioribus Europae regionibus ad sepes, locis lapidosis, acclivibus.

Quae iam dudum elanguerat existimatio eius medica reviviscere iam incipit. Acris haud parum stirps. Folia enim recentia linguam et fauces ardoris sensu afficiunt, ibidemque facile vesiculas cient et cutem exulcerant. Siccatione mitescunt, ut tamen etiam ex siccatis faucium ardor enascatur, sapore ceterum ex acido sub-

dulci et adſtringente. Externa recentium applicatione cutis ruborem et veſicas contrahit. Quod in lucrum ſuum mendici vocant, exulcerantes crura foliis adultioribus impoſitis, unde l'Herbe aux gueux haec ſtirps dicta fuit (SAUVAGES DE LA CROIX in *Mem. de l'ac. R. d. ſc. de Paris* 1739. *p.* 473.). Guſtatio aliarum partium ſtirpis acre latens pariter prodit (MüLLER *Diſſ. de Clemntide Vitalba* L. *eiuſque usu medico*, *Erlang.* 1786. *p.* 9.).

Aqua ex ſiccis foliis deſtillata lacteum colorem gerit ob oleum eſſentiale, quod licet prae exigua mole non poſſit ſeparari, in ſuperficie tamen sese prodit colore flavo inſtructum, urentis saporis. Aqua spirat odorem aquae Anemones Pulsatillae, et paullo lentius ardorem in faucibus ſuſcitat. Ex herbae uncia una extracti aquoſi primi fuſci, ſaporis ingrati dulceſcentis, ſalivam provocantis uncia dimidia, granis quatuor exceptis, eruitur; et ex eadem quantitate extracti ſpirituoſi primi fusco vireſcentis odoris balſamici saporis amaricantis subadſtringentis, fauces nonnihil irritantis drachma una et dimidia elicitur. Decoctum aquosum bruno flaveſcens eſt; tinctura spirituoſa fusco vireſcens. Omitto explorationes fortiori igne factas et examen partium hocce auxilio erutarum (quae ut reliquae analyſes cl. MüLLERO *l. c.* debentur). Solutione vitrioli martis infusum aquoſum nigrescit (*Ibid. p.* 17.). Folia fortiori ſiccatione et vetuſtate acre-

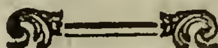
acredinem suam perdunt et effoeta fiunt, cuius rei ratio in volatilibus partibus evanidis, quas et chemia revelat, quaerenda.

Revellendi poteſtatem cum aliis acribus ſtirpibus ſub externa applicatione communem habet. Hinc ſolia huius contusa et in calyculo podagricae parti impoſita dolorem in viro quodam ſuperaverunt (CHESNAU *Obs. med. p.* 421.). Eundem in finem incolae insularum Hebridum in dolore capitis et artuum eadem imponunt (MARTIN *Descr of the Weſtern Islands of Scotland*, *p.* 77. 178.), prout iam MATTHIOLUS (in DIOSC. ed. BAUH. *p.* 681.). — Scabiem a contactu plebs Avione (Avignon) in Gallia brevi ſanat herba recente diſſecta et contuſa, demum pauxillo olei olivarum remixta, qua ipſa partes affectae perunguntur, unde cutis inflammatur et rubeſcit, item calor febriſque accedunt, aſſentiente medico experto (VICARY in *Mem. de la Soc. R. de med. tom.* 3. *p.* 186.).

Tutus tamen quoque eius internus uſus eſt, cuius veſtigia quaedam maiores noſtri reliquerunt, quorſum narratio MATTHIOLI de efficacia in quartana et TRAGI de virtute in hydrope pertinet. Sed quae magis medicos ad imitationem invitant, ſunt pericula lectu digna, quae ill. WENDT auctorem habent, teſtem ſucceſſus cl. MüLLERUM (V. EJUSD. *Diſſ. cit. p.* 22. *ſq.*). Nimirum, iſto auſpice, Vitalba acrimoniam scrophuloſam mitigavit, cephalaeam

laeam diram rheumaticam sustulit, luem venereamm inveteratam et ulceribus emaciatione corporis, vitiato pectore, diarrhoea, insudatione rel. stipatam sanavit. Videntur pauciora hactenus experimenta cum illa fuisse capta, attamen consectaria deduci potuerunt haec, quod aliis vere medelam attulerit, aliis modo mite levamen, subinde quoque spem fefellerit. In binis lotium largius ex usu fluxit. Infusum vero ad cyathos ternos quotidie haustum est.

Tanto tutius usurpatur in medicina, quum in Gallia turiones eius in cibum recipiantur (SAUVAGES DE LA CROIX *l. c.*), ut alia obscurius de usu cibario dicta omittam, sub quo simul subinde alvum movendi scopus fuit.

374. b.

(Vol. 3. p. 167. pone Prunum Laurocerasum.)

Pharm. PADI *Cortex; Baccae.*

Prunus Padus; floribus racemosis, foliis deciduis basi subtus biglandulosis LINN. *Spec. pl. p.* 677. Cerasus racemosa sylvestris, fructu non eduli C. B. Icon: *Flor. Dan. tab.* 205. Arbor Europaea, in sylvis, praecipue locis depressis, crescens, in Svecia ad sepes pagosque crebra.

Placet fragranti florum vere erumpentium odore et elegantia, sed hisce denatis ob aphides, quibus conspurcatur, taedium parit. Fastidiunt herbam equi, quin caprae (LINN. *Fl. Svec. p.* 166.). Lignum nonnisi flexilitate et laevitate sese commendat. Rarissimi usus medici, sed non spernendi. Hinc locis, ubi deficit, per depactos ramos propagare eam, quod facile, operae pretium est.

Corticis praecipue mentio facienda est. Recens ex ramis separatus fragrante odore instruitur, sapore autem amaro et subadstringente ad amygdalas amaras accedente. In sicco similia vestigia remanent. Stratum eius externum praefertur interno, quoniam istud minus ligno-
sum

ſum et magis reſinoſum eſt (COSTE et WIL-LEMET *Eſſais ſur quelques plantes indigenes p.* 63.). Decoctum corticis pallidè luteum eſt, odoris quaſi amygdalarum amararum contuſarum vel florum Perſicorum, ſaporis amari. Ex uncia corticis redundant drachmae duae cum granis quadraginta extracti aquoſi; et ex eadem quantitate corticis grana 116. ſ. drachmae duae fere extracti reſinoſi primi (*l. c.*). Hieme collectus cortex decoctum praebet rubrum, quod vitriolo martis nigréſcit (BERG. *M. m. p.* 402.).

Intermittentes febres corticem ſubigere, non ambigua fide nititur. Celebratus autem triginta ſupraque annos ſcriptione academiae ſcientiarum Nanceianae oblata; ab eo tempore pauperibus plerumque optimo ſucceſſu exhibitus; nec in autumnalibus febribus aegros ſine ope dimiſit. Etiam in quartana et tertiana duplici auxilium praeſtitit conſtans. In pulvere datur ad corticis Peruviani modum vel et in electuario, in quo ſalis ammoniaci additamentum dubium quoddammodo reddit ſolum corticis meritum; cuilibet electuarii praebio ſuperbibita eſt portio decocti corticis (COSTE et WIL-LEMET *l. c. p.* 62.). Non vero in Lotharingia ſola, ſed etiam in Svecia vis febrifuga eius enituit (LUNDMARCK *Diſſ. de uſu Linnaeae medico*, *praes.* ACREL, *p.* 4.).

Fennones moliri curationem ſyphilidis decocto ſaturatiſſimo corticis, iam dudum nota-

tum

tum (Ex GADDIO LINN. *Fl. Svec. p.* 166.): ast paucos modo ante annos per experimenta curatius exposita certiores de virtute ista redditi sumus (auctore BJÖRNLUND in *Vet. Acad. Andl.* 1784. *p.* 209. *sq.*). In affectionibus venereis lenioribus, ut exanthematibus genitalium, oris, gonorrhoea, decoctum solum videtur sanationem absolvisse; graviores mitigavit vel ante connubium mercurii, ei vero iunctum curationis tempus abbreviavit. Vile etiam, quo venditur, pretium, praerogativam prae aliis decoctis, quae cum mercurii usu combinari solent, tribuit. Reliquiis insuper tollendis idoneum censendum. Paratur vero decoctum ex corticis sicci vel recentis concisi unciis sex, ad octo, et aquae cantharo uno ad dimidium coctis, dein collatis. Huius quotidie libra una haustibus quatuor diversis bibitur, maius praebium fastidium parit. Quod alias quoque in quibusdam incidit primis diebus donec ventriculus decocto assuescat. Praeter vim in ipsum virus solatur aegros, qui una cum hoc inquinamentum scorbuticum vel labem concoctionis virium patiuntur (*Ibid.*). Balneis quoque ex decocto Padi contigit, ut pessima symptomata venerea tollerentur, donec subsequente mercurialium administratione perfecte aegri convalescerent (LUNDMARCK in *Veckoskrift för Läkare*, *vol.* 7. *p.* 67. *sq.* Conf. *vol.* 8. *p.* 115.)

Bacca sic dicta drupa est nigra, pisi magnitudinis, saporis acidulo subadstringentis,

nau-

nauſeoſi, nuce ovata rugoſa, intra quam nucleus ſaporis, qualis in Perſicae nucleo. Vix niſi pueris in deliciis eſſe poteſt, prout in Norrlandia pauxillo ſalis ab hiſce ingeritur (LINN. *Fl. Lapp. p.* 115.). Aſt baccae recentes ſive ſiccatae cum nucleis contuſae atque vino albo perfuſae vinum largiuntur Ceraſorum vino sapidius. Fermentationi commiſſae spiritum erogant tanta ubertate, ut ex baccarum congiis duodecim spiritus librae novem redundent (VON AKEN in BERG. *Mat. med. p.* 401.). Baccis in dyſenteria Fennones utuntur (GADD *l. c.*).

MESEM-

MESEMBRYANTHEMUM.

LINN. *Syst. veg. p.* 389. *Gen. pl. p.* 252.

389. b.

(Vol. 3. p. 251. pone Cactum Opuntiam.)

Mesembryanthemum cryſtallinum; foliis alternis ovatis papuloſis, floribus ſeſſilibus, calycibus late ovatis acutis retuſis LINN. *Suppl. plant. p.* 259. Meſembryanthemum cryſtallinum, plantaginis folio undulato DILL. *Hort. Elth. p.* 231. *tab.* 180. *fig.* 221. Planta annua de qua adhuc dubium, an ex Africa ſit (LINN. *Spec. pl. p.* 688.).

Colitur in vaporariis ob gratum papularum, praecipue caulibus inſidentium, pellucidarum, earumque ibidem inſigniter prominentium aſpectum, qui remotius ſpeciem fert ſtirpis cryſtallis glacialibus, obſeſſae; unde Germanicum nomen *Eispſtanze*. Si maior eius copia requiritur, ſeri poterunt ſemina in olla, et plantulae inde enatae in aream auſtro obverſam transferri. Semina haud aegre intra vaporarium apud nos matureſcunt.

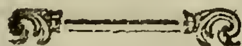
Sapor *herbae* blande ſalinus, refrigerans. Eſt, qui eum cum ſapore terrae foliatae tartari comparat (LIEB).

Tractatulus, de quo mox agam, anſam dedit experimentis quibusdam chemicis cum herba inſtitutis a cll. (CRELLS *chem. Annal.* 1787. *vol.* 1. *p.* 503. *ſq.*) et C. A. HOFFMANN (*Almanach für Scheidekünſtler u. Apotheker* 1788. *p.* 81. *ſq.*), quorum hic mucilaginem, pauxillum tartari vitriolati haud parum vero ſalis digeſtivi et longe minorem quantitatem nitri, elicuit. Tranſeo experimenta ope vehementioris ignis facta.

Commendatio cl. LIEB (in tractatulo: *Die Eispflanze als ein faſt ſpecifiſches Arzneymittel empfohlen*, 1785. 8.) in cauſa praecipue eſt, quod eius hic mentionem iniiciam. Hic ipſe eam adhibuit in infarctu pituitae abdominali, lotio ſuppreſſo vel doloroſe miſſo, ſpaſmo veſicae urinario, item tuſſi convulſiva, uti quidem caſus quatuor de ſucco declarant, doſi cochlearis, cuius integrum pro adulto, dimidium pro infante ſexenni fuit. Mirum paucas doſes et tam exiguam quantitatem tam pertinacibus malis ſuffeciſſe. Nolo hic diſquirere, an ex tam paucis documentis tamque breviter expoſitis tuto ſatis iſtae virtutes colligi poſſint, et dubito adhuc conjecturis additis de virtute eius in corrigenda bile aliiſque morbis tollendis ſubſcribere. Attamen ad iteranda experimenta excitat quoque exemplum cl. MöHRING,

RING, medici Jeverani, ſenis venerabilis, qui de auxilio, quod ſibi in proprio morbo hac herba attulit (*Litteris d. 26. Sept.* 1786.) me olim certiorem reddidit. Querebatur tum, ſe per tres annos cruciatus diriſſimos ex ſpaſmo veſicae urinariae abſque calculo vel haemorrhoidibus perpeſſum. Poſt multa fruſtra tentata, cognita ſcriptione ſupra dicta, uſus fuit ſucco plantae expreſſo, pauxillo ſacchari mixto, eo eventu, ut capto ter vel quater omni bihorio cochleari eiuſdem lotium longe facilius manaret cum dolorum decremento. Continuatus ad tria vel quatuor cochlearia per diem uſus ſolatium confirmavit, unde ad tempus uſque, quo ſcribebat, ſupra quinquaginta uncias conſumpſerat.

Vix videtur herba huius ſtirpis viribus ab affinium, Telephii, Sempervivi, Portulacae, Rhodiolae, herbis differre, quae omnes ſucco aquoſo, ſubſalſo, refrigerante, turgent.

F A G A R A.

LINN. *Syst. veg. p.* 134. *Gen. pl. p.* 60.

430. b.

(Vol. 4. p. 36. pone Amyridem Opobalsamum.)

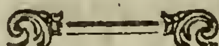
Pharm. TACAMAHACAE *Gummi.*

Fagara octandra; foliolis tomentosis LINN. *Mant. pl. p.* 40. Elaphrium tomentosum JACQU. *Hist. pl. p.* 105. *tab.* 71. *fig.* 1 - 3. Arbor in Curaçao Americes habitans; item in insula Franciae (SONNERAT *Voyage aux Indes orient. tom.* 2. *p.* 27.).

Olim (*Appar. medic. vol.* 1. *p.* 50.) suadente LINNEO (*Mat. med. p.* 215.) Populo balsamiferae gummi hocce sic dictum adscripsi. Iam ex plurium consensu refero ad arborem praefixam. Huic tribuit eandem JACQUINUS (LINN. *Diss. Observ. in Mat. med. p.* 7.); assentitur BERGIUS (*M. m. p.* 71.). Nec ullibi legitur, ex gemmis arboris resinam originem trahere, sed vel sponte vel inciso cortice exsudare .

Quam

Quam inique autem eiusmodi mala rheumatica chronica, qualia (*loc. cit.*) recensui, suffimigiis varii generis tractentur, crebra experientia edocet, ut qua ipsa saepe stasis vel pertinacior evadit, et loco exoptatae discussionis in abscessus et fistulas sive gangraenam transit, vel materia stagnans ad interiora repellitur, unde ossa vicina exostosi vel carie vitiantur, vel haemoptysis, asthma, colici dolores aliaeque viscerum internorum iniuriae emergunt.

SWIETENIA.

LINN. *Syst. veg. p.* 332. *Gen. pl. p.* 209.

431. b.

(Vol. 4. p. 58. ante Aesculum.)

Pharm. SWIETENIAE *Cortex.*

Swietenia Mahagoni; LINN. *Spec. pl. p.* 548. JACQUIN *select. stirp. americ. Hist. p.* 127. Swietenia foliis abrupte pinnatis pinnulis ovato lanceolatis obliquis: floribus ramosis (racemosi dicantur) minimis CAVANILL. *Diss. bot.* 7. *p.* 365. *tab.* 209. Cedrela foliis pinnatis floribus sparsis ligno graviori BROWNE'S *Nat. Hist. of Jam. p.* 158. Arbor foliis pinnatis nullo impari, nervo ad latus etc. CATESBY'S *Nat. Hist. of Carol. vol.* 2. *p.* 81. Arbor in insulis Caribaeis maioribus spontanea. Procera, habitus ob comam amplam elegantemque spectabilis, et ob lignum nitidum magni habitum. Digna nomine, quod JACQUINUS in memoriam viri, commendatione et consiliis de re herbaria quoque meritissimi, illi impertiit, digna grato JACQUINI animo et eiusdem sensu pulchri.

Lignum

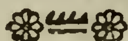
Lignum eius rubro brunum, durum, politurae obsequens; hinc in America non ſolum, ſed et in Europa reliquis lignis pro ſuppellectili varia palmam fere praeripit. Quoniam aqua aegrius corrumpitur nec facile a vermibus conſumitur, pro navibus illud eligunt, ob pondus vero inſigne nonniſi pro earum inferiori parte adhiberi poteſt, pro ſuperiori levius lignum eligitur. Cavendum ſollerter, ne ſubſtituatur aliud ſimile lignum ſub eiuſdem nomine, ut a fabris lignariis in Germania ſaepe fit, e. c. ex Cedrela odorata L. quae pallidius lignum praebet, ex Mimoſis variis.

C o r t i c i s vero hic nominatim res agitur; nam non ad lignum, ut perperam a peregrinatore Londino ad nos praeſcriptum, ſed ad corticem vires medicae pertinent. Hic in trunco extrinsecus aſper deſcribitur et brunus, in ramis et surculis griſeus et laevior. Quae liberalitati cl. WRIGHT debeo numerosa specimina, videntur deglubita de trunco eſſe vel saltim a ramis maioribus. Nempe plano convexa sunt, pedem circiter longa, a tegmine spongioso, extimo plurimam partem cultro liberata, rubicundo bruna, texturae lamellosae, tenacis, lineam circiter craſſa. Siccatus cortex sapore adſtringente et amaro refert corticem Peruvianum, ſed amarior eſt. Deficiente hoc ipso pulvis corticis Swieteniae pro curandis febribus intermittentibus commode ſurrogatur (WRIGHT in *Lond. med. Journ.* 1787. *p.* 287.). Probo ſucceſſu in Jamaica id

factum est (LIND *on the Diseas. in hot. climates p.* 308. WILSON'S litt. ad cel. LODER in SAUNDERS *Beob. über die rothe Peruv. Rinde*). Nempe apyrexiae tempore eadem norma, qua Chinchina capitur, nec obstructiones viscerum vel ulla alia mala sequela inde metuenda est (LAUDER, Chirurgus olim ad classem Jamaic. in *litt. citt.*). Iterarunt quoque eandem medelam Londini. Significatur in fidem rei nomen cl. BAKER (MICHAELIS in RICHT. *chir. Bibl. vol.* 5. *p.* 530.). Accesserunt alia experimenta aeque felicia cll. WILSON, SHELDON, FREAKE; quibus elucet, quatuor aegris in dolore capitis periodico opem tulisse, et unum a febre tertiana liberasse (WILSON). In sano corpore neque pulvis nec decoctum nec infusum nec extractum vel minimum molestiae excitavit (ID.). Ampla drachmae unius dosis taedium facile aegro parit, sed iam ex paucis tam magnis effectus exspectatus redundavit, sensim declinante paroxysmo.

Fraude pluries Swieteniae cortex a venditoribus Peruviano admixtus est (LIND *l. c.*).

Haecce novisse iuvat, donec per iterata tentamina de pretio eius certiores reddamur.

? MY-

? M Y R I S T I C A.

SWARTZ *Prodr. veget. Ind. occid.* 1788. *p.* 96.
THUNBERG *Diss. Nov. gen. pl. P.* 5. *p.* 83.
EJUSD. *Diss. de Myristica moschata* 1789.
DE JUSSIEU *Gen. plant. p.* 81.

483. b.

(Vol. 4. p. 401. ante Winteram.)

Pharm. NUX (potius nucleus) MOSCHATA s. MYRISTICA. MACIS.

Myristica aromatica; foliis ellipticis subtus pubescentibus, calycibus ovatis, fructibus laevibus SWARTZ *l. c.* qui ad Monadelphiam Triandriam refert, flores tamen dioicos agnoscens. Copia illi facta flores ex insula Banda et Isle de France allatos examinandi ad exempla multa, quae intra spiritum vini in museo ill. JOS. BANKS servantur. Myristica moschata foliis lanceolatis fructu glabro THUNBERG in *Vet. Acad. Handl.* 1782. *p.* 49. et *Monogr. cit.*, qui monoicam facit. Descripsit florem et fructum ex partibus spiritui vini inditis, ut tamen et novum lumen de floribus a posteris exspe-

exſpectet. Nooten-Moskaat Boom ex ſpecimibus, ſpiritui vini immerſis HOUTTUYN et SWAGERMAN in *Verhand. door de Hollandsche Maatſchappy der Weetens. to Harlem vol.* 26. *p.* 222. ubi gynandra declaratur cum *tab.* florem repraeſentante. Hiſce varii errores in LINN. *Suppl. pl. p.* 40. 265. *Syſt. veg. ed.* 14. *p.* 493. corriguntur. Ne in novos incidam, omitto Le Muſcadier SONNERAT, cui icosandra monogyna videtur, in *Voyage a la nouvelle Guinée p.* 194. *ſq. tab.* 116. ubi ramus cum fructu abſque flore, qui nec deſcribitur, et *tab.* 117. 118. *fig.* 1. 2. Nux myriſtica, Pala RUMPH. *Herb. Amb. vol.* 2. *p.* 14. *tab.* 4. Arbor magnitudine Pyri vel ultra, in inſulis moluccanis ſpontanea, hodie praecipue in Banda et tribus exiguis eius ditionis inſulis, nimirum Neyra, Lantoer et Pulo ay colitur. In reliquis Moluccis ex pacto cum incolis inſularum inito cultus Myriſticae negligitur, prout rurſus Bandenſes nullos Caryophyllos colunt. Neyraſchenſes nuces optimae ſunt; Pulo-ay autem maximas et elegantiſſimas arbores producit.

Excludere ex ſyſtematibus oportuerat arborem ob ignorationem floris ad noviſſima uſque tempora. Attamen diſcrimina characterum, quae adhuc ſuperſunt, teſtantur, ſcrutinium eius in loco natali nondum ſuperfluum eſſe. Species verae plures quum ſerius detectae fuerint (THUNBERG *l. c.* SWARTZ *l. c.*): difficile diiudicatur, an Myriſticae, alibi viſae, ſint praedicta aromatica, nec ne. Ita Capitaneus

neus FOREST (*Voyage to new Guinea* 1779. *p.* 108.) in insula Manaswary septentrionem versus a nova Guinea sita Myristicam se detexisse narrat. In insula parva a littore australi Novae Guineae haud procul remota cl. COOK arbores pro veris habitas detexit, quarum duodecim arbusculas in insulam Otaheite transplantavit (*London Magazin* 1780. *p.* 307.). Quae in Pulo Candor crescunt arbores, harum fructus carent sapore et odore (Ita quidem ab anonymo auctore libri *Journal of Captain* COOK'S *last voyage* 1781. *Vers. germ. p.* 355.). Sed tacet omnino de hocce invento cl. navarchus KING in *vol.* 3. itinerarii *Voyage to the pacific ocean*, *Lond.* 1785. In ipsa insula Nova Guinea apud nationem Papoux vidit cl. SONNERAT (*Voyage à la nouvelle Guinée*, *p.* 194. *sq.*) duas Myristicae varietates, aromate praeditas, quarum una fructum et nucem gerit sphaericam (Myristica mas dicta), altera fructum et nucem oblongam (Myristica foemina), item tertiam fructu extus rugoso, magnitudine ovi gallinacei, nuce minori et graciliori absque aromate. — Praeter M. aromaticam in India nonnunquam usurpata *M. tomentosa*; foliis ovatis fructu tomentoso THUNB. *Diss. cit. p.* 4. Nux myristica mas, Pala Lacki-Lacki RUMPH. *l. c. p.* 24. *tab.* 5.

Propagandi sese auxilium arbori afferunt columbae, quae nuces deglutitas consumpta modo Macide et pulpa integras per alvum deiiciunt (RUMPH. *l. c. p.* 20.). Avi quoque

que paradisiacae in deliciis est, quae vero inde inebriatur et mortua decidit; quibus factis formicae adrepunt et pedes consumunt. In insula Tanna maris australis vidit cl. FORSTER (*Observations during a Voyage round the world p.* 171.) nucem suo tegmine inclusam in columba sclopeto transfixa, sed magis oblongam et inodoram. Ast aeque certum est, Belgas fructus integros serere, et arbusculas inde enatas transponere commodis stationibus. Hae montosis locis praecipue delectantur, et umbroso et contra ventos muniente aliarum arborum tegmine. Fructus anno quinto vel sexto ferre incipiunt, octavo autem vel nono uberrimam messem concedunt. Haec fit, dum ad maturitatem pervenerunt, quam praesto esse cognoscitur colore epidermidis rufescente et fissuras agente. Tum arbores conscendunt, fructus longis hamis attrahunt et avulsos in terram proiiciunt. Messis vero ter quotannis fit ob diversum florendi tempus, novem vero menses pro maturatione requiruntur. Lucrum mercaturae nucum myristicarum inde ab a. 1621. quo tota ista regio in foederati Belgii provinciam redacta fuit, in manibus Belgarum fuit. Ast diu Gallo-Franci, invidi tanti thesauri, lucrum hoc in suas partes trahere allaborarunt. Fructus, quos a. 1768. ex insulis Philippinis in insulam Franciae adferri, adiutore cl. PROVOST, curarunt, tertiam a me commemoratam varietatem fuisse, cl. SONNERAT *l. c. p.* 196.) existimat. Sed dein in ipsas Moluccanas instituerunt expeditiones suas, rem consiliis

liis promovente cl. POIVRE (Vid. *Notice sur la Vie de Mr.* POIVRE in *Gött. Anz.* 1787. *p.* 477.), primum a. 1770., ex qua vero plurimam partem nuces ſpurias h. e. magnas oblongas, quales in Manilla occurrunt, exigui odoris reportarunt, quum genuinae ſint parvae et rotundae; harum quidem quinta modo pars translata. Altera expeditio a. 1771. felicior, quum in hac ex iudicio commodorum arbitrorum participes verarum facti fuerint (LE GENTIL *Voyage dans les mers de l'inde, tom.* 6. *p.* 688.). Translatio autem in insulas Isle de France, Bourbon et Seichelles facta eſt, et ſucceſſus teſtimonium dedit academia ſcientiarum Pariſienſis *Mem. de l'Acad. de sc. de Paris* 1772. *P.* 1. *p.* 56.).

Fructus drupa eſt, pyriformis, ſulco longitudinali notata, magnitudine fere Perſicae fructus. Extima eius pellicula in hac ſpecie glabra eſt, initio laete virens, matureſcendo gilva. Dehiſcit ſenſim una cum carne ſubſtrata, quam veſtit, albicante, duriuſcula, attamen ſucco tenui repleta; tumque in conſpectum venit membrana pulpoſa ſubpinguis chermeſini coloris in lacinias lineares ramoſas fissa, quae MACIS vocatur. Male igitur in pleriſque linguis Europaeis haec membrana floris nomine venit e. c. Muskotblomma, Fleur de Muſcade. Haec immediate cingit nucem, cuius putamen nigrum ſine pedunculo obverſo obtuſum eſt, altero inſtructum acumine exiguo. Inter hoc, quod tenuvius nonnihil eſt cortice nucis

nucis avellanae, latet nucleus subrotundus pallide cinereo brunus, reticulate rugosus, utrinque obtusus, qui ex parenchymate carnoso pingui consistit, ex acu infixa oleum emittente. Atque haec ipsa pars in vita communi nux moschata s. myristica audit, *nucleus* maiori iure dicenda. Figuras elegantes omnium harum partium praestitit cl. GAERTNER (*de fructibus et seminibus plant. tab.* 41. c. explicatione *p.* 194.). Sponte patet descriptionem a me dictam ad recentem fructum pertinere.

Transmittitur vero ad nos unice nucleus, qui siccus subdurus est, cultro facile discinditur, interne flavescens venis fuscis; et Macis, quae siccatione luteo sanguineum colorem adipiscitur. Fructibus collectis cultro extimum putamen aufertur et in sylvis, ut putrescat, relinquitur. Domi Macis primum separatur caute, et sole super quadratis receptaculis exstructis siccatur; tum ipsae nuces per tres dies solis ope siccantur; quidam in eundem finem in aedibus per mensis spatium super tabulatis easdem exponunt. Ita luridae factae fustibus vel saxo supervolvendo contunduntur, quo putamen frangatur. Sequitur tum nucleorum dispertitio in tres cumulos; quorum primus maximos et optimos in Europam transmittendos complectitur, alter viliores, in Indiis consumendos, tertius minores et vilissimos, oleo eliciendo potissimum destinatos. Nucleis libratis emptor eos intra corbulos in cupam

aqua

aqua calcis repletam bis vel ter immergit, quo a putredine muniantur, tumque in promptuariis in acervum excutiuntur.

Macis vero ſiccata aqua marina conſpergitur, ne ob fragilem naturam comminuatur in exigua fruſtula, vel quod probabilius, ut putredo et inſecta arceantur; tum ponderatur et ſacco inditur ad libras uſque 161., pedibus firmiter compingendo, alioque ſacco prior obvelatur, ut in Belgium transmitti queat.

Cultum vel meſſis et conſarcinationis rationem penitus cognoſcendi avidius prolixiori rerum omnium enarratione ſatisfaciunt RUMPHIUS (*l. c.*), et teſtes digniores forſitan adhuc fide, commiſſarii iurati BOUDENIUS et HAUPTIUS (in VALENTINI *Hiſt. ſimpl. p.* 461. *ſq.*), qui ex inquiſitione in Banda ipſa facta a. 1682. rationem omnium momentorum reddunt, et calculis per decennia ſubductis lucrum inſigne, in ſocietatem iſtam ex nucleis et macide redundans deſcribunt.

Olim diſtinguebatur ſedulo inter *nucem moschatam marem*, ſive spuriam, quae ſpecie altera longe maior, oblongo rotunda erat, nullius vel exigui modo ſaporis et odoris, ex Malabaria (Panem Palka RHEED. *Hort. Malab. tom.* 4. *p.* 9. *tab.* 5.); et *foeminam*, quae noſtra eſt: hodie haec unice in uſum trahitur, et ridemus ſexuale nomen.

Odor

Odor *nuclei* noviter diſſecti vel raſi grate fragrans, ſapor aromaticus ſubpinguis, linguam blande pungens et os grato calore replens. Deſtillatione cum aqua, praevia digeſtione, prodit cohobatione aqua lactea ſimulque oleum ſubflavum in superficie aquae reſidens, una cum glebulis albidis, quae non camphora ſunt, ſed oleum congelatum (GAUB. *Adverſ. p.* 37. *sq.*). Oleum iſtud aethereum $\frac{1}{25}$ ſecundum CARTHEUSERUM, $\frac{1}{32}$ ſecundum NEUGANNUM (*Chem. vol.* 2. *P.* 3. *p.* 431.), $\frac{1}{16}$ autem ſecundum SPIELMANNUM (*M. m. p.* 282.) conſtituit. Praeter hoc autem largior longe copia olei unguinoſi in nucleis reſidet, ſcilicet ultra $\frac{1}{4}$ (NEUMANN), vel $\frac{3}{8}$ (CARTHEUS.), vel $\frac{1}{3}$ (SPIELMANN.); et hoc quidem expreſſione eruitur et denſitatem butyri habet, unde maiori iure butyrum nucis moſchatae diceretur, quam, ut vulgo fit, oleum nuciſtae. Eſtque hoc unctuoſum, opacum, albo rubellum, odoris ſaporisque aromatici, ſed levioris comprehendens tam volatiles partes odoras et ſapidas, quam ſebaceas, inodoras, inſipidas (Vid. GAUB. *l. c. p.* 42.), haeque inſtar vehiculi sunt priorum. Spiritus vini ſolvit $\frac{1}{4}$ (NEUM *l. c. p.* 432.), quippe hoc pondus extractum ſpirituoſum efficit, quod linguam et nares efficaciter ferit. Aqua rurſus extracti pr. $\frac{5}{6}$ reddit odore ſaporeque omnino carentis. Sponte igitur elucet, quale menſtruum eligas. Partes terrae ſupra tertiam partem conſtituunt.

Macis

Macis olei aetherei odorati $\frac{1}{64}$; et olei unguinosi bruni odoratissimi, unguenti consistentiae $\frac{1}{8}$ exhibuit (SPIELMANN.); extracti aquosi pr. $\frac{1}{4}$, spirituosi pr. autem plus (NEUM. *l. c. p.* 437.), scil. eius uncias quatuor et dimidiam ex libra civili macidis.

Inter veteres medicos nuclei primam mentionem Arabes iniecerunt, et inter hasce AVICENNA. Hodie et ille et Macis condimentum vulgare in cibis ditiorum sunt. Macis magis aromatica est. Atque sic omne aromatum meritum in palato grate stimulando et viribns digestionis ventriculi sollicitandis continent. Saccharo condire fructus nondum maturos Belgae in India solent; item muria condire encheiresi et faciliori et minus pretioso (RUMPH. *l. c. p.* 22.). Saccharo conditi solent etiam in Europam transferri, ut delicias secundae mensae ditiorum augeant; licet nec suo commodo careant in stomacho roborando.

Ob calidam naturam nonnisi in chronicis quibusdam morbis admitti dictae istae partes possunt; et nucleorum praecipue ratio habetur. Non pugnat contra nucleos, quod largius ingesti vertiginem, deliria, pectoris oppressionem, mortem attulerint, quum omne nimium in vitium vertatur. Dictorum incommodorum exempla varia recenset RUMPHIUS (*l. c. p.* 21. *sq.*), delirii nominatim LOBELIUS (*Obs.* 570.), et una cum hoc stuporis, somnolentiae aliorumque vitiati systematis nervosi sym-

ptoma-

ptomatum SCHMID (in *Miſc. n. curioſ. Dec.* 2. *ann.* 2 *p.* 278.) et CULLEN (*Treatiſe of the Mat. med. vol.* 2. *pag.* 204.). Vaporum arboris effectus noxii in iis, qui ſub ea pernoctantur, tamen ſuſpicionem latentis in arbore veneni movent. Ventriculum et inteſtina relaxata egregie roborat, et flatus inde collectos diſſipat, vomitus quoque ex ſenſilitate nimia enatos compescit. Praeſertim alvi profluvia, diarrhoeam nimiam et dyſenteriam ſtimulo prius eiecto coërcet. Augetur haecce vis toſtione nucleorum, quae olim magis, quam hodie, in uſu fuit. Rarius ſola nuclei aliqua portio exhibetur, quam in miscela commoda, vel in praeparatorum iam recenſendorum aliquo genere, quorum quaedam nonniſi extrinſecus adhibentur, In reliquis aemulatur aliorum aromatum virtutes, modo memineris, multum unguinoſi reconditum habere.

Macidis vires ſuppares, cuius tamen oleum aethereum magis volatile et nonnihil acrius.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

Oleum Destillatum nucis moſchatae *Ph. omn.* Vide de natura et praeparatione ſupra dicta. Ad paucas guttulas contra affectiones primarum viarum dictas inſtar Elaeoſacchari capi poteſt. Abdomini quoque inungitur, et partibus paralyticis.

Oleum

Oleum Expressum nucis moschatae *Ph. omn.* e. c. *Ph. Würt. p.* 126. Ex contusis nucleis et per vapores aquae emollitis. De hoc quoque ad partem supra dictum. Transmittitur ex India plerumque in urceis terreis, et molle et fragrantius est, coloris lutei. Aliud solidas massas refert, plerumque planas et quadratas, odoris debilioris et coloris pallidioris, idque ex Belgio petitur. Saepe corrumpitur spermate ceti, scilicet contunduntur nuclei ruditer, admiscetur sperma ceti et digestis iis exprimitur pingue (FERBER *n. mineral. Beytr. vol.* 1. *p.* 336.). Externe unice in torminibus, vomitu, alvi fluxu, abdomini illinitur, et linimentis unguentisque nervinis stomachicis additur. Balsamis odoris saepe quasi fundamentum praebet, a quo reliqua recipiuntur.

Balsamus nucistae *Ph. W. p.* 30. Paratur ex combinatione utriusque dictorum oleorum. Usus externus in iisdem affectionibus.

Oleum destillatum macidis *Ph. omn.* Vid. supra. In vetusto generantur crystalli pellucidae flavescentes, saccharo cando similes, ardentes flammae candelae admotae; spiritu vini, oleo terebinthinae et amygdalarum nonnisi praevia ebullitione solubiles, sed refrigerio rursus menstruum reliquentes; aquae ebullientis nonnisi magna quantitate solubiles (WIEGLEB in *not.* ad VOGELS *Lehrsätze der Chemie p.* 221.).

Aqua melissae spirituosa *Ph. Würt.* *p.* 20. Aqua carminativa spirituosa *l. c. p.* 11. Aqua anhaltina *l. c. p.* 8. Aqua mastichina *l. c. p.* 19. Elixir balsamicum spirituosum HOFFM *l. c. p.* 53. Elixir vitrioli mynsichti *l. c. p.* 58. Emplastrum de crusta panis *l. c p.* 61. etc. nucem moschatam continent; species imperatois *l. c. p.* 178. etiam Macidem. — Olea alterutrius occurrunt in balsamo stomachico *Ph. W. p.* 31. Balsamo succini *l. c.*

Taedet vel titulos transcribere omnium et singularum formularum, Germanorum dispensatoriis insertarum, a quarum usu iam multitudine receptorum absterremur.

B.

B.

PARTES VEGETABILES.

Ignoti generis vel speciei.

I. RADICES.

I.

Pharm. CALAGUALAE s. CALAGUELLAE *Radix.*

Radix Americam meridionalem et nominatim ditionem regni Peruviani Quito patriam habet. Praeter Indos apud Italos celebritatem noſtro tempore obtinuit. De ſtirpe ipſa hactenus modo reſcivimus, quod folia gerat, Aſplenii Scolopendrii foliis ſimilia, ſed minora, et filicis ſpecies ſit, quantum ex deſcriptione obſcura colligi poteſt, Polypodii generi aſſocianda.

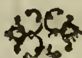
Radix genuina (quam hactenus non vidi) nodoſa eſt , qualis in Polypodio vulgari vel Oſmunda regali, ſaporis expers. Et haec quidem unice efficax; nam cavendum, ne confundatur cum duabus aliis inertibus; quarum una dicta Calagualae foeminae radix foliis largiſſimis inſtructa, et ſeminibus, ut fertur, deſtituta; alia Calagualae ſpuriae nomine venit, ex lucro aliquando subſtituta (V. *Della radice di Calaguala Lettera del Sig. Dott.* DOMENICO LUIGI GELMETTI *al chiar. Sig. Dott. Giammaria Mazzi*, quae epiſtola inſerta legitur in *Giornali della Medicina*, *tom.* 5. *p.* 409. *sq.* et BRUGNATELLI *Biblioteca fiſica d' Europa*, *P.* 5. *p.* 135. *ſq.*).

Prima eius, quoad ſciam, mentio fit in diario medico Londinenſi (*Lond. med. Journal. vol.* 5. ex recenſ. MICHAEL. *Bibl. vol.* 1. *p.* 186.) ubi poſterior nominis ſcriptio obtinet et Romae contra hydropem uſurpatam radicem fuiſſe, optimo ſucceſſu traditur. Reliqua clariſſimo GELMETTI debentur. Indi decocto radicis in pleuritide, contuſionibus et apoſtemate interno utuntur. Hisce cognitis prima experimenta Mantuae capta. Quatuor exemplis per partes expoſitis in Italia, duce viro cl. dicto, ſalutarem effectum praeſtitit. Unum ſpectat ad affectiones varias pectoris ex contuſione moleſtas et chronicas; alterum ad febrem hecticam ex pleuritide; tertium ad pleuritidem diram; quartum ad colicam convulſivam cum febre, vomitu bilioſo et obſtructione alvina.

Con-

Conficitur ex dictis, vim aperientem attenuantem, resolventem illi inesse. Ratio autem radicem exhibendi in decocto est, parato ex radicis drachmis duabus et aquae communis quantum satis, sive libra sesquialtera ad tertiae vel quartae partis consumptionem coctis. Et huius quidem cyathi aliquot instar Theae bibuntur. Unde diuresis copiosa absque ardore tamen vel dolore in viis urinariis.

Certiora iam exspectamus ex commentatione extra Italiam hactenus non dispertita, quam cl. CARMINATI de radice Calagualae novissime Ticini regii edidit, in qua, tam propria quam ill. FRANCK (*Litt. Eiusd.* ad me 1791. vernae) experientia suffultus inertiam huius radicis demonstrare narratur.

2.

Pharm. CASSUMNIAR. s. CASUMUNAR, s. RISAGON, s. BENGALE *Radix.*

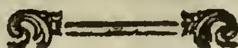
Nomina tria priora fictitia sunt ad celandam stirpem, quarto autem sive Bengale in India innotescit (RAII *Hist. plant. tom.* 3. *p.* 649.). Nempe ex India orientali transfertur.

Radix comparet divisa in varia segmenta, mox secundum longitudinem, mox transversim in orbiculos, qui diametro circiter digitum aequante et a linea ad pollicem crassi sunt. Adhaeret parenchymati interno, pallidiori, albido flavo, cortex nodosus, hinc inde circulis horizontalibus distinctus, cinereo flavus. Decennio septimo praeteriti seculi in Angliam pervenit, et commentatiuncula de eius virtutibus tum typis impressa ad commendationem multum tunc temporis contulit medicus PEACHY, qui nomen Cassumuniar illi dedit (SLOANE in *Phil. Trans. n.* 264. *p.* 580.), aliusque MARLOW (DALE *Pharmacolog. p.* 276.) socius indicatur. Cel. MEAD quoque illi multum tribuit (QUINCY *Pharm. p.* 84.). Hinc diu in *Pharmacopoea Lond.* et *Edinburg.* locum obtinuit, exclusa tamen in novissimis.

Sa-

Sapore proxime ad Zedoariam vnlgarem venit, amaricante et aromatico, ut et ſenſum camphoraceum linguae imprimat; ideo forſitan illi adſcriptum ſuit a DALEO aliiſque nomen Zedoariae radice lutea ex BREYNIO (*Prodr.* 2. *p.* 207.), qui tamen de ſtirpe ipſa nihil certi conſtituit. Odor fragrans Zingiberis. Spiritus vini vires maxime evoluit indeque aſciſcit colorem profunde croceum, prout ipſum extractum inſpiſſando tincturam. Hoc gratam amaritiem et calorem conſtantiorem guſtanti impertit.

Stomachicam vim ineſſe radici, quilibet facile dabit. Praeco qui eius olim fuit, cl. PEACHY extulit eam, ut ſolent alii ſimiles medicamentorum laudatores, in morbis multiplicis diverſitatis, in apoplexia, paralyſi, vertigine, motibus convulſivis, affectionibus hyſtericis, torminibus (RAIUS *loc. cit.*). Sed, poſt cognitam naturam remedii cuiuſdam, ſanior pathologia optime docet, quando illud proficiat, quando noceat. Corrigi corticem Peruvianum eius ope idem venditavit (*l. c.*): ſed nihil ille cortex mali continet, ſi a ſcito medico adminiſtratur.

3.

Pharm. CHYNLEN *Radix.*

Ex China attulit illam peritiſſimus in arte ſua et ſcientia phyſices et hiſtoriae naturalis pariter inclytus navarchus Svecicus EKEBERG et cel. BERGIUM (*Mat. med. p.* 908.) de uſu medico ibidem obvio certiorem reddidit. Nec alios fontes hactenus adire licet notitiae eius cupidis.

Radix deſcribitur cylindrica, ſubtoruloſo flexuoſa, craſſitie pennae anſerinae vel anguſtiori rugosa, ſubſquamata ſetis ſubulatis frequenter exasperata, fragilis ex luteo rubra. Proſtat fruſtulis pollicem vel ultra longis.

Odore caret, ſed ſapore valde amaro et tenaci inſtruitur, ſalivam tingit colore croceo. Chinenses magno eam pretio vendunt, eiuſque ſtomachicam virtutem praecipue depraedicant, quam infuſione radicis cum vino ſibi in uſum vertunt in colica, concoctione ciborum labefactata ſimilibuſque vitiis. Confirmat egregiam efficaciam ex ſua experientia cl. BERGIUS, qui tamen quibuſdam emeſin excitaſſe obſervavit.

4.

4.

Pharm. COLUMBO, aliis CALOMBAE, COLOMBAE, COLUMBAE, CALUMBAE *Radix.*

Primus, qui radicis Calumbae, ut eam nominat, quantum novi, meminit FRANCISCUS REDI (*Experimenta circa varias res naturales* 1685. *p.* 142.) eſt, qui ad nova experimenta cum eadem excitat et alexipharmaci maximi laude diſtinctam ſignificat, abſque alia ulla de iſta commemoratione. Eodem forſitan tempore JO. CURVUS SEMMEDUS (*Pugill. rer. indic. s. Hiſt. varior. ſimpl. ex Ind. orient. Amer.* Verſ. VATERI 1722. *p.* 37. Quando archetypus prodierit lingua Luſitanica neſcio, auctor vero alium librum iam edidit a. 1697.) eam memorat, qui licet plurimis virtutibus eam ornet, quam ſobrio iudicio reſpondent, laudat tamen etiam in affectionibus vero magis conſentaneis, ut doloribus colicis, contra pravas digeſtiones ventriculi, in diarrhoea, in flatulentia. Arbitror utrumque ſignificaſſe eandem, quae, recentius Anglorum praecipue praeconio, apparatum medicaminum auxit.

Quan-

Quantum hactenus erui potuit, ex testibus idoneis, qui diu in India orientali versati sunt, stirps in continente Asiae parte crescit, et inde in urbem Columbo insulae Zeylonae transplantata est, unde per totam iam Indiam dispergitur. Memorabile est, quod horum unus indicaverit in Zeylona et Anglicis coloniis lingua Lusitanica *Rays de Mosambique* vocari (PERCIVAL'S *Essays medical and experimental. vol. 2. p. 3. sq.*). Respicit hoc nomen aliam, quam Asiaticam patriam, scilicet Africanam. Cognitum enim recentius est, radicem a Lusitanis e Mozambique Tranquebariam adduci, ibi a Caffris in continenti emptam prostare et mercem lucrosam esse (KöNIG litt. in RETZ. *Obs. bot. fasc. 4. p. 5.*).

Iusta fuisset exspectatio, fore, ut radix per Belgas potius priusque, ut in quorum possessione urbs Columbo est, quam per Anglos in medicorum notitiam venisset. Ast in Anglia iam per quinquaginta circiter annos cognita et passim usitata fuit (WHITE'S *Treatise on the management of pregnant and lying in Women, ed. 2. p. 75.*). Ab eo autem tempore inprimis celebrata in nostra Europa est, quo cl. PERCIVAL experimentorum ingeniosorum cum ea captorum recensum evulgaret (*Lib. cit.* , cuius primum caput inscribitur: *On the Columbo Root.*), adeo ut iam in recentissimis designationibus pharmaceuticis tantum non omnibus, iis adeo, qui selectu rigidiori delectantur, ut *Pharm. Lond. Edinb. Rossica* locum ob-

obtineat, et in quolibet lautiori pharmacopolio iam obviam veniat.

Radix transfertur dissecta vel in orbiculos, qui pollicem dimidium ad tres diametro aequant, vel in frusta quartam pollicis partem ad duos usque pollices longa. Extrinsecus vestitur sub hacce forma cortice rugoso, crasso, ex viridi profundius bruno. Interna pars pallide flava est et medio contrahitur, ita ut intra tumidum marginem concavitatem formet rugosam centro, ut videtur siccationis adiuvandae causa, perforato. Discerni oculis in orbiculis facile possunt tria strata, cortex, pars lignea et medulla, quae ipsa blandior est reliquis et masticata copiam mucilaginis effert. In pulverem redacta viridescentem colorem induit et humiditatem attrahit. Fricta cultro aroma spirat, gustata ingrate amara at modice pungens sentitur. Sapor ingratus corrigitur additamento corticis Aurantiorum in utriusque infusione (PERCIVAL *l. c. exper.* 2. *p.* 20.).

In putredine carnis bovinae arcenda Radix haec cortice Peruviano inferior est (*l. c. exper.* 4. *p.* 22.), etsi omnino in infuso radicis caro diutius illaesa persistat, quam in mera aqua. In corrigenda putredine iam enata cedere quoque cortici dicto debet (*l. c. exper.* 5.). Felli bovino autem putredine corrupto illico integritatem restituit, quum contra ea infusum corticis Peruviani foetorem manifeste augeret et coagulum illi inferret (*l. c. exp.* 6.).

6.). Euntes adhibita bile recente hominis violenta morte absumpti in foetore corrigendo idem fuit BERTRAND DE LA GRESIE in *Hist. de la Soc. de Med. tom. 2. p. 293.*). Elegans inde conclusio deduci potest ad efficaciam illustrandam, quam in cholera aliisque malis abundantia et depravatione bilis copulatis praestat, de quibus infra uberius, et ad salutarem usum huius medicinae, etiamsi evacuationes necessariae non praecesserint. Simul elucet, cur in eiusmodi morbis cortex minus salutaris censendus sit. Addendum tamen magni viri ill. CULLEN (*Treatise on the Mat. med. vol. 2. p.* 78.) dubium, an vere specificam virtutem in bilem exserat. In fermentatione et acore ciborum coërcenda radicem valere cognoscitur mixtura ex mica panis, carne veruecina assata et iususo radicis Columbo parata, quae ipsa ne post decimum quidem diem acorem manifestavit, quum contra miscela, in qua omissa erat radix, fermentationem subiret post duodecim horas et post quadraginta octo horas acorem contraheret (PERCIVAL *l. c. exp.* 8.). Arteriae ictus non auget ore capta, ut igitur non amaris calefacientibus annumerari possit, nec hecticis et phthisicis, quando amara ventriculus labefactatus requirit, noceat (*l. c. exp.* 10.).

Destillatio radicis cum aqua nullum olei vestigium prodit, attamen debilem saporem balsamicum habet et odorem quasi ex Cumino (CARTHEUS. *Diss. de radice Colomba* 1773. recus.

recus. in EJUSD. *Diss. phys. chym. med.* p. 149.). Ex radicis uncia una, digesta cum aqua sufficiente, infusum subfuscum redundat valde amarum et blanda evaporatione extracti drachma una cum granis viginti quatuor, quod ipsum valde amarum, sed odoris descripti debilis. Tinctura cum spiritu vini facta saturate flava odoris balsamici grati, ad moschum vel Hyacinthum accedentis, et saporis intense amari; extracti spirituosi primi grana modo viginti quatuor ex uncia radicis evolvuntur (CARTHEUS. *l. c.*). Vinum cum radice digestum mediocriter amarum est. Extractum ex spiritu vini et ex aqua iunctim moderatioris ignis ope ad iudicium narium et linguae virtute non cedit pulveri radicis ipsius; quod et ipsa administratio in aegris confirmat, nisi extractum praestantius habendum sit (PERCIVAL *l. c.* p. 22.). Minutiae sub hisce experimentis obviae, vel alia remotioris usus sunt aliunde petenda (ex CARTHEUS. *Diss. cit.* et *Hist. de la soc. de med. de Paris*, tom. 3. p. 243. *sq.* auctore pharmacopola JOSSE.). Id tamen ex hisce consequitur, quod odorae partes, licet in reliquis primaria [illegible] us resideat, avidius a spiritu vini, quam aqua excipiantur, et gummosarum plus quam resinosarum radici insit. Infusum radicis aquosum celerius corruptelam init, quam illud reliquorum amarorum, nam intra nychthemerum sedimentum in eo apparet copiosum et intra biduum viscosum et vapidum evasit (PERCIVAL *l. c.* p. 20.).

Ab

Ab Indis iam dudum eximium remedium in affectionibus variis ventriculi et intestinorum habita radix fuit. Subscribit recentior experientia, quae et in bilis vitiis corrigendis excellere docet. Indi radicem concisam vel rasam cum vino Maderaico ingerunt (PERCIVAL *l. c. p.* 4.).

Ad coërcenda alvi profluvia effrena et vomitus pertinaces sedandos magni nominis est. In dysenteria tam apud Anglos (PRINGLE in GAUB. *Adverſ.* PERCIVAL.) quam Batavos multum valuit (CARTHEUS *l. c. p.* 142.), nec in Gallia spem fefellit (BERTRAND DE LA GRESIE *l. c. tom.* 1. *Hiſt. p.* 344. *tom.* 2. *p.* 292.). Imo iam initio diarrhoeae vel dysenteriae, quo adstringentia nocunt, haec radix et cum fructu praecipitur, et tum antispasmodicam virtutem exserere videtur, quum constet multas turbas nonnisi irregularibus primarum viarum motibus excitari; declinante tamen morbo convenientior est (PERCIVAL *l. c. p.* 8.). — Nauseae et vomitui gravidarum (WHITE *l. c. p.* 75. PERCIVAL *l. c. p.* 13.) et puerperarum egregie subvenit; in hisce febre puerperali existente ob vim bilem vitiatam et exundantem temperandi confert ad scrupulum vel drachmam dimidiam in pulvere, vel in extracto vel in infuso ter vel quater de die data; tantoque magis conducit, si simul alvus nimium fluxa est (Conf. VERRYST in *Verhandel. door de Hollandſche Maatschappye der Weet. te Haarlem*, *P.* 21. *p.* 6.). Vomi-

tus

tus, qui biliosam colicam comitatur, praevio emetico huius radicis infusi compescitur (PERCIVAL *l. c. p.* 8.). Nec infantili aetati adversa est, quae saepe sub dentitione vomitu et diarrhoea tentatur; hosque tanto felicius iuvat, si ad acidum frangendum cum pauxillo creatae vel magnesiae iungitur (*l. c. p.* 11.). Imo in habituali vomitu, si a debilitate vel nimia irritabilitate ventriculi, acore, bili acri, secretione vel iusto uberiori vel depravata succi pancreatici, enascitur in connubio aromatum, martialium vel absorbentium levamen insigne affert (*l. c. p.* 12.). Supprimit quoque in intermittentibus febribus autumnalibus vomitum, quo frequenrer stipantur; et si cortex Peruvianus ob emesin crebram inanis est, opii vices in delendo vitioso isto ventriculi sensu agit (VERRYST *l. c.*). Queritur tamen CULLEN (*Treatise of the Mat. med. vol.* 2. *p.* 78.), licet multis medelam vomitus attulerit, haud paucos tamen spe excidisse; quin iis casibus, in quibus redundantia bilis subfuit. - Cholerae obicem ponere, saepe exploratum est, et in hac simul cum evacuantibus torminum saevitiam frangit, bilem corruptam emendat, motus praeternaturales sopit, et vires erigit. Nautis drachma dimidia ad duas pulveris omni trihorio vel quadrihorio data (JOHNSON apud PERCIVAL *l. c. p.* 6.). Aliis suffecit in hoc morbo minor dosis decem (MAKITTRICK *de febre Ind. occid. maligna flava* in *coll. diss.* BALDING. *vol.* 1. *p.* 143.), quindecim, vel viginti granorum, in cochleari uno vel altero

aquae

aquae Cinnamomi vel Menthae ſimpl. (GARDINER *on the animal oeconomy, p.* 347. *sq.*). Profuit in cholera ex eodem fonte orta, poſt praemiſſos lapides cancrorum cum ſucco Citri eandem adhibere (*Veckoſkrift för Läkare, vol.* 2. *p.* 77.). – In hiſce morbis ſanatis prout manifeſta ſaepe bilis vitia praeſto fuerunt, ita in febribus bilioſis ipſis ſalutem affert. Laudatur connubium tartari vitriolati et quidem utriuſque ad grana quindecim, vel viginti (PERCIVAL *l. c. p.* 9.); evacuantibus praemiſſis nihil efficacius eſt ad nauſeam et vomitionem ſedandam; et etiamſi remiſſiones manifeſtae ſint, longe tutius exhibetur in hiſce quam cortex Peruvianus, et efficaciter bilem corrigit, ventriculum roborat et vires reſtaurat (HAYGARTH apud PERCIVAL *p.* 10.).

Abſentibus quoque vitiis, quae dixi, bilis et ſpaſticis conſtrictionibus, ſtomachicum primi ordinis conſiderandum eſt, languente vigore ventriculi et primarum viarum indeque proficiſcentibus cibi appetitus iactura, concoctione laeſa, flatibus, nauſea. Placuit ſimplex decoctum aqua factum, cochleatim pluries ſumptum (SELLE *Handb. d. med. Prax. p.* 683.), item pulvis eius aromate quodam commixtus, vel infuſum vino Maderaico paratum; deficiente autem bile, miſcela pulveris cum felle bovino pilularum forma aegris conſultum eſt (PERCIVAL *l. c. p.* 12.).

5.

5.

Pharm. IKAN *Radix.*

Ex ſpeciminibus, quae coram habeo, deſcriptionem *Radicis* exarare licet. Sunt haec ovato-oblonga, nonnihil compreſſa, utrinque attenuata, magnitudine nucis olivae, vel paullo exiliora, altero extremo deſinentia in filum tenue duorum ſupraque pollicum, quod videtur fibrilla eſſe. Epidermide externe obducuntur ex luteo griſea, rugoſa, arcte adhaerente parenchymati, interne duro, corneo, ſubpellucido, quod media parte comprehendit ſimilem radicem contiguam, cuticula ſua limitem denotantem. Bulbus videtur radix quaſi ex orchidea plauta, et ſimili modo inter dentes commanſa ſeſe habet, et diuturniori ibidem mora mucilaginis aliquid exundat. Bulbulum tamen innatum maiori in radice Saleb ſaltim non conſpicio. Odoris expers, nec equidem aliquid acre illi ineſſe ſentio. In provincia Chinenſi Suchuan, ex qua provenit, planta creſcere fertur (HAGEN *Leherbuch der Apothekerkunſt*, *ed.* 2. *p.* 386.).

De morbo, in quo adhibeatur, nihil habeo, quod tradam. Servant modo pharmacopolae noſtri radicem inter rariora exotica.

6.

Pharm. LOPEZ s. LOPEZIANA *Radix.*

Nomen duxit a JOANNE LOPEZ PIGNEIRO (JUAN LOPEZ PINEIRO) Lusitano. Prima de hac radice narratio mihi obvenit apud FRANCISCUM REDI (*Fxperimenta circa varias res naturales*, *p.* 138.), nisi illi coaevus censendus SEMMEDUS (*Histor. variorum simplicium exoticor. p.* 40.), de quo dubio supra (*p.* 154.) dixi, qui hanc quoque radicem significat. REDIO teste in provincia Zanguebar Africae in ripa fluminis Cuama LOPEZIUS hanc radicem invenit. Ex alia relatione Asiam patriam habet, et ex Goa in insulam Malaccam, indeque Bataviam transfertur (GAUBII *Adverss. varii argument. p.* 80.); alius iterum edixit, Malaccae insulae propriam esse, mutuoque commercio tam Goam ad Lusitanos, quam ad emporium Batavorum Indicum pervenire (*l. c. p.* 89.).

Ex arbore originem traxisse, visu facile cognoscitur; nec videtur ex arbusculo, ut quidem cl. REDI indicatum, colligi, quum aliquando ramos insignis crassitiei repraesentet. Proletarie valde hactenus modo arbor descripta est

eſt (apud REDI), ut soli radici inhaerere neceſſe ſit. Haec ipſa inter Europaeos medicos non niſi ab anno inde 1771. inclaruit, quo GAUBIUS illam ex tenebris ſuis protraxit, et propria et aliorum medicorum in Belgio degentium experientia pretium eius conſtituit. Iam et in officinis largius inſtructis copia illam aegris praecipiendi exſtat, per Belgas in Europam tranſvecta.

Servantur bacilli diverſae longitudinis, octo adeo vel novem pollicum, craſſi pollicem unum, imo duos, ſaepe exiliores, lignoſi, quorum lignum colorem ſtramineum prae ſe fert, leve et tranſverſim diſſectum, poroſum eſt, excepta medulla, quae durior, denſior et ex albo ſubruſa comparet. Cingitur hoc cortice fuſco, tegmine molli, ſpongioſo, luteo, per ſtrata obſito. In quodam mihi obvio ſpecimine ſupra lineam illud craſſum deprehendo. Non multum ad notitiam eius confert figura cl. REDI *l. c. p.* 138.). Bacilli exiliores praeſtant craſſioribus virtute. Odoris expers eſt, et ſaporis pariter ad iudicium GAUBII (*l. c. p.* 90.); equidem tamen amaricantem inveni, manifeſtius autem in pulpa ſpongioſa corticis externa. Perquam amaram perperam REDI facit.

Neque decoctum aqua factum, quod flavi coloris, niſi modicam amaritiem prodit. Salis eſſentialis quaedam indicia adſunt, tam in hoc decocto, quam in tinctura, quae fuſcam colorem

lorem habet, et, abſtracto ſpiritu vini, balſamici aliquid ardentis ſaporis, quaſi opii amaricantis, prodit. Solutione vitrioli martis non fuscatur decoctum (Conf. cum Gaubianis experimentis *l. c. p.* 90. *ſq.* alia eiusdem naturae et eventus cl JOSSE in *Hiſt. de la Societé de Medecine*, *tom.* 3. *p.* 246.). Nihil neque ſenſuum exploratione, neque chemico ſcrutinio dicto detegitur, ex quo divinari poſſit egregia in ſiſtendis alvi pertinacioribus profluviis efficacia. Nempe haecce eſt, quae hodie attentionem medicorum ſuſcitavit. Nullam enim fidem meretur eiuſdem contra morſus vel puncturas animalium venenatorum olim prolata laus, vel in febribus intermittentibus exſtinguendis item vulneribus conſolidandis priſtinum praeconium (V. REDI *l. c.*). Verior modo indicata virtus Indis quoque nota hodie eſt, qui ipſi radicem ſuper porphyrite cum aqua contritam in alvi profluviis aegris propinant.

Hancce exhibendi illam rationem in lienteria pertinaci et diarrhoea cum ſucceſſu amplexus eſt GAUBIUS (*l. c. p.* 79. *ſq.*), quem nunquam radix fefellit, niſi in sene decrepito, viribus exhauſto, et fluxum coeliacum perpeſſo. Imo profuit illi radix in diarrhoeis tabi pulmonali supervenientibus, quin conſummata phthiſi alvum coercet (*l. c. p.* 82.). Aeque felici eventu experti sunt eam cll. inter Belgas medici DE MONCHY, BOUDE, WYNSEN et PATYN, quorum interpretem GAUBIUS agit. Ille quidem praeprimis in diarrhoea colliquativa

tiva phthificorum reliquis omnibus eam praefert (*l. c. p.* 83.), quod et praeter GAUBIUM cl. PATYN (*l. c. p.* 86.) confirmat, quin praefentibus iam aphthis mali moris. Sic diarrhoeam habitualem radix in decocto panis cum pauco vini remixto compefcuit (*l. c. p.* 84.). Aeque prodeft puerili aetati (*l. c.*), quam fenili (*l. c. p.* 87.), et nominatim diarrhoeae puerperarum fymptomaticae accommodata eft (VERRYST in *Verhand. door de Hollandfche Maatschappye der Weetenf. vol.* 21. *p.* 7.). Habet etiam hanc non fpernendam vim, quod cortex Peruvianus fi alvum laxet, fuo additamento diarrhoeam inde enatam compefcat, et fic beneficio corticis frui aegrotum permittat abfque fubfequa alvi obftructione (ID. *l. c.*). Mira celeritate effectum fuum exferit, ut fint, quibus a paucis modo dofibus turbae iam notabiliter fopitae, et frequentes deiectiones alvinae ad paucas redactae fuerint (GAUB. *p.* 84. *fq.*).

Datur opportune in pulvere five fyrupo, five mucilagine aut apto electuario in pilulas effecta, dofi granorum quindecim ad triginta, ter quaterve de die. Febris fi abeft, vel ftomachus torpet, fpiritus vini cochlear exiguum fuperdari poterit. Tincturae quoque locus eft, fcilicet ex radicis drachma fefquialtera, fpiritus vini unciis duabus cum femiffe, cuius ter de die cochlear exiguum, pauco vino rubro dilutum, ingeritur. Haud exiguum emolumen-

tum quoque ſpondet decoctum aquoſum, modo digeſtio praeceſſerit.

SEMMEDUS pro ſuo more multas fide deſtitutas vires illi adſcribit, ex quibus hic modo recenſeo, miraculi inſtar curare a viperra commorſos, ſcilicet ita, ut vulneretur vertex capitis lanceolata, et plagae pauxillum pulveris eius applicetur (V. *l. c. p.* 40. *ſq.*).

7.

Pharm. MATALISTA *Radix.*

Huius ſpecimina in officinis vulgo occurrunt in orbiculos mox craſſiores aliquot linearum, mox tenuiores diſſecta. Amplitudo pariter variat, nam ſunt, qui diametro pollices quinque excedunt. Externe ſuperficiem cineream valde rugoſam formant, interne albidiora comparent, et undas concentricas effingunt, et hinc inde aliquando poroſa conſpiciuntur, ut fere eroſionem a vermibus ſuſpicareris, niſi maior adeſſet regularitas. Subſtantia mediocriter compacta et notabiliter ponderoſa. Negligitur hodie omnino.

Stirpem Americam inhabitare lego, ubi non additum, radicem alvum purgare, debilius Jalappa, paullo fortius Mechoacanna, doſi drachmarum duarum (VOGEL *Mat. med. p.* 240.).

8.

Pharm. TIMAC *Radix.*

Caribaeis dicitur Timac, Hispanis Liane a coureux. Quae de hac novimus, debentur medico GERARD, qui eandem in insula St. Domingue in hydrope utiliter tentavit, et Regiam societatem medicam Parisiensem de successu certiorem fecit (V. *Hist*; *de la Societé Royale de Medecine*, *tom.* 1. *p.* 341.). Nunquam eam vidi, nec iste descriptionem eius concinnavit. Censetur Aurantiis vel Terebinthis cognatione iungi. Deest hactenus in pharmacopoliis.

Decoquuntur radicis unciae duae in tribus pintis aquae (= lib. vj. civil.), cuius decocti aegri primis diebus vitra tria ingerunt (= unciis quatuor cum semisse circiter); augetur dosis quarto die, et si aeger fortioris naturae est, additur uncia una rasurae Guaiaci, aliquot grana Scillae et pauxillum Canellae, ut potus aromate imbuatur.

Accedat oportet nova experimentorum series.

II.

II. CORTICES.

9.

Pharm. ANGELINAE *Cortex.*

Arbor huius corticis procera eſt, inſulae Americanae Grenada incola. Anno 1785. Chirurgus GRIEVE ibidem commorans in Scotiam (Vid. DUNCAN'S *Medical commentaries, vol.* 9. *p.* 365.) virtutem eius anthelminticam perſcripſit. Explorata haec fuit ab eo in infantibus dyſenteria verminoſa correptis, quae multis antea exitio fuit. Corticis huius unciae quatuor in quartis tribus (= lib. vj. civil.) aquae coquebantur, donec duae ſupereſſent. Huius decocti mane cochleare maius infantibus ingeſtum, biennio minoribus, et ſeſquialterum, vel duo, infantibus hac aetate maioribus. Abſtinendum ab omni potu ciboque ad meridiem uſque. Tormina excitat, qualia ſubinde a Jalappa. Subſequente die opus purgante eſt. — Sic ſtupenda vermium caterva per alvum eliminatur. Lumbricorum ratio nominatim videtur habita eſſe.

10.

Pharm. ANGUSTURAE *Cortex.*

Aliis ſcriptura corticis *Auguſtini* placet (*Göttingiſche Anzeigen* 1790. *n.* 4.), quae aliam patriam, ſcilicet urbem St. Auguſtin, in Florida orientali ſitam, aſſignat. Quantum conſtat, prior rectior eſt, ex Anguſtura Americae auſtralis, unde Hiſpani illum in inſulam Trinitatis (Trinidad) tranſvexerunt. Ex quanam arbore proveniat, nondum evictum; ex ſpecie Magnoliae eſſe coniectura tulit (*Litterae Londino ſcriptae* in *Braunschw. Magazin* 1790. *n.* 5. *p.* 74.), et ulterior divinatio ex Magnolia glauca L. (BRANDE in *Hannöv. Magazin* 1790. *n.* 15. *p.* 235. *sq.*). Nuperrime (ex litteris cl. BRANDE in *Hannöv. Magaz.* 1790. *n.* 69. *p.* 1099. *sq.*) tamen momenta quaedam probabilia ſuadere viſa ſunt, ex abyſſinico frutice Wooginoos in Abyſſinia dicto, ſ. Brucea antidyſenterica JO. FRID. MILL. 36. *coloured Plants*, *tab.* 25., quae eadem eſt ac Brucea ferruginea (L'HERETIER *ſtirp. nov. tab.* 10. AITON *Hort. Kewenſ. vol.* 3. *p.* 397.), peti. Deſcriptio enim corticis, quam BRUCE (*Travels to discover the Source of the Nile*, *vol.* 5. *p.* 70.) de dicta planta praeſtitit, congruit cum iſta corticis Anguſturae, et ipſe ille agnovit, conve-

convenire utrumque; et cortex fruticis vivi in horto Kewenſi obvii, in pleriſque quoque convenit.

Primam eius cognitionem dederunt anni 1788. altera parte medici duo inſulae Trinitatis, cll. EWER et WILLIAMS, litteris Londinum miſſis, et inſertis periodicae ſcriptioni (*London medical Journal* 1789. *P.* 2. *p.* 154. *sq.*), quarum copia ibidem facta adoleſcente anno 1789. et nunciatum, Londini ſuppetere eam corticis quantitatem, quae experimentis ſufficeret. Senſim quoque per alia pharmacopolia ditiora cortex hic diſtributus fuit; nec deficit in noſtris.

Affertur hic cortex fruſtis convexis, diametri circiter ſeſquipollicis, vel minoris, longitudinis plurium ad ſex pollicum, lineam circiter dimidiam craſſi. Epidermide albida inaequali veſtitur ſubſtantia luteo bruna, dura, firma, nec in fibras diſcerpenda. Pulvis, in quem contunditur, flavedine Rhabarbarum fere refert. In lingua amaritiem mox prodit cum aromate, quod diu calorem in lingua relinquit. Odor recentis ingratus deſcribitur, cuius vero nullum veſtigium reperio in ſicco praeſente. Tam aqua, quam ſpiritus vini tingitur infundendo colore pallide aureo. Aqua nihil niſi amaras partes eruit, ſpiritus vini autem aromaticas ſimul. Ex corticis uncia una alcohol vini digeſtione drachmas duas extracti reſinoſi primi, valde amari, eruit; aqua autem ex ea-

dem

dem quantitate decoctione extracti gummosi circiter drachmas tres cum semisse, paullo minus amari; infusione autem extracti scrupulos quatuor, quod clarum est, et saporis fere eiusdem, ac sal Chinchinae (HEYER in *Braunschw. Magazin*, *l. c. p.* 76.). Decoctum eius videbatur pulmones vituli contra putredinem paullo diutius tueri, quam decoctum corticis Peruviani (*ibid. p.* 78.).

Pauca hactenus experimenta, publici iuris facta, virtutes eius uberius enucleant. Multum vero iam promittit sapor. In insula Trinitatis adhibetur omnibus casibus, quibus cortex Peruvianus alias opportunus est; quin antistare in eo illi ibidem creditur, quod minori dosi idem praestet (*London medic. Journal*, *l. c. p.* 155.). Haec laus ad febrem intermittentem inprimis spectat, in qua plerumque sex aut octo doses suffeceruut; quin unica aliquando suffecit (*l. c. p.* 159. 161.). Modice intra usum alvus lubricatur. Eximia ista febrifuga virtus etiam Londini in tertiana confirmata, plusculis pulveribus ponderis granorum quindecim datis (BRANDE in *Hannöv. Magaz.* 1790. *p.* 238.). Suffecerunt drachmae duae, vel tres, etiam pertinacissimis cuiuscunque generis, dum post evacuationem praemissam quindecim ad viginti grana omni trihorio darentur; et in quartam quinque mensium doses duodecim, quarum singulae grana quindecim continuerunt, perfectam sanationem effecerunt (IDEM in *Hannöv. Mag.* 1790. *p.* 1104.).

—

— Similis poteſtas ſeſe exſeruit in affinibus periodicis quibuſdam morbis, ſcilicet deliquio animi periodico, cephalalgia et odontalgia eiuſdem naturae (Conf. BRANDE in *Hannöv. Mag.* p. 238. item IDEM in *Lond. med. Journ.* 1790. p. 41.). — Valuit et in febribus inſigni debilitate et labe primarum viarum iunctis. — In febre putrida casu ſingulari antiſepticam vim vel fomentatione externa declaravit (*Lond. med. Journ.* 1789. *p.* 146.).

In diarrhoeis et dyſenteriis Nigritis frequenter in inſula Trinitatis exhibent (*l. c. p.* 159.). Nec fefellit Europaeos uſus in hiſce malis (BRANDE in *Hannöv. Mag.* 1790. *p.* 238. 1103. item in *London med. Journ.* 1790. *p.* 44. item Anonymus in CRELL'S *chem. Annal.* 1790. *vol.* 1. *p.* 248.), omnique caſu conducit, quo laxitas et atonia ſubeſt. Concinne praemittuntur per alvum vel os purgantia, ſubsequente eiuſdem infuſo (BRANDE *Hann. Mag. l. c. p.* 238.). Non tamen in diarrhoeis colliquativis videtur tutus. Omnia conveniunt, in ſtomacho roborando et viribus digeſtionis reſtituendis valere eximie.

Profecit etiam in habitu ſcrophuloſo et in eruptionibus cutaneis, quae vulgo ſcorbuticae dicuntur (BRANDE in *Lond. med. Journ.* 1790. *p.* 45.).

Pulvis

Pulvis corticis a granis decem ad viginti pro dosi capitur, a qua proxime dicta tamen delicatiores uno vel duplici casu nauseam contraxerunt, ut itaque minores doses ventriculo magis amicae sint, et gratum caloris sensum afferant. Extractum a granis quatuor ad octo exhibetur. Decocti aquosi, ex pulveris drachma una cum aquae unciis quatuor parati, unciam vel sesquiunciam fert aeger ter vel quater de die. Gratius sumitur decoctum eius vel infusum additamento leviter aromatico: octo scil. unciis liquidi (ex tribus vel quatuor drachmis corticis pro aquae unciis sedecim praeparati) additur Syrupi corticum aurantiorum uncia dimidia et tincturae Lavendulae compositae drachma una (BRANDE in *Lond. med. Journ.* 1790. *p.* 40.). Tincturae, ex corticis uncia una et spiritus vini unciis sedecim, drachma una pro dosi concedi potest. Doses experientiae cl. BRANDE debentur.

Nisi coniectura fallat, in fidem virtutis antidysentericae ipsum exemplum cl. BRUCE (*l. c. p.* 71.) in medium proferri potest, qui cortice Wooginoos, ad cochleare exiguum pro Thea bis quotidie cum lacte camelino ingesto, subiuncto mane cyatho infusi corticis cum lacte eodem calido, se a dysenteria liberavit, aliisque etiam tam pulvere, quam infuso aquoso et tinctura spirituosa praesidio fuit.

II.

Pharm. BELA-AYE *Cortex.*

Nomen praefixum gerit arbor in Madagascar in montibus decem miliaribus a mare remotis. Cortex eius hactenus nonnisi observationibus cl. SONNERAT, per cl. MAUDUYT evulgatis (in *Mem. de la Soc. R. de Medec. vol.* 3. *p.* 689.), in ea qua vivimus plaga innotuit. Neque proprio nec alieno auso mihi suppetiit characteres eius proponere.

Indi corticem addunt potulento cuidam ex arundine saccharifera parato, Tok ab illis dicto. Huius vero loci praeprimis est ob vim in alvi profluviis cognitam. Ipse SONNERATUS in India eo infuso capto deiectiones cruentas (flux-de-sang), quibus laboravit, sopivit, item plures alios, qui per duos vel tres annos easdem sustinuerunt. In hisce videtur malum haemorrhoidum potius cruentarum, quam dysenteriae nomine insigniendum esse.

Huius

Huius in pulverem redacti post praeviam alvi purgationem exhibentur grana viginti quatuor, mane in cyatho infusi theae vel pauxillo vini, et totidem grana vesperi. Exactis diebus septem aut octo, augenda dosis, eiusque grana triginta sex mane modo danda, ad perfectam curationem usque. Repetita Parisiis experimenta eodem successu. Diarrhoeis diuturnis et contra alia rebellibus mederi ibidem pariter contigit.

12.

Pharm. CORTEX CHINAE vel CHINCHINAE REGIUS s. CORTEX CHINAE FLAVUS.

Hic cortex haud ita pridem ſub priori nomine Londino petitus. Patriam ignoro; ſed menſe Iunio a. 1790. quum Francofurti ad Moenum verſarer, ſpecimina vidi apud expertiſſimum pharmacopolam SALZWEDEL. cui et horum unum debeo, dein quoque in pharmacopolio Wisbadenſi. Caro tum pretio adhuc vendebatur, et quidem ab aromatariis Francofurtenſibus, fratribus ETTLING libra una thaleris ſedecim.

Cortex hic conſtat fruſtis ſubplanis, digitum circiter longis, pollicem latis et lineam craſſis. Color ferrugineo flavus eſt. Extrinſecus magis ad ferrugineum inclinat, ex epidermide tenaciter cortici intexta, quam in ſuperficie interna. In fractura, quin et ſuperficie, fibrilloſus apparet. Diſcerpitur facile digitis, imo

imo in pulverem conteritur flauum. Sapor intense amarus cum leviori adstrictione.

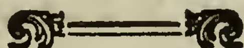
Francofurtani aliquot medici in intermittente febre superiorem longe vi vulgo adhibitis corticibus repererunt.

Non dubito pro eodem illum habere, quem mihi nuperrime mittere placuit per Ill. L. B. AB ASCH sub nomine *Corticis Chinae flavi*; qui tamen nonnihil ponderosior et compactior mihi altero visus est; facie tamen illum referens, nec amaritie illi cedens.

Opus erit confusionis vitandae causa in posterum hunc corticem C h i n a e *regium flavum* dicere, quum Amstelodami cortex aliquis nomine corticis Chinae regii nuper venditus fuerit pretio florenorum quatuordecim pro libra una, qui ex speciminibus a me visis in omnibus refert corticem Peruvianum rubrum, modo quod nonnihil pallidior rubro sit. Retulerat de hoc cl. A THUESSINK (in litt. ad cel. BLUMENBACH d. 25. Aug. 1790.) Regium dici, quod usui familiae Regiae Hispanicae destinatus sit, et superiorem longe vulgari cortice Chinchinae virtute esse, ex propriis experimentis. Ferrugineum potius colorem, quam flavum, gerit.

Me-

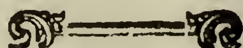
Meminerunt quidem corticis in regno Peruviano obvii, cuiusdam flavi DE LA CONDAMINE (*Mem. de l' ac. R. d. ſc. de Paris* 1783. *p.* 228.) et JOSEPHUS DE JUSSIEU (*Hiſt. de la Soc. R. de Medecine* 1779. *p.* 253.), et flaveſcentis (Yellowish ſ. Calcarilla amarylla) ARROT (*Philos. Transact. vol.* 40. *p.* 81. *ſq.*). Sed ex deſcriptionibus eorum non eae enucleari notae poſſunt, quae in hunc quadrent.

13.

Pharm. CORTEX CHINAE vel CHINCHINAE SURINAMENSIS.

Nomine *corticis Chinae novi* misit cl. A THUESSINK Haga-comitum eius specimen ad cel. BLUMENBACH, quod una cum litteris (d. 25. Aug. 1790.) lustrare mihi concessum. Ex colonia Belgarum Surinamensi transfertur hic cortex. Specimen praesens spithamam longitudine, digitum diametro, lineam dimidiam crassitie aequat; fere tubulosum est, vestitum epidermide profundius et sordide bruna, hinc inde cinerea, lineis prominulis longitudinalibus notata. Parenchyma pallidius brunum in festucas fragiles discerpi se patitur. Sapor eius intense amarus, ut in iis febribus intermittentibus conducere videatur, quae amaris potissimum cedunt. Ast specifici nihil inest, et vulgari cortice longe in hisce superatur (A THUESSINK).

14.

14.

Pharm. IUBABAE *Cortex.*

Fragmenta coram habeo, aliquot pollices longa, vel minora, *corticis* fragilis, pallide bruni, convoluti et flexuosi, item subinde ramosi, vel per longitudinem dissecti ex ramis, ut videtur, mox angustioribus, mox crassioribus, e. c. diametri duarum linearum, deglubiti. Epidermide rugis longitudinalibus distincta, grisea, vestitur, cui quae subiacet pars corticis profundius bruna est, quam parenchyma, quod albidum est. Ex India transvehi dicitur.

Comparari video (in SPIELM. *Pharm. generali p.* 126.) quoad saporem odoremque cum Vanigliis. De odore, etsi debiliori, id largior, praecipue si manu incalescit; non de sapore, qui mihi modo amaricans est.

Vis nervina iactata et ratio, cur Vaniglils substituta fuerit, aliis documentis (*l. c.*) comprobanda restat.

15.

Pharm. MASSOY *Cortex.*

Innotuit RUMPHII litteris a. 1680. ex Amboina exaratis (Vid. *Misc. nat. curios. Dec.* 2. *ann.* 1. *Obs.* 22. *p.* 55.). Provenit in Nova Guinea, eiusque occidentali parte, quae Onim dicitur.

Tenuis est, fere planus, coloris cinnamomei obscurioris, cortice (nonne epidermide?) griseo striato tectus, suaveolens, saporis dulcis cui gratum Cinnamomi aroma immixtum. Atque haecce fere SPIELMANNI (*Pharm. gener. p.* 141.). Nam mihi non suppetunt; nec DALE (*Pharmacolog. p.* 378.), qui eam receperat, notas ullas in medium profert. Indi eo trito et in pultem cum aqua redacto inungunt corpus tempestate frigida et pluviosa, quoniam calefacit, tormina ventris sedat et gratum odorem spirat (RUMPH *l. c.*).

Destituuntur eo nostrae officinae pharmaceuticae.

16.

16.

Pharm. POCGEREBAE *Cortex.*

Exempla huius nuperrime (a. 1790.) mihi misit L. B. AB ASCH. Hactenus enim modo pauculis istis, quae de eo tradiderant paucissimi de materia medica libri, mihi acquiescendum fuit. Iam possideo fragmenta a diametro pennae anserinae ad pollicarem crassa, quorum crassissima lineam assequuntur, convoluta, passim ramosa, bura, ponderosa, compacta, mox distorta, mox rectiora. Externe haec sunt rugosa, in quibusdam speciminibus annulata, epidermide tenaciter affixa et profundius bruna, quam substratum parenchyma. Adstrictionis et salsedinis subaluminosae mitem sensum mihi in lingua excitat; in iunioribus speciminibus amarorem levem quoque animadverti; nares vero nullo modo ferit.

A. 1758. (VOGEL *Mat. med. p.* 295.) notatam, ex America aliquot annos antea trans-

 latum

latum fuisse, nullo sapore instrui, ast alvi fluxus egregie sistere, eoque fine Americanis acceptum existere. Additur Parisiis quoque vim in diarrhoeis, dysenteriis et fluxu hepatico confirmatam, et tres uncias adulto sufficere, et intra biduum morbum tolli.

Rosionum a vermibus crebra vestigia, quae in speciminibus deprehendi, praecipue crassioribus, de neglectu huius corticis hodierno testantur.

III.

III. L I G N A.

17.

Pharm. Lignum ALOES s. AGALLOCHI VERI; CALAMBAC; ASPALATHI

Iunctim propono haec ligna, etsi nondum omnino evictum, an eiusdem arboris progenies sint. Aloexylum Agallochum vocat cl. LAUREIRO (*Flor. Cochinch. tom.* 1.) arborem, cui lignum Aloës et Calambac adscribit, et ad plantas decandras refert. Excoecariae Agallochae L. lignum tamen genuino Agallocho tam prope venit, ut loco huius vendatur. Quin praeparatione a Sinensibus refert Agallochum optimum, quod Calamba v. Calambac nomine insignitur (RUMPH. *Herb. Amb. vol.* 2. *p.* 238., quod repetiit HOUTTUYN *natuurlyke Historie, vol.* 2. *P.* 3. *p.* 480.). Agallochum spurium vocat RUMPHIUS. Huic arbori Moluccanae insulae praecipue patria sunt. Quae ab aromatariis emuntur, vel inter cimelia col-

lectio-

lectionum rerum naturalium oftenduntur, exempla, sub diverfis iftis nominibus, differunt quidem fubinde colore, duritie aliifque notis; faepe tamen eodem redeunt. Quae de vero Aloës et Calambaci ligno narrantur, non in quavis arbore reperiri et, id quod in eo praecipuum eft, refinofam materiem, odoris, poft exficcationem ligni, gratiffimi, colligi in cavis internis, erofione quafi enatis (GARCIAS AB HORTO in CLUS. *exot. p.* 172. *fq.* KäMPF. *Amoen. exot. p.* 904.); haec et de Excoecariae ligno valent, quod Agallochum verum imitatur, adeo ut iftud quoque fuffimigiis inferviat. Odore arbor genuina initio deftituitur, morbofa autem mutatione eundem adfcifcit, qua ipsa partes refinofae peculiaribus locis ftagnant, et arbor fenfim perit, ante quod tempus eam caedere, operae pretium non eft (LAUREIRO).

Selectiffimum itaque lignum Aloës dicitur *Calambac.* Rariffime hoc ob infignem valorem in Europam pervenit. Hinc inter pretiofiffima munera, a rege Siamenfi Galiae Regi, LUDOVICO XIV. oblata, ligni Calambac portio numerabatur (SAVARY *Dict. vol.* 1. *p.* 93.). Auro fuppar cenfetur vel duplo f. triplo argenti ponderis in China venditur (RUMPH. in *Mifc. nat. cur. Dec.* 2. *Ann.* 3. *p.* 74.). Memini, fragmento mihi a B. OTTONE A MUNCCHAUSEN olim moneri dato generofiffimum virum adscripfiffe, effe partem frufti digitum longi, pro ducato aureo a fe empti. Pof-

Poſſideo maiora, minora, eius fragmenta, in quae quadrant characteres optimo Calambac adſcripti. Praefertur nimirum nigricans, cinereis venis percurſum, plurima reſina praegnans (GARCIAS AB HORTO *l. c.*). Nodoſa varia ſpecimina offendo, ut inde videatur aſſertio KäMPFERI firmamentum obtinere, circa nodos reſinam colligi. Praeſto eſt fruſtum, quod una parte putredine quaſi excavatum cernitur, et in fovea reſina rubicundo bruna repletur. Optima nota praeſtantiae ligni eſt, quod igne accenſum multum humoris exſudet; falluntur, qui eam inde diiudicant, quod in aqua coniectum fundum petat, nam ſelectiſſimum aliquando natat. Quidam pretium quoque a magnitudine fruſtorum diiudicant. Aliud criterium hoc indicatur, quod vitro fortius affrictum, veſtigia reſinoſa relinquat, quae nec aqua, vel ſaliva, vel oleo expreſſo; nec lixivio alcalino, ablui ſese patiuntur, ſed tantum ſpiritu vini (BERGIUS *Mat. med. p.* 904.). Sapor eius reſinoſo amaricans eſt, nec ipſam reſinam valde amaram inveni; a colore igitur, quo refert Aloën ſuccotrinam potius, quam a ſapore, nomen ligni Aloës petitum videtur. Venale lignum Aloës vel Agallochi vario gradu a dicto deflectit.

Nolo memet in antiquitates horum lignorum demittere, quum praavideam, me in hac indagine ſubtilitate GARCIAE AB HORTO victum iri, qui ipſe effata DIOSCORIDIS,

PLI-

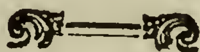
PLINII, Arabum, inter sese comparat et diiudicat.

In Malacca, Cambodia, regno Siamensi et Sinensi, aliisque Indiae locis reperiunda arbor est, ad cuius lignum quaerendum mercenarii sylvas adeunt, vetustissimas arbores et carie foedas prostratasque findunt, et ex hisce fragmenta resinosa eximunt (Vid. RUMPH. *l. c. p.* 29. et KämPFER.).

Fateor, ex apparatu medicamentorum facile lignum Calambac omitti posse. Attamen in potu halitum oris corrigere, stomachum heparque roborare, dysenteriam sedare etc. quidam censent (PALUDANUS, nota ad LINSCHOTEN *Hist. de la navigation aux Indes orient. p.* 126.). Pulvis quoque ad scrupulum captus in cholera prodesse referunt, item ascarides puerorum necare (BONT. *Histor. natural. et medic. p.* 43.). Ditiorum est, sphaerulas pro precibus ad numerum recitandis inde effingere, ut subinde factum (CLUS. *exot. p.* 173.). Maximum autem huius ligni impendium est pro suffimigiis in terris orientalibus, quo ipso utuntur in sacrificiis, aulisque (BONTIUS). Imo magnates Sinae et Japoniae vix ullum convivium celebrant, quin, ut magnificentiam affectent, hocce pretioso suffimento multum aeris prodigant (KäMPFER.). Eo etiam in festucas dissecto et in acerram coniecto, advenis appropinquant, honorem testificaturi et vires totius corporis restauraturi (DE-
MA-

MANET *Nouvelle Hiſtoire de l' Afrique Franc. tom.* 2. *p.* 153. *ſq.*). Turcae ſubinde Tabacum ſucturi eius feſtucam in caput fiſtulae immittunt (Ex litt. L. B. AB ASCH a. 1778.).

Lignum *Aſpalathi* diſtincte quaſi ab alia arbore a quibuſdam, ut DALE, GEOFFROY, ALSTON, LINNE' proponitur. Deſcribitur a cl. DALE (*Pharmacolog. p.* 379.), quem et alii ſecuti ſunt, bituminoſum, Ligno Aloës laxius et craſſius, pallidius, ſaporis amaricantis pinguis et reſinoſi, odoris debilioris. Ut diſcernatur a ligno Aloës, notat cl. BERGIUS (*M. m. p.* 905.), maioribus Aſpalathi Lignum fruſtis obtinere, odorem eius fragrantem non eſſe, fumum minime gratum ſpargere, ponderoſius eſſe magisque aequale, colorem obſcure fuſcum prae ſe ferre, nec vitro affrictum veſtigia relinquere. Viribus ſuppar habetur priori, modo debilius. Ex India orientali ad nos tranſfertur.

III.

III. GUMMI et RESINAE.

18.

Pharm. Gummi AMMONIACUM.

Dolendum, de medicina efficaci et usitata tractationem carere iis momentis, quae medicaminis cuiusvis historiae basis vera et fulcrum sunt, nempe neque constare, ex quonam genere vel specie hoc concrementum petatur; nec quomodo, vel ex qua parte eliciatur; nec quaenam, vera eius patria sit.

Umbellatae stirpi debere suam originem eatenus probabile est, quod illi intermista compareant saepe semina, Anethi semen referentia, ast nonnihil illo maiora. Quodsi illud idem vere sit, ac Ammoniacum veterum, cuius iam meminit HIPPOCRATES et DIOSCORIDES: in Africae ea parte nascitnr, quae Aegypto ad occasum adiacet, et hodie regnum Barca nominatur, in quo delubrum istud inclytum Jovi Ammoni sacratum olim fuit. Per Turciam ad nos transfertur, item ex India orientali.

Occur-

Occurrit vulgo magnis maſſis, duplicis coloris, dum in ſubſtantia flavescente grana lactei coloris (Amygdalas ſ. ungues varii illa dicunt) immerſa, ſed cum altera unita deprehenduntur. Utraque pars opaca eſt, et utriuſque ſuperficies externa ex attactu aëris rufeſcere solet. Gravem fortemque odorem ſpirat, Galbano tamen gratiorem; ſaporem vero subdulcem et ſubamaricantem nauseoſum edit. Calore digitorum molleſcit, iiſque adhaeret. Frigore autem fragile. Funditur facile cochleari ferreo. Candelae admota ardet, ſpumescitque. Quo pluribus granis lacteis diſtinguitur, eo praeſtantius hoc gummi eſt. Hinc et haecce ſola ſi ſegregantur, unde emergit id, quod Gummi amygdalodes dicitur, depuratione eius non opus eſt. Quam ipſam alias requirunt arenae, lapides, ſemina, aliaque heterogenea admixta.

Non verum gummi, ſed gummi-reſina eſt, quae plus gummoſarum, quam reſinoſarum partium continet. Quam amico connubio autem utraeque iungantur, inde elucet, quod aeque libenter fere hae aquae ac ſpiritui vini auscultent. Ita ex gummi ammoniaci uncia una extracti reſinoſi primi drachmae ſex ervuntur; et ex eadem quantitate extracti gummoſi pr. drachmae ſex et ſcrupuli duo cum semiſſe (NEUM. *Chemie vol.* 2. *P.* 2. *p.* 387.). Aqua ſi teritur, in emulſionis ſpeciem ſeu liquidum lacteum reſolvitur, quod tamen paullo poſt copiam reſinae in fundum vaſis demittit et cla-

rum

rum ſit. Spiritus vini ab hoc gummi tingitur colore rubicundo luteo. Solvitur et triturationis ope aceto, vino, cereuiſia. Nihil plane olei deſtillatione cum aqua erogat. Et exiguum modo odorae partis ab aqua excipitur.

Reſolvendi vi inſigni inſtruitur. Et haec quidem pituita pulmones gravante et tuſſim, raucedinem, respirationis difficultatem creante cognoſcitur, quibus ipſis in malis ſcreatus levat. Ideo in peripneumoniam notha opportunum eſt. Ita ſi ſputa in inflammationibus pectoris moram trahunt vel ſupprimuntur, pectus liberat. Quin ipſis phthiſicis opportunum, ſi puris eiectio non ſuccedit. Quando a ſtimulo nihil metuendum, elegans connubium eſt huius gummi cum Oxymelle ſcillitico addita aqua deſtillata et ſyrupo. Liquida forma in univerſum placet in pectoris affectionibus. Vereor, ne ill. CULLEN (*Treatiſe of the Mat. med. vol.* 2. *p.* 369.) iuſto timidior fuerit in adminiſtrando eo in ſcopum expectorantem, calidam eius naturam accuſans. Commode quoque in obſtructionibus viſcerum uſurpatur, in quibus forma pilularum ſolum, vel in miſcela aliorum efficacium, ut extracti Taraxaci, vel amari cuiuſdam, ſaponis, antimonialis, etc. adhibetur, doſi ſcrupuli, vel maiori. Largius ſumptum alvum movet.

Non minoris praeſtantiae eſt in tumoribus, qui emollientibus et reſolventibus, cum leni ſtimulo iunctis, opus habent; id quod de tumo-

moribus frigidis valet, nam in calidis non conducit. Varia ideo emplaſtra officinarum intrat. Quoniam vero haec magis compoſita sunt, tanto manifeſtior eius vis elucet, dum modo gummi ammoniacum aceto ſolutum applicatur. Hocce gummi, aceto ſcillitico subactum, et in emplaſtrum denſatum, intra quatuor hebdomades fungum articuli in genu ſiniſtro, auctore CLOSSIO, diſſipavit (PLENK *Mat. chir.* *p.* 153.). Ita rigiditas manus poſt fracturam radii eodem diſparuit (SCHNEIDER in RICHT. *chir. Bibl. tom.* 7. *p.* 605. *ſq.*). Simili emplaſtro, ad quod vero ſolum acetum vini adhibitum, craſſius corio ſuperdato, et per duodecim dies una ſerie relicto, dein pro ratione neceſſitatis repetito, cl. EVERS (*Bemerkungen und. Erfahr. d. Wundarzn. p.* 112. *sq.*) pluries fungum articularem ſ. hydropem genu curavit; quum demereretur emplaſtrum, ſemper copia lymphae exſudaſſe apparuit. Ganglia et metaſtatici tumores variolarum aeque feliciter hacce medela diſſipantur (ID. *p.* 115.). Unguento vero ex gummi hocce et aceto ſcillitico, ter de die inuncto, praemiſſo quavis vice ſuffimigio ex baccis Juniperi, tumor inſignis albus genu, ex cauſa arthritica enatus, binis exemplis evanuit (MICHAELIS in *Biblioth. cit. tom.* 6. *p.* 146. FIELIZ *l. c. tom.* 7. *p.* 778.). In commoda miſcela adeo hoc gummi ad diſcutiendos tumores cyſticos valet (GIRARD *Lupiologie.* RICHT. *chir. Bibl. tom.* 3. *p.* 449.).

Recentius emplaſtri ex hoc gummi et aceto vini beneficium in tinea capitis tollenda conſtitit. Quo ſine vel ope corii craſſius illitum applicatur, vel calide ipſi capillitio illinitur, ſuperimpoſito dein corio, tandem mitra. Praeſcindi vel abradi autem prius debent capilli, et cruſta unguento nutrito vel axungia porcina emolliri et auferri. Relinquitur emplaſtrum hoc per ſex vel octo hebdomades. Videtur hac ratione liquidum tenax in bulbulis capillorum et folliculis ſebaceis ſtagnans attenuari et ad exitum provocari (V. de hoc cl. EVERS conſilium in *Gött. Anzeig.* 1790. *n.* 41.).

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

Gummi ammoniacum colatum *Ph. Lond. ed.* 1761. *p.* 23. Paratur solvendo gummi ammoniacum in aqua frigida et poſt colationem inſpiſſando. Sic exuitur vel purgatur quidem quiſquiliis variis, ſed iacturam odorarum partium patitur. Hinc forſitan omiſit hoc praeparatum ed. a. 1788. Erit tamen, ni fallor, ex uſu, quando exaeſtuationis ex hoc gummi ſubſequuturae metus exſurgit.

Lac ammoniacum *Ph. Lond.* 1788. *p.* 107. Hodie solutio Gummi ammoniaci in ſimplici aqua deſtillata fit.

Pilulae de ammoniaco *Ph. würt. p.* 236. Nimis compoſitae; ob copiam Aloës s quae dimidium fere conſtituit, aloëticae potiu, dicen-

dicendae, hinc calidae. Depraedicantur vi resolvente et incidente.

Emplaſtrum de ammoniaco *Ph. W. p.* 59. In tumoribus frigidis emolliendis et diſcutiendis omnino confert. In parotidibus poſt peripneumoniam diſſipandis e re fuit, hoc emplaſtrum, quinta parte veſicatorii mixtum, applicare, imponendo deſuper cataplaſma emolliens; hac ratione in paucis modo ſuppuratio orta (QUARIN *Method. medend. inflammat. p.* 92.).

Emplaſtrum diachylon compoſitum *Ph. W. p.* 63. Empl. de cicuta *l. c. p.* 60. Empl. de meliloto *l. c. p.* 67. Empl. oxycroceum *l. c. p.* 69. aliaque emplaſtra; item pilulae ſcilliticae, ſyrupus de ammoniaco, multaque alia compoſita pharmacopoliorum, praecipue Germanicorum, gummi noſtrum comprehendunt.

19.

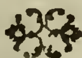
Pharm. BDELLIUM v. *Gummi* BDELLIUM.

Si Bdellium DIOSCORIDIS (*M. m. lib.* 1. *cap.* 80.) et PLINII (*Hist. nat. lib.* 12. *cap.* 9.) idem cum eo, quod hodie in officinis servatur, est, ex arbore provenit. Id omne est, quod de origine scimus. Ex Arabia et India orientali petitur.

Massis transfertur solidis variae magnitudinis et figurae, fragilibus, fracturae superficiae aspera, coloris profunde bruni, hinc inde pellucidis, festucarum ex ramulis, membranularum, aliarumque vegetabilium partium, inquinamento foedis; odoris haud ingrati, subfragrantis; saporis amari et leviter pungentis, calidique. Emollitur calore digitorum, dentibusque sub masticatione adhaeret; flagrat admotum candelae, etsi aegrius, odore balsamico, simulque crepitat, et liquidam materiem ex superficie exsudat, remanente carbone atro. Tentaminibus cum aqua vel spiritu vini factis elucescit facile, esse gummi resinam, et gummi eius plurimam partem efficere. Nam aqua pro

pro prima ſolutione adhibita, ſibi vindicat extracti $\frac{5}{6}$; ſpiritus vini vero extracti ſpirituoſi primi $\frac{1}{4}$ (ſaltim ad explorationem NEUMANNI *Chym. vol.2. P. 2. p. 399.*). Solutio aquoſa colorem glaucum prae ſe fert, ſpirituoſa rubicundum. Deſtillatione aquam fragrantia ſua imbuit.

Vires eius solent ad Myrrham a multis exigi, cui tamen multum cedit amaritie. Deſuevit uſus eius noſtra aetate, et vix unquam ore hodie capitur; qua via tamen ſumptum olim inſtar deobſtruentis, becchici, diuretici, emmenagogi celebratum fuit. Externe ſubinde diſcutiendi et emolliendi ſcopo adhibetur. Memoriam eius ſervant emplaſtra varia obvia, e. c. Empl. diaphor. mynſichti, ſticticum, opodeldoch, item unguentum Apoſtolorum etc., quae quidem tantam farraginem continent, ut inde diiudicari Bdellii virtus nequeat.

20.

Pharm. CARANNA s. CARANNAE *Gummi.*

Tlahueliloca quahoitl (i. e. Arbor infaniae) Caragna vocata HERNANDEZ *rer. med. nov. Hisp. thes. p.* 56. Gomme Garanna DES MARCHAIS *Voyage en Guinée et a Caranne, tom.* 3. *p.* 259. Palmae fpecies ad afſertionem auctoris proxime dicti.

Ex cortice eius vel fponte, vel eodem vulnerato, uummi hocce provenit. Transfertur ex nova Hifpania aliifque regionibus Americes. Ofcitanter modo eius meminit MONARDES (in CLUS. *exot. p.* 298.), qui illud, uti HERNANDEZ, comparat cum Tacamahaca, fed liquidiorem vocat, et paullo poft adglutinantem naturam illi adfcribit. Quod forfitan a iuniori aetate dependet. Caranna in officinis noftris obvia folida et fragilis eft. Maffis arte complanatis, variae figurae, reliquiis foliorum Iunci vel Arundinis hinc inde obtectis, ad nos pervenit, opacis, extrinfecus profundius brunis, interne pallidioribus, et quafi variegatis. Facile frangitur, fuperficie inaequali

fub

ſubnitente, vel digitis conteritur. Vidi tamen et ſpecimina compactiora, viridi nigra, quae ſola ſine dubio SPIELMANNUS (*M. m. p.* 312.) ante oculos habuit. Saporis reſinoſi debilis. Accenditur flammae admota facile, et ardet odore balſamico. Inter dentes non emollitur, nec compingi ſe patitur, ſed arenoſam naturam mentitur; ſalivam tamen tingit. Aqua tingitur eadem colore aureo, et extracti gummoſi pr. eruit circiter $\frac{3}{8}$. Similem colorem ſpiritus vini inde contrahit, qui extracti reſinoſi $\frac{3}{4}$ fere evolvit. Praevalet igitur reſina in eius miſcela. Accedit ad haſce partes oleum eſſentiale ſubtile, acre, aurantiaci coloris et fragrans, deſtillatione Carannae cum aqua evolvendum (GEOFFROY *Mat. med. Traité tom.* 4. *p.* 35.). Item ſub inſpiſſatione tincturae ſpirituosae exſurgit oleum in ſuperficiem aromaticum et modice amarum (LEWIS *M. m. p.* 179.).

Hodie exolevit hoc gummi, quod olim externa applicatione ad tumores inveteratos ſolvendos, dolores tollendos, vulnera conſolidanda, defluxiones revellendas efficax cenſebatur (MONARDES). Calore facile in emplaſtrum pro hisce ſcopis emollitur. Temporibus in patria applicatur ad odontalgiam tollendam (DES MARCHAIS *l. c*). Sufficit quoque ad corrigendum aerem.

21.

Pharm. GALDA *Gummi.*

Aliena unice luce hic uti cogor; nam gummi hoc ipſe non vidi, raroque exſtat in pharmacopoliis, et pauciſſimi auctores de materia medica illud commemorant. Certe vix hodie amplius a medicis praecipitur. Variant inſuper auctores in deſcriptione eius; etenim e. c. alius (BüCHNER C. reſp. SEELMATTER *Diſſert. de Gummi reſinis Kikekunemalo, Look et Galda, p.* 18.) ſubgriſeum deſcribit, lacteſcens, friabile, lamelloſum, inodorum, ſaporis fortiter amari et acris; alius (SPIELM. *Pharm. gener. p.* 100.), extus nigricans, intus album, durum, odoris et ſaporis Elemi; adiungitur, inter dentes lenteſcere, ad flammam liquari, et ardens odorem haud ingratum ſpargere.

Nihil olei deſtillati erogat, ſed aqua pro deſtilatione adhibita valde debilem modo odorem et ſaporem balſamicum ſuſcipit (BüCHNER *l. c.*). Etiam hoc gummi-reſina eſt, ſed praevalet reſina, nimirum gummi huius uncia una extracti gummoſi grana quindecim, extracti autem reſinoſi drachmas ſex ſuggerit.

A-

Amarities ſupra commemorata extracto etiam inhaeret, item acrimonia (*l. c.*).

Abhorreo a recenſu virtutum coniecturae tantum vagae ex hiſce iudiciis ſuperſtructarum in quo Diſſertatio academica citata prodiga eſt: ſcilicet prodeſſe in morbis variis, incidendo, humores depurando, leniter alvum ſubducendo, et lotium movendo. Ex GERHARDI experientia (*l. c.*) profecit ad expectorationem puris in phthiſi ex inflammatione levandam, et ulceris depurationem et conſolidationem, praecipue forma electuarii cum melle roſarum. Sed de eiuſmodi conſiliis iam alibi iudicavi. Alius (SPIELM. *l. c.*) vim roborandi illi adſcribit, qua de cauſa emplaſtra et unguenta intravit. Haud parum itaque iudicium de Galda variat.

22.

22.

Pharm. KINO *Gummi* s. GUMMI ADSTRINGENS GAMBIENSE Fotherg. et Ph. Edinb. s. GUMMI GAMBIENSE Ph. Lond.

Arbor, quae hoc gummi fundit, in loco natali *Pau* (a Palo Lufitan de fangue dicitur, et crefcit ad fluvium Gambia Africae. Quantum conftat, prima gummi huius mentio fit a cl. MOOR (*Travels into the inland. parts of Africa, ed.* 2. *p.* 113.). Eo tefte oculato ex cortice, poft praeviam incifionem, copiofe guttatim promanat, moxque confluit et, adiuvante calore folari, in maffam indurefcit. Perperam quidam pro fanguine draconis puriffimo illud habuerunt, et pari errore gummi Senegal verum reputatum eft.

Ex tenebris fuis a. 1757. illud protraxit meritiffimus practicus JO. FOTHERGILL (*Med. Obfervations and Inquir. vol.* 1. *ed.* 4. *p.* 358.), eoque, defcriptione, variifque hiftoricis momentis in medium prolatis, apparatum medicum

cum auxit; ipſe vero fatetur, medicum quendam Anglicum, OLDFIELD, narratione sua de potentia eius in ſiſtendis alvi profluviis inveteratis ſe primum in eius favorem incitasſe. Iam in Anglia et Scotia probabile, non inſuetum in praxi medica eſſe, quum in utriusque regionis Pharmacopoeam receptum, et in *Ph. Edinb. noviſſ.* inſuper in formulis compareat. Rarius alibi praecipi videtur, etſi tantus eius commeatus contigerit, ut eo et germanicis officinis bene proviſum fuerit. Ita *Pharmacopoea Würtenb.* ſerius (*Ed.* 1786. *p.* 126.) illud adoptavit. In nundinis autumnalibus Francofurt. a. 1790. libra una florenis 4 ½ venalis fuit.

Maſſas difformes conſtituit, duras, non pellucidas, quibus ſaepe folia arundinaceae ſtirpis adglutinata extrinſecus cernuntur, coloris ex rubro nigri, fracturae ſplendentis et ſaepe celluloſae. Fragile tantopere eſt, ut facile inter digitos conteri poſſit. In pulverem redactum manifeſtiorem rubedinem, ſed profundam, declarat. Maſticatum ſtridet primum, dein adhaeret dentibus, mox ſaliva ſolvitur, quam colore profunde rubro tingit. Sapor tum ſentitur valde adſtringens, ſubſequa dulcedine miti. Odore omnino caret. Flamma aegre accenditur, nec liquatur, ſed ignitur modo relictis tandem cineribus griſeis. Solvitur tam aqua, quam ſpiritu vini, et utrumque menſtruum inde coloratur, ſpirituoſum tamen profundius, ita et hoc paullo plus solvit, quam

aqua.

aqua. Solutiones hae vitriolo martis mixtae mox intense nigrescunt. Et hisce quidem notis facile a sanguine draconis (Conf. *Appar. med. vol.* 5.) discernitur, cui primo aspectu simile est; nam sanguis draconis non adstringit linguam, nec aqua solvitur. A Catechu (Conf. *Appar. med.* vol. 2.) quoque differt, quum hoc multum mucilaginis prodat, quod non in gummi Kino reperio.

Supra iam innui, istud obstinatas chronicas diarrhoeas egregie compescere (OLDFIELD). JO. FOTHERGILL (*l. c.*), qui tum temporis non videtur illud in usum traxisse, commendat in diarrhoeis habitualibus, fluore albo, fluxu menstruo immodico, et in universum omnibus morbis a laxitate et acrimonia provenientibus.

En documenta, quousque eius augurium eventui responderit. Recentius diarrhoeas et dysenterias, praevia necessaria evacuatione, eo compescere contigit cl. ANTONIO FOTHERGIL (*Mem. of the med. Society of London, vol.* 2. *p.* 106.). Ita eo levamen quoque subinde manifestum attulit in profusione nimia menstruorum. Porro puer quatuordecim annorum ab ineunte aetate incontinentia urinae tentatus, solatium haud exiguum expertus est quotidiano usu gummi huius, in electuarium cum syrupo e meconio redacti. Frustra vero in chronica dysenteria, diabete, debilitate seminali, singularibus casibus et contra alia

quoque

quoque rebellibus tentatum eſt (*l. c. p.* 107.).

Sed ſigillatim de efficacia, quam iſte in ſiſtendis febribus intermittentibus de eo caſibus duodecim expertus eſt, iam dicendum eſt. Aemulari corticem peruvianum natura ſua aromatica et adſtringente exiſtimat, quam ſeriorem equidem in Kino non reperio. Quicquid ſit, in obſtinatis febribus intermittentibus varii typi, inque varia aetate medelam aliquando praeſtitit, cortice Peruviano antea fruſtra ingeſto. Praemiſſo emetico, vel eo pro conditione varia omiſſo, pulveris eius ſcrupulus unus, vel drachma dimidia, omni quadrihorio ſub apyrexia in infuſo quodam theaeformi datur, vel tincturae (ex Gummi Kino unciis duabus et ſpiritus vini tenuioris libra una per ſex dies digeſtis et colatis) uncia dimidia, ſive drachmis ſex, omni trihorio vel quadrihorio. Fidem confirmat ingenua confeſſio, quod tribus aliis caſibus, a reliquis fortunatis non diſcrepantibus, voto non ſatisfecerit, ſed corticem Peruvianum gloriam ſanationis deportaſſe (*l. c. p.*).

In fluore albo pertinaci, non venereo, ex relaxatione locali tam magna, ut per interna remedia tolli nequeat, iniectiones ex gummi Kino. in aqua calcis ſoluto, conducunt; vel intrudere convenit ſpongiam hacce ſolutione madidam (THILEN. *med. und. chir. Bemerk. p.* 148.).

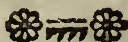
PRAE-

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

Tinctura e Kino *Ph. Edinb.* 1783. *p.* 112. Ex Gummi Kino unciis duabus et ſpiritus vini tenuioris ſeſquilibra, per octo dies digeſtis et colatis.

Pulvis ſtypticus *l. c. p.* 203. Ex alumine et Gummi Kino.

Electuarium Iaponicum vulgo confectio iaponica *l. c. p.* 206. Succo Catechu, aromatibus, Opio, Gummi Kino additur; deinque ſyrupus, formae cauſa.

23.

Pharm. KIKEKUNEMALO *Gummi.*

Ex America advehi (BüCHNERI et SEELMATERI *Differt. de gummi - refinis Kikekûnemalo* etc. *p.* 9. *Pharm. Würt. p.* 125.) lego; fed, ex quanam eius plaga vel regione, reticetur. Tanto minus arbor, quae illam fundit, nota eft. Quid permoverit WEINMANNUM (*Phytanth. tab.* 294.), quod cuidam arbori, Cancemum ab illo dictae, quae pariter ignota eft, adfcribit, adiungens, ex illo Kikekunemalo DIOSCORIDIS profluere, ignoro.

Moleftum in hoc gummi, ut aliis rarioribus ignoti generis eft, quod auctorum defcriptio adeo variet, nec specimina, quae ex variis fontibus coram habeo, cum eorum effatis bene congruant, licet mea tanquam genuina mihi tradita fuerint. Qui eius inter primos meminit, SCHENDO VAN DER BECK (in *Act. nat. curiof. vol.* 1. 1727. *Append. p.* 120.), Gummi Copal album declarat, unde colligitur, iftum illi colorem album adfcribere. Ita et flavicans, femipellucidum, extus crufta tenuiffima nigricante obductum pronunciat SPIELMANNUS (*Pharm. general. p.* 127.). Melius

cum

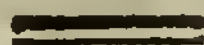
cum ſpeciminibus meis conſpirat deſcriptio BüCHNERI (*l. c.*), colorem habere virideſcentem, magis opacum eſſe, quam pellucidum, aemulari aſpectu gummi Guaiaci; addit eſſe valde fragile. In meis hinc inde glebas exiguas, pellucidas, albas vel flaveſcentes, reliquae maſſae opacae immerſas, conſpicio; inquinata quoque ſunt feſtucis corticis vel ligni. Naribus offert odorem gravem et debilem balſamicum, carbonibus iniectum autem fortem non ingratum odorem. Inter dentes ſtridet, quaſi arenulae ineſſent, cuius veſtigia viſu in ſuperficie comparent, nec compingi ſe patitur. Lucida flamma candelae admota ardet, ſimulque liquatur, relicto, ubi conſumptum fuit, carbone griſeo. Saporem vix niſi reſinoſum cum levi acrimonia linguae imprimit.

Cum aqua deſtillatum hanc odore forti balſamico gratoque imbuit, cui oleum aethereum albicans, odoris vel ſaporis balſamici, et leniter acre innatat. Ex libra dimidia eius drachmae fere duae eliciuntur. Reſinoſae fere naturae totum eſt, ita ut ex uncia eius una ſcrupulus modo unus gummoſi extracti obtineatur. Aqua coctione eius fuſca evadit, amaricans, et ſaporis acriuſculi; item ſpiritus vini fuſcus evadit ſolutione, odoris ſaporisque balſamici, cum leviuſcula acredine. Reſina inſpiſſata eiuſdem ſaporis et coloris albicantis eſt. Et haec quidem fide BüCHNERI.

Utinam

Utinam aeque certa essent, quae inde concludit ad virtutem roborantem, nervinam, resolventem, discutientem, antispasmodicam in variis morbis, quorum recensus ex eius assertis petendi; qui et pro interno usu vel eius pulverem, vel olei aetherei aliquot guttulas commendat. Ne vero deficiant vera experimenta, en exemplum tetani in virgine ex refrigerio contracti, qui per quatuor dies duraverat, sed gutta una olei destillati per bihoria data, post decimum praebium sublatus est pedissequo largo sudore (GERHARD in *Diss. cit. p.* 13.); et aliud mali hysterici, quod eiusdem olei ope, iuncto suffimigio uterino, ex hac resina cessit (ID. *l. c.*).

Commendabile quoque est pro vernice alba, maxime nitida, et fere crystallina (VAN DER BECK *l. c.*).

24.

LOOK *Gummi.*

Hoc quoque ſic dictum gummi vix alio fine in officinis ſervatur, quam ut materiae medicae ſtudio deditis praeſto ſit. De arbore, quae illud fundit, nihil conſtat. Quin ipſa patria mox Iaponia indicatur (BüCHNERI et SEELMATTERI *Diſſ. de gummi reſinis Kikekunemalo, Look et Galda*, p. 15.), mox Africa (SPIELMAN. *Pharm. gener.* p. 136. item *Pharm. Würt.* p. 126.). Refert primo intuitu ſuccinum. Eſt nempe durum, ut in ſuperficie nihil deradi unguibus poſſit, pellucidum, in flavedinem inclinans, mox pallidiorem, mox profundiorem, fracturae ſupesficie splendida. Obtinet fruſtis multiformibus, ſubinde fere hemiſphaericis et ſuperficie convexa, quaſi lima raſa fuiſſent. Equidem nullum ſaporem acrem, amaricantem, vel aromaticum in eo ſentio, quod tamen in diſſertatione Büchneriana aſſeritur. Debilem reſinoſum odorem ſpirat. Stridet comminuta inter dentes, nec mihi lenteſcere ſub maſticando viſum. Ardet illico, admotum candelae, flamma lucida, ſimulque ſpumeſcendo liquatur inter halitus non ingratos, abſque cineribus relictis. Oleum deſtillatum

tum erogat, ſed parca quantitate, ut gummi libra dimidia ſcrupulum unum modo eructet. Uncia eius una continet extracti reſinoſi drachmas quinque; gummoſi autem modo grana quindecim (BüCHNER *l. c. p.* 16.): hinc reſina iuſtius vocatur. Utrique acrimonia adiudicatur.

Auctor diſſertationis allegatae ex hiſce iudiciis hariolatur virtutem multiplicem in chronicis morbis, reſolventem, aperientem, discutientem, depurantem, antiſpaſmodicam; omiſſis documentis ipſa experientia ſuffultis. Pluries iteratur, temporibus applicatum odontalgiam et capitis dolores ſanare.

25.

Pharm. MYRRHA s. *Gummi* MYRRHAE.

Ex quanam arbore petatur, etiamnum nos latet. Nec ſitim exſtinxit cl. BRUCE itinerario ſuo, quod vel hocce argumento magnam ſui exſpectationem excitaverat, quum botanica deſcriptione accurata arboris et figura omne de hac re diſſidium in futurum diremptum iri, spes ſumma obtinuerat. Verum repetiit modo iiſdem verbis ſerius (*Travels to diſcover the ſource of the Nile*, 1790. *vol.* 5. *p.* 27.), quae iam multos annos antea (1775. in *Phil. Tranſact. vol.* 65. *P.* 1. *p.* 408.) legenda dederat, et nomine Saſſa non delineavit (in *Travels*) arborem Myrrhae, ſed aliam, cuius gummi ad augendum pondus Myrrhae addi fraude ſolet; de qua infra pluribus. Huic cl. peregrinatori multa hiſtorica momenta de myrrha debemus. Eſſe ex genere Mimoſae, et quidem ſpecie, Acaciae verae propiori, ſuadent unice folia, utut mutilata, item cortex et spinae, quae in ſaccis, quibus includitur Myrrha, nonnunquam reperiuntur (BRUCE'S *Travels*, *vol.* 5. *p.* 27.). Alio igitur peregrinatori re-

lictum

lictum eſt, hancce lacunam ſupplere. Ex Mimoſa eſſe, alii tamen prius ſubolfecerunt. DIOSCORIDES (*M. m. lib.* 1. *cap.* 75.). iam ſimilem eſſe Aegyptiacae spinae edixit.

Σμυρνα DIOSCORIDIS, THEOPHRASTI, GALENI. Vox Myrrhae Arabicae originis eſt. Noſtra Myrrha cum iſta veterum eadem eſt. Et hodie ex iiſdem regionibus petitur, ſcil. ex Arabiae felicis orientali littore, et ea Abyſſiniae regione prope mare rubrum ſita, quae Troglodytia appellatur (Conf. DIOSC. cum BRUCE in *Phil. Tranſ. cit.*). Prout olim ita et hodie Myrrha Troglodytica ſ. Abyſſinica Arabicae praefertur. Maxima prioris copia ex Maſſowa, inſula exigua Abyſſinica, transfertur; aſt in univerſum tam exigua quantitas ob commercium gentis huius cum aliis infrequens foras venit, ut plerumque Arabica, in Chinam miſſa, acquieſcere oporteat. Accedit, quod penuria eius ſenſim, ex uſu quotidiano ligni arboris huius pro foco et operibus ligniariis, metuenda ſit.

Integritas gummi huius ab aetate vigoreque arboris, item colligendi gummi modo, dependet. Ut optimum obtineatur, eligitur arbor iuvenis, muſcoſo, alioque adventitiorum ſtirpium tegmine libera, et ſupra primos ramos craſſiores ſecuri vulnerant arborem mox poſt ceſſans tempus pluvioſum, et tres menses poſt Myrrha exſtillat. Myrrha, quae primo anno per hoc vulnus affluit, eſt illa primi proven-

tus, nec unquam magna copia promanat. Succus, qui ſemel axundare aſſuevit, per hanc plagam ſponte fluere pergit quovis anno eodem tempore; ſed pluviae tropicae tantum ſordium et aquae inſinuant plagae, ut ſecundo anno arbor putredinem eo loco concipiat, et integritate gummi inſerius ſit priori, eiuſdemque pretium tertia parte vilius ſit. Ita Myrrha ex vulneribus radici vicinis, et in truncis arborum vetuſtarum, secundi gradus eſt, et ſubinde peioris indolis. Haec vulgo in Italicis officinis venalis eſt, tanquam proba; coloris ex rubro nigricantis, ſordidi; ſolida et gravis, et mora pauxillum modo ponderis perdit, nec facile ab Arabica diſcernitur. Tertium et peſſimum genus eſt, quod colligitur ex vetuſtis plagis, olim grandaevis arboribus inflictis, vel quod derelictum per totum annum adhaeſit arbori; eſtque nigrum et terrei coloris ponderoſum cum exiguo odore et amaritie. Indureſcit Myrrha illico, poſtquam profluxerit, aeris attactu, nec in fluido ſtatu remanet, etſi recentior facilius aqua ſolvitur (BRUCE *l. c p.* 411.). Significat quoque DIOSCORIDES plures Myrrhae ſpecies, integritate et pretio diſcrepantes et numeroſiores dictis; ſed difficile eſt diſcrimen ad dicta referre.

Myrrha recens, nec diu servata, odorem ſpirat fortem, mucidum, oleoſum, et in aquam proiecta globulos emittit oleoſos in ſuperficie. Hoc non tribuendum ipſi Myrrhae, ſed pellibus caprinis butyro oblitis, in quas ſub collectio-

ctionem Myrrham indunt, et intra quas in nundinas eam transferunt. Ita volatiles partes Myrrhae recentis collectae servantur, quae alias facile in iacturam ponderis, quidni et pretii, aufugerent (BRUCE *l. c. p.* 412.).

Commiscetur saepe Myrrha gummi quodam vero, ponderis augendi causa. Ita in regione Troglodytica, ubi arbor myrrhaefera crescit, alia arbor prodit, gummi cuiusdam saturate bruni ferax, Saffa dicta, et depicta a cl. BRUCE (*Travels vol. cit.* duabus *figuris* ad *p.* 28.), quae Mimosae species videtur. Valde probabile est, gummi hocce esse Opocalpasum GALENI, quo ipso commisceri aliquando innuit Myrrham, licet venenatum pronunciet, quod quidem non verisimile est. Proxime venit hoc ad naturam gummi Tragacanthae, nempe intumescit aqua, unde et additamentum hac nota detegi potest (ID.). Miscella eius quomodo facta fuerit, neque GALENUS, neque BRUCE exponit. Credidissem eam semper solo additamento frustulorum fieri, nisi DIOSCORIDES notasset. Myrrham adulterari gummi macerato aqua, in qua Myrrha maduerit, ac dermisto. Haecce adulteratio aliam, quae in Belgio fit, in memoriam revocat, nempe Myrrham gummi Cerasorum commisceri (FERBER *neve Beytr. zur Mineralgeschichte, vol.* I. *p.* 366. *not.*). Iam intelligitur, undenam advenerint frustula ista dura, splendentia gummi Arabicum referentia, sapore et odore destituta, quae saepe intermixta reliquis verae Myrrhae.

 coloris

coloris profundioris, deprehendimus, et quae reiicere longe facilius est, quam si gummi verum impactum ipsi Myrrhae perpetuo esset. Bdellium additum pariter aliquando inter Myrrham conspectum est (LEWIS *Mat. med. p.* 391.). Memorant et alia additamenta, ad quae lucri cupido ansam dedit (Vid. CARTHEUS.). Cavendum vero, ne imponat aetas arboris vel gummi diversa, de quibus disserui, vel pinguedo obvolvens.

Genuina myrrha constat ex glebis variae magnitudinis et figurae, subinde nuce iuglande maioribus saepius minoribus, vel multiformibus, vel stalactitiis instar, ex condensatis depluentibus guttis induratis, rubro brunis, subpellucidis, solidis, fragilibus, externa superficie inaequalibus; fractura subnitente. Specimina maiora interne subinde distinguuntur particulis albidis, quae vel maculas in fractura s. ungues, vel strias semicirculares referunt. Sponte fragrantem gratumque odorem, saporem vero intense amarum, pungentem, cum aromatis nonnullis vestigiis, edit. Masticata dentibus sensim adhaeret, dein plurimam partem saliva solvitur, quae inde lactescit. Flammae admota, saltim in meis speciminibus, difficulter ardet cum flamma fuliginosa, strepitu, et relicto carbone griseo. Digestione calida cum aqua integre solvitur; sed prout refrigescit liquida, pars resinosae materiae fundum petit. Solutio aquosa colata profunde flavicat, sed turbida est. Extractum inde inspissatione

paratum

paratnm ſupra $\frac{7}{8}$ conſtituit, ſervatque odorem ſaporemque Myrrhae (CARTHEUS *M. m. p.* 225). Spiritus vini tingitur Myrrha colore ex flavo rubicundo, dicto modo ſenſus feriens; inspiſſatione tincturae ex Myrrhae uncia una redundat extracti uncia dimidia, unde patet, gummoſas partes bene multas illi immixtas fuiſſe (*l. c. p.* 226). Conferendo autem extractorum proportionem elucet, plus longe gummi, quam reſinae, Myrrhae ineſſe. Inſidet inſuper illi oleum aethereum; aqua enim, in qua deſtillatur, non ſolum aſcendit lacteſcens, ſed oleum ſecum vehit, partim aquae innatans, partim fundum petens (HOFFMANN.); etenim ex optimae Myrrhae libra una quidam olei drachmas duas (HOFFM. *Obſ. phys. ſel. p.* 220.), alius (NEUM. *Chymie vol.* 2. *P.* 3. *p.* 381.) drachmas tres obtinuit. Alii pauciorem eius quantitatem modo elicuerunt, prout SPIELMANNUS (*Mat. med. p.* 221.), qui ex dicta quantitate aliquot modo guttas olei butyracei eruit, et cl. THIELBEIN (CRELL'S *neueſte Edtdeck. in der Chemie*, *P.* 11. *p.* 118.), qui vix grana quindecim olei aetherei, odoris Foeniculi, poſt aliquot hebdomades ſpiſſi, et rancidi, obtinuit. Oleo hocce ſeparato, odor omnis Myrrhae perit.

Myrrha efficax antiſepticum eſt, nam ſoluta in aqua ad minimum duodecies magis antiſepticum eſt, quam ſal marinum (PRINGLE *Obſ. on the Diseas. of the army*, *p.* XII.), quin ſub alio experimento trigeſies (*l. c. p.* XVIII.).

XVIII.). Integre ope aquae calcis solvitur, sicque commode variis in casibus aegris offertur.

Apud veteres potentia eius medica in magna existimatione fuit, eique vires adscripserunt, quarum quaedam vel hodie apud multos medicos celebrantur. Attamen et nostro tempore divisos eos tenet iudicium. Nec diffitendum, calidam et acrem eius naturam cautionem iniungere, si ea forma sumitur, qua omnes partes, quibus conflatur, iunctae exstant, vel iusto largius ingeritur. Ita ad drachmam dimidiam vel duos scrupulos ingesta, ingratum caloris sensum in ventriculo ciet, pulsum celerem reddit, et calorem per totum corpus dispergit (CULLEN *Treatise of the Mat. med. vol.* 2. *p.* 193.). In plethoricis igitur, cholericis, biliosis, haemorrhagiae opportunis, gravidis, febrientibus, inflammatione praesente, concedi nequit. Locum vero in flacciditate fibrarum, stimulo suo et resolvente vi; tenaces humores attenuat, et obstructiones resecat. Quibusdam praeterea casibus antiputredinosa sua virtute iuvat.

Modica eius quantitas cibi appetitum auget, et digestionem et assimilationem promovet. Tantum tribuit beneficae eius in primas vias virtuti CARTHEUSERUS (*l. c. p.* 43.), ut nullum agnoscat Myrrha in hac re superius remedium, laudemque exemplo hypochondriaci confirmat.

Pecto-

Pectoris affectionibus chronicis, ut tussi inveteratae, asthmati, dicavit eam vetustas. Accessit serioribus temporibus fiducia quorundam in hectica, a causa pulmonali et exulcerationibus pulmonum; item in aliis. In diagnosi horum morborum quum labi facile sit, et gradus eorum varii, naturaque ipsius aegri diversa, non uni tramiti insistere concedat: non mirum, de salubritate huius disputari valdopere. Suasu CARTHEUSERI (*l. c. p.* 37. *sq.*) usus est Myrrha creberrime manducata vir quidam litteratus, ad phthisin ex hereditate proclivis, et respiratione difficili, cum tussi mox sicca mox salsa et mucosa stipata, dein haemoptysi correptus, et phthisi proximus, eo successu, ut hac sola, in connubio probae diaetae, valetudinem recuperaret; quo in casu et aliis similibus, quibus hic medicus illam exhibuit, ob restauratum tonum partium solidarum, nominatim pulmonum, effectum suum exserere visa est. In Anglia pluribus medicis celebrati nominis accepta in tabificis morbis medela est. Displicet mihi connubium Myrrhae et spermatis ceti, diu in nosocomio Guy usitatum (Vid. SAUNDERS in nota ad SIMMONS'S *Pract. Observ. on the treatment of consumptions*, *p.* 38.); nec mixturae Myrrhae cum nitro et vitriolo martis, vel similes, Mirrham continentes, quibus indulsit cl. GRIFFITH (*Observ. on the cure of hectic and slow Fevers, and the pulmonary consumption*, *Lond.* 1776.), quibus multi in Anglia subscribunt, censura sua caruerunt (V. SAUNDERS *l. c.* PAULIZKY

me

medicin. pract. Beobacht. 2. *Samml. p.* 111.). Placet tamen Myrrha cl. SAUNDERS ex saepissime repetita experientia, in hecticis febribus ex debilitate, in quibus pulsus debilis et celer, et aeger valde irritabilis est; cui tribui adiudicat hecticam puerperarum; item in aliis hecticis, quae virium prostrationem comitem habent, et praeternaturalem calorem cutis absque violenta febris accessione; item in iis, quae ex apparente respiratione puris ulcerum mali moris, amputatorum membrorum etc. exortae sunt, in quibus ex usu interno Myrrhae pus correctum fuit. Facile concipitur, quod ille, haemoptysi incidente, vel sub inflammatoria periodo pulmonalium morborum, concedi non potuerit, attamen suppuratione et periodo debilitatis iam praesente conducere, iste putat; in vera phthisi autem rarissime succedere vidit, et in multis omittere Myrrham coactus fuit, et ad tutiora transgredi. Cl. REID (*Essay on the nature and cure of the Phthisis pulmonalis*, *ed.* 2. *p.* 211.), qui aliquando Myrrham probo eventu in affectionibus pulmonum obtulit, negat tamen, in confirmata hectica levamen ullum afferre, indeque potius symptomata augeri, prout in qualibet inflammatoria affectione; conducere aliquando in hoc malo tonica sua virtute, quam in primis viis exserit; et in magna infirmitate et languore infusum Myrrhae cum aqua calcis factum commendat. Multum extracto aquoso ad drachmam unam cum sacchari albi uncia dimidia vel integra trito, in phthisi pulmonali tam propria,

quam

quam aliorum, quibus praecipit, tribuit LÖSEKE (*Abhandl. der auserles. Arzneymittel*, *ed.* 3. *p.* 404.), licet peculiaria momenta non determinet. Et cl. FRITZE (*Mediz. Annalen*, *vol.* 1. *p.* 212.) eo tantum ſtadio illam exhibet, quo inflammatio pulmonum in ſuppurationem tranſiit, pulſu non celeri, abſente tuſſi et haemoptyſi, plerumque admixtam decocto lichenis Islandici. Negari enim nequit, gummoſum extractum minori gradu calefacere, quam Myrrham integram, vel eſſentiam; ut tamen memineris, nec iſtud deſtitui omnibus reſinoſis et oleoſis particulis. Excludere videtur ill. CULLEN (*l. c. p.* 194.) Myrrham omnino ab hectica et phthiſica febre, metuens calidam eius naturam, et profitetur, nunquam beneficium inde percepiſſe, ſaepe autem manifeſtum damnum.

Inter emmenagoga multorum conſenſu potiorem aliquem locum ſibi vindicat, ita ut ſub horum capite in libris, qui medicamenta ſecundum vires diſpertiunt, plerumque comprehendatur. In flaciditate fibrarum ſtimulo ſuo, et pituitoſa diatheſi vi ſua roborante aliquando in menſtruis ciendis valet. Vix vero potentiam aliquam peculiarem ad uterinas vias ſanguinem determinandi habet (Conf. CULLEN *l. c. p.* 193.). De uſu in lochiis idem ſentiendum eſt.

In

In febre alba SYDENHAMI f. cholorofi conducit faepe connubium eius cum martialibus, et fubinde Myrrha cum fucceffu usurpatur doloribus acutis tenerarum foeminarum, vago intervallo redeuntibus; cuius cenfus funt cephalalgia, affectiones mufculorum, rheumatifmos fimulantes apud hyftericas (SAUNDERS apud SIMMONS *l. c.*).

Ulcerum fanationem adiuvat faepe egregie. Conftitit id in aliquot empycis poft paracentefin pectoris, effentia Myrrhae iniecta; item in fuppuratione hepatis ex lapfu, eadem medicina adhibita (SCHLICHTING in *Act. nat. curios. vol.* 6. *p.* 115.). Ulcus ex bombardae explofione in manu natum immorigerum valdeque foetens, dilutiori effentia applicata coaluit; virum autem correptum ulcere renis dextro cum lotio pus fundente, Myrrha vel mafticata, vel cum melle Rofarum in electuarium redacta, curavit (CARTHEUS *l. c. p.* 49.). Infpergitur etiam pulvis eius ulceribus cariofis, putridis, quin gangraena affectis. Magni in hifce cafibus facienda eft eius depurandi ulcus et putredinem refraenandi vis; nocet vero aliquando ftimulo fuo.

Pluribus exemplis iam fignificavi, qua ratione tam interne quam externe adminiftrari queat. Sed iunctim proponendi diverfi eam adhibendi modi, quorum haud pauci intra praeparata locum habent. Simpliciffima ratio haec eft, quod ore teneatur, nec alia pars

de-

deglutiatur, quam quae ſaliva ſolvatur, reliquum solutioni reſiſtens exſpuatur. Sic, praeter indiſſolubilem terram, et reſinae bona pars, quae irritat et caleſacit, ſegregatur. Eundem finem extracti aquoſi praeparatio habet, quod Myrrha longe mitius eſt. Pulveres, ſolutiones, pilulae, trochiſci sub vario connubio, quod ſcopum promovet, parari poſſunt. Praeter ſolutionem Myrrhae in aqua calcis, placet quibuſdam ſolutio in cereuiſia ſaturata (Vid. BERNHARD *chem. Erfahr. p.* 284. *sq.*).

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

Essentia Myrrhae *Pharm. Würt. p.* 83. Ex Myrrha digeſta ſpiritu vini. Valde calida; hinc interno uſui non opportuna. Externi varia ſupra documenta adſuerunt, quae tamen cautionem ſuperfluam non reddunt. Ne ſpiritus irritet, e re eſt, eius ſupra dimidium antea evaporare. Confert roborando in ulceribus nimis ſuppurantibus, item in vulneribus partium nervoſarum et aponeuroticarum.

Eſſentia Myrrhae alcaliſata *l. c. p.* 83. Praeter aquoſum et ſpirituoſum menſtruum et alcali adhibetur. Ob alcalini ſtimulum nonniſi in putridis lardoſiſque ulceribus locum habet.

Extra-

Extractum Myrrhae aquosum *Ph. W.* *p.* 93. Ibi paratur ope Liquoris nitri fixi; unde et multum resinae contineat, necesse est. Magis placet praeparatio *Ph. Brunsv.* *p.* 255., quae alcali omittit, hinc ea extractum a resina magis liberatum exstat.

Elaeosaccharum Myrrhae *Ph. Brunsv.* *p.* 213. Ex extracto dicto et saccharo.

Oleum seu liquor Myrrhae per deliquium *Ph. W* *p* 126. Solvitur pars Myrrhae, illam ovo ad duritiem cocto et disciſſo, poſtquam vitellus exemptus fuerit, immittendo. In putredinem valde proclive eſt; hinc ſervari diu non poteſt. Fiſſuras labiorum et pupillarum et oedematoſarum partium conſolidat, et ulcera abſtergit sanatque. Cutem quoque ſplendidum reddit cosmetico uſu.

Oleum Myrrhae deſtillatum. A FR. HOFFMANNO *l. c.* *p.* 20. magni fit. Saccharo exceptum elaeoſaccharum praebet, ex eius iudicio balsamicum et pectorale, in commodo liquido contra chronica peſtoris vitia, in tuſſi inveterata, aſthmate humido, eximium. Caſus ſine dubio et naturae diverſae cautionem iniungunt.

Tro-

Trochisci de Myrrha; elixiria proprietatis; elixir aperitivum CLAUDERI; elixir balsamicum ſpirituosum HOFFM.; elixir pectorale WEDELII; flores ſulphuris compositi; pilulae polychreſtae balſamicae; pulvis dentifricius; unguentum digeſtivum; emplaſtrum de baccis lauri et ſexcenta alia largae ſaepe compoſitionis *officin. Germ.* Myrrham recipiunt.

Electuarium pro dentibus EHRENREICHII in ROSENSTEINII *Hus och Reſeapoteque*, *p.* 100. ℞. Pulv. Myrrhae unc. ij Coccinell. unc. ß Spirit. vin. rectif. lib. j Digeſtione F. Tinctura ſaturatiſſima; coletur. Huius tinct. unc. iij add. Oxym. e Crem. tart. lib. j Ol. deſtill. Cinnam. gtt. xx Caieput gtt. x. M. D. Incomparabile illud ROSENSTEINIUS vocat pro cenſervandis gingivis; ſcil. pauxillum eius mane illis illinatur, et remaneat per tria ad quatuor minuta pr. vel ſpongia madida exceptum affricetur gingivis et dentibus, dein abluendum aqua, cuius librae uni additum cochleare spiritus vini, et ſalis ammoniaci drachma dimidia. Hoc etiam halitum oris foetidum nonnihil corrigit, ut tamen vera eius cauſa negligenda non ſit.

26.

Pharm. OLAMPI *Gummi.*

Mihi ne aſpectu quidem cognitum eſt. *Pharmacopoea Würt. p.* 127. illud catalogo ſuo inſeruit, ex quo, quae de eo narrat VOGELIUS (*Mat. med p.* 318.), exſcripta ſunt. Mihi non aliud iam suppetit negotium, dum SPIELMANNUM (*Pharm. gener. p.* 156.), qui plenius paullo de eo agit, ducem ſequor. » Proſtat, inquit, in fruſtis minoribus extus griſeis, intus ſplendidis, ſubdiaphanis, fuſcis; friabile eſt, tritu dentium non lenteſcit, inſipidum, inodorum, aqua non solubile, calore non liquendum; flammae admotum ardet, ſuavemque odorem reſinoſum ſpirat. Ex America advehi fama eſt. Incongrue gummi arabico aequiparatur. „

27.

27.

Pharm. RESINA LUTEA NOVI BELGII.

Ita ſignifico ſuccum concretum luteum, in novo Belgio maris auſtralis, et nominatim in Nova Walia auſtrali (New South Wales) obvium, qui in expeditione inclyta Gubernatoris ARTHUR PHILLIP ad Botany bay et portum Jackſon beneficium ſeſe exhibuit.

Fundit illum arbor humilis, foliis gramineis trunco ſuffultis, ex quorum centro ſcapus emergit ſimpliciſſimus pedum duodecim vel qnatuordecim, ſpica terminali ovato oblonga. Deſcripta paucis hiſce et depicta, reperitur ſub nomine *Yellow Gumplant* in *Voyage of Governor.* PHILLIP *to Botany bay* 1789. *p.* 60. cum *tab.* 11., quae inſcribitur: *View of a Hut in new South Wales* (Conf. etiam JOHN WHITE'S *Journal of a Voyage to New South Wales* 1790. *Götting. Anzeigen* 1791. *n.* 6. *p.* 52.).

Ex ſcapis parant vulgo inquilini haſtas ſuas. Succus iſte sub trunco ex terra effoditur, nec ex arbore ipſa colligitur, et coniectura fert, eundem eſſe, quem TASMAN vocat *Gum laç of the ground* (V. PHILLIP'S *Voyage*).

Reſinoſae naturae eſt, nam plane non aqua ſolvitur, et Gummi guttae primo aſpectu refert, ſed non inquinat. In dyſenteria efficaciam ſuam advenis iſtis Anglis comprobavit, licet debiliori vi, quam alia reſina eius regionis, rubra, ſanguinem draconis mentiens (*l.c.*). Londini poſtea a cl. BLANE, medico Noſocomii St. Thomae, crebra cum ea in profluviis alvinis pertinacibus experimenta capta sunt; nec caruerunt ſucceſſu maxime conſpicuo (*Voyage cit. p.* 294.).

28.

28.

Pharm. RACKASIRA *Balsamum.*

In cucurbitis ex India afferri traditur (SPIELM. *Pharm. gener. p.* 176.). Equidem modo possideo eius glebas planas. Est subpellucidum luteo brunum, frigore fragile, sed calore modico emollitur; hinc inter digitos in placitas formas compingi potest, et dentibus masticando adhaeret. Sapor debilis amarus. Solidum nullum odorem spirat; ast emollitum, vel accensum, grate balsamicum ad Tolutanum nonnihil accedens. Resina merito habetur. — Sunt, qui coniiciunt, esse balsamum factitium, et forte paratum ad imitationem Balsami Commendatoris (RIEGER *Introductio in notit. rer. natural. tom.* 2. *p.* 87.).

Ex hodierna praxi medica nihil de eius virtutibus suppetit dicere. Est, qui illud Copaivae balsamo praetulit, et una alterave dosi gonorrhoeam sanare affirmavit (SCHENDO VAN DER BECK in *Act. nat. curios. vol.* 1. *Append. p.* 123.) Quousque locus eiusmodi balsamicis in hocce effluvio sit, alibi (Capp. de Terebinthina, balsamo Copaivae) indicavi. Hoc vero balsamum vel nomine paucissimis medicis notum est.

29.

Paarm. SAGAPENUM s. SAGAPENI *Gummi.*

De ſtirpe huius gummi id modo novimus, quod ad umbellatas pertineat. Saltim ſemina, quae frequenter immixta cernuntur, et licet ſaepius confracta compareant, tamen hinc inde integra ſunt, id suadent. Nimirum ovata reperio, complanata, marginata, ſtriata, magnitudine fere ſeminis Heraclei Sphondylii. Ex Alexandria et Perſia transfertur.

Graecis notum fuit, et a DIOSCORIDE adſcriptum plantae ferulaceae.

Specimina, quae coram habeo, difformes maſſas repreſentant, coagmentatas ex glebis multiplicis coloris, albidi, vel rubicundi, vel ſaturate viridis, et magnitudinis diversae, mox magis mox minus pellucidas, quibus feſtucae multae lignoſae vel fragmenta ſeminum, seu ſemina integra impacta ſunt. Unde concludi poteſt, hasce particulas olim diſtinctas, dum gummi adhuc molle eſſet, accedente compreſſione qualicunque, in unum corpus leviori ne-

xu

xu coiviſſe. Glebas iſtas mox duriores et fere fragiles, mox molliores inſtar cerae, invenio. Lego et ſubinde obtinere ſruſtulis minoribus diſtinctis, homogeneis, rubris. Et hoc quidem ſcelectum et purius cenſendum. Hoc molleſcit calore, et durius evadit frigore. Bdellio adiecto Sagapenum aliquando corrumpitur.

Odor Sagapeni fortis, ingratus, alliaceus, illi, quem aſſa foetida ſpirat, non valde diſſimilis, sapor eius non adeo tamen nauſeoſus eſt, ceterum amaricans, caloriſque et acrimoniae ſenſu linguam vellicans. Ructus quoque alliaceos poſt ſe trahit. Sub maſticatione dentibus adhaeret, emolleſcit, albeſcit, deliqueſcit. Igne facile accenditur, ardetque flamma fuliginoſa, remanente carbone nigro. Etiam hoc ex reſina gummique commixtis conſtat. Reſina praevalet; nam ex Sagapeni uncia una eliciuntur extracti reſinoſi primi drachmae quinque cum granis ſex; ex eadem quantitate autem extracti gummoſi primi drachmae modo duae cum ſcrupulis duobus et dimidio (NEUMAN. *Chimie vol.* 2. *P.* 3. *p.* 33.). Utrumque extractum et odore et ſapore debilius eſt ipſo Sagapeno. Deſtillatione cum aqua etiam oleum aethereum emittit. Lacteſcit aqua, qua ſolvitur.

Propius venit ad naturam Aſſae foetide, et in virtutibus iſtius diiudicandis pariter tam ad odoras partes, quibus nervos afficit, quam ad reſolvendi potentiam, reſpiciendum eſt. Hodie rarius praecipitur, nec, ſi aliorum ve-

ſtigiis modo inſiſtas, documenta efficaciae, niſi ex mixtis, depromi poſſunt. Arabes inter purgantia referunt, id quod de largiori modo copia locum habet. Quidni vero illud reponamus inter antiſpaſmodica efficaciora, et ea, quae pituitam alicubi collectam, et obſtructa vaſa referant. Inter haec commemoranda seorſim eius menſtrua referandi facultas. Extrinſecus quoque emplaſtri forma tumoribus frigidis applicatur, et in iis, quae suppurationem deſiderant, maturationem adiuvat.

PRAEPARATA ET COMPOSITA.

Pilulae deobſtruentes cum Gummatibus *Ph. Brunſv. p.* 298. Pilulae foetidae *Ph. würt. p.* 69. Unguentum fuſcum *l. c.* Emplaſtrum magneticum *l. c.* etc. illud continent. Sed quis diiudicabit vires ſingulorum in tanta farragine?

V.

V. FRUCTUS et SEMINA.

30.

Pharm. MYROBALANI BELLIRICAE. CITRINAE. CHEBULAE. INDICAE.

Numerum Myrobalanorum augent in materia medica *emblicae*, de quibns, utpote fructu ſtirpis iam cognitae, alibi iuſta ſerie iam dictum eſt (V. *Appar. med. vol.* 4.). De reliquarum ſpecie botanica nihil certi pronunciari poteſt, quin adhuc diſputatur, utrum ex diverſis arboribus petitae ſint, prout inter alios VESLINGIUS (in *Obſervat. in* ALPINI *pl. aegypt. p.* 61.) cenſet, an potius ex eadem, prout JEREM. KERNER (apud HASSELQUIST, *Reſa p.* 537.). ADANSON (*Familles des plantes, vol.* 2. *p.* 442.) ex arbore Malabarica, Pakel, colligi, ſed diſpari anni tempore, auctor eſt. Omnes hi fructus drupaceae naturae ſunt,

ſunt, qui quidem, prout noſmet eos exſiccato ſervamus, magis corrugati et angulati appareant, neceſſe eſt, quam recentes. In India orientali proveniunt.

Myrobalanus Bellirica ſ. *Bellerica*. JAC. BREYN. *icon. et deſcr. rarior. plant. p.* 18. *tab.* 4. quae ramulum foliiferum cum fructu ſiſtit. Tani RHEED. *Hort. Malab. vol.* 4. *p.* 13. *tab.* 10. Aliis eſt Idon mulli RHEED. *Hort. Mal. vol.* 4. *tab.* 18.

Proſtat in officinis forma oblonga ſ. ſubrotunda, angulis quinque longitudinalibus, griſeo bruna, magnitudine fere olivae.

Myrobalanus citrina. PLUKEN. *Mant.* 132.

Maior priori, rugis rarioribus, angulis quinque prominulis. Coloris in citrinum inclinantis; figurae in meis ſpeciminibus pyriformis.

Myrobalanus chebula. VESLING. in ALPIN. *de pl. aegypt. p.* 61. *tab.* 62. Agihalid ALPIN. *de plant. aegypt. p.* 39.

Reliquarum maxima, ex tenui cervice ovato oblonga, angulis longitudinalibus decem, quorum alterni prominentiores, atro bruna.

Myro-

Myrobalanus Indica s. *Inda*. Panel. *Hort. Malab. vol.* 2. *tab.* 9.

Myrobalanarum minima, longitudine circiter dimidii pollicis, atra, oblonga, quinque vel octo angulis notata, rugosa, apice acuta, basi obtusa, substantiae compactae. Deficit in hac nux, cuius in locum cavum longitudinale exiguum mediam partem occupat.

Medici Arabes primum inter medicamina Myrobalanos receperunt. Graecorum primus est ACTUARIUS, qui earum mentionem fecit. Atque hi mitiorum purgantium numero easdem adscripserunt. Hodie exoleverunt fere omnino.

Sapor omnibus et singulis insigniter austerus et amaricans. In extractis praecipue austeritas sentitur. Ita et solutio vitrioli martis earum miscela nigrescit. Adstringendi, vel si mavis, corroborandi vi itaque praeditae sunt. Moveri iis alvum blande, praeterquam testimonia antiquorum, hodiernus usus in Arabia et Aegypto, praecipue huius superiori parte, edocet (HASSELQUIST'S *Resa til heliga Landet*, *p.* 536.); imo in Vindobonensi nosocomio practico (V. STOLLII *Rat. med.* e. c. *P.* 3. *p.* 264. 287. 338.) seriori tempore illae aliquando in hunc finem praescripta sunt. In pulvere dosis drachmae dimidiae ad quatuor assignatur, in infuso vel blandiori decocto largior ad duodecim drachmas usque. Ad alvi pro-

profluvia coërcenda et viscera roboranda, hodie certioribus, et magis exploratis, utimur.

Vix attinet, spretam hodie iure confectionem anacardinam commemorare, in quam intrarunt singulae quinque Myrobalani, vel confectionem hamech similis tenoris, quae cum multis aliis Myrobalanas citrinas receperunt.

31.

Pharm. AIAVAE *Semina.*

Nomen a Lufitanis illis inditum. Ex ora Malabarica transferuntur, unde navarchus quidam Anglus ante aliquot annos ea fecum in Angliam fumpfit. De notis eorum per fenfus cognofcendis nihil mihi conftitit. In India orientali celebrantur inftar efficacis medicinae contra colicam. Et in fimili morbo ifte, ex Goa in Angliam redux, cum amicis vicinifque fuis colica detentis, illam communicavit, qui inde infigne folatium experti funt. Ipfe ille navarchus femina ifta ingeffit in arthritide, quae flatus comites habuit (*windy gout*), in quibus pellendis infigniter valent, eorumque auxilio fomitem a ventriculo et capite removit. Subinde fimul unam vel alteram alvi deiectionem cient (V. PERCIVAL'S *Effays medical and experimental*, *vol.* 2. *p.* 226.). Sponte patet, non sufficere dicta ad veram horum feminum naturam ftabiliendam, sed accedere debere novum artis periti, et ad omnia momenta attenti, fcrutinium.

DE.

DESIGNATIO STIRPIUM
ET PHARMACORUM
IN VOLUMINE SEXTO CONTENTORUM.

A. *Stirpes in praecedentibus voluminibus omiſſae, sed genere et specie cognitae, ut lege ordinum naturalium inseri poſſint.*

Nomen pharmaceuticum	*Nomen ſyſtematicum.*	
18. b. Gallae turcicae.	*Quercus Cerris.* pag.	7
31. b. Cynara.	*Cynara Scolymus.*	16
43. b. Lactuca ſylveſtris	*Lactuca virosa.*	18
84. b. Alypum.	*Globularia Alypum.*	22
142. b. Paris.	*Paris quadrifolia.*	25
151. b. Hypociſtis.	*Cytinus Hypociſtis.*	27
154. b. Aparine.	*Galium Aparine.*	29
183. b. Faba St. Ignatii.	*Ignatia amara.*	31
196. b. Viola canina.	*Viola canina.*	35
196. c. Viola tricolor.	*Viola tricolor.*	37
201. b. Cortex Peruvianus ruber.	— —	47

201. c.

201. c. Chinchina Caribaea.	*Cinchona Caribaea.*	59
201. d. Chinchina St. Luciae.	*Cinchona floribunda.*	62
201. e. Chinchina de St. Fè.	—— ——	68
201. f. Chinchina angustifolia.	*Cinchona angustifolia*	71
214. b. Rhododendron.	*Rhododendron Chrysanthum.*	73
310. b. Astragalus exscapus.	*Astragalus exscapus.*	83
313. b. Santali rubri Liguum.	*Pterocarpus santalin.*	89
313. c. Geoffroya Jamaicensis.	*Geoffroya Jamaicen.*	93
313. d. Geoffroya Surinamensis.	*Geoffroya Surinamensis*	102
315. b. Peruvianum Balsamum.	*Myroxylon perviferum.*	110
316. b. Balsamum Tolutanum.	*Tolvifera balsamum.*	116
347. b. Vitalba.	*Clematis Vitalba.*	119
374. b. Padus.	*Prunus Padus.*	123
489. Mesembryanthemum cryftallinum.	*Mesembryanthemum cryftallinum.*	127
430. b. Tacamahaca.	*Fagara octandra.*	130
431. b. Swietenia.	*Swietenia Mahagoni*	132
483. b. Nux moschata s. myristica. Macis.	*Myristica aromatica*	135

B.

B. *Partes vegetabiles ignoti generis vel speciei.*

I. *Radices.*

II. *Cortices.*

III. *Ligna.*

IV. *Gummi et Refinae.*

V. *Fructus et Semina.*

FINIS VOLUMINIS SEXTI.

INDEX ALPHABETICUS

stirpium et medicaminum, praecedentibus sex voluminibus comprehensorum; nomina cum pharmaceutica, tum systematica exhibens.

Nomina systematica *typis obliquis* distinxi. Quae autem ex his asterisco notata cernuntur, ea in officinis pharmaceuticis quoque usitata sunt.

Morſus

R.

V.

FINIS.